Program de guvernare

2026 – 2028

INTRODUCERE

Acest program se concentrează pe execuție: direcții clare, măsuri concrete și rezultate pe care cetățenii le pot verifica.

De unde pornim

România intră în perioada 2027–2028 după o ajustare bugetară necesară, care produce rezultate, dar ale cărei costuri asupra economiei au devenit vizibile. După primele opt luni din 2026, deficitul bugetar cash s-a redus de la 4,51% la 2,89% din PIB. În același timp, producția industrială a scăzut cu 3,7% în primele șapte luni ale anului, între mai 2025 și iunie 2026 s-au pierdut aproximativ 70.000 de locuri de muncă, 76% dintre ele în industrie, iar Fondul Monetar Internațional estimează pentru 2026 o scădere economică de 0,5%. Trebuie spus în același timp că economia noastră încetinește de mai mulți ani. România are probleme de competitivitate cel puțin din 2020 încoace și ele au fost mascate de fluxurile importante din PNRR și de o datorie publică în creștere. Această ecuație trebuie schimbată prin reducerea deficitului și în paralel prin măsuri de reformă, restructurare sau relansare.

Decalajele care contează pentru oameni rămân mari. În 2025 lucrau 69% dintre persoanele de 20–64 de ani, față de 76% în Uniunea Europeană, iar aproape un tânăr din cinci nu era nici la școală, nici la muncă, nici în formare. Riscul de sărăcie sau excluziune socială privește încă 5,2 milioane de oameni. Românii trăiesc, în medie, cu cinci ani mai puțin decât ceilalți europeni, iar România are cea mai ridicată rată de părăsire timpurie a școlii din Uniune, de 15,5%. Diferențele de venituri, infrastructură și acces la servicii publice rămân mari între regiuni, între urban și rural și chiar între județele aceleiași regiuni.

Avem însă atuuri pe care puține state europene le au: resurse energetice – nuclear, hidro, gaze naturale, regenerabile și, din 2027, gazul din Neptun Deep –, o industrie IT&C care a generat, în 2024, 6,67% din PIB, 1.477 km de autostrăzi și drumuri expres, față de circa 900 km în 2020, cu alți 967 km în execuție, și un beneficiu net de peste 72 mld. euro din fondurile europene, de la aderare până la finalul lui 2025.

Ce ne propunem

Trecem de la o economie bazată pe import și pe forță de muncă ieftină la una bazată pe producție internă, inovare și tehnologie și de la o ajustare bugetară predominant cantitativă la o consolidare calitativă: reducem deficitul prin cheltuieli mai eficiente, colectare mai bună și combaterea marii evaziuni, protejând investițiile, producția și puterea de cumpărare. Obiectivul este o economie mai puternică, capabilă să susțină un deficit mai mic și o datorie sustenabilă. Pe domenii, aceasta înseamnă:

Muncă și venituri. Locuri de muncă decente, formare în meseriile cerute, venituri sigure și servicii sociale centrate pe beneficiar.

Sănătate. Mutăm treptat centrul de greutate de la spital către prevenție, medicina de familie și ambulatoriu, pentru ca fiecare pacient să fie diagnosticat și tratat la timp, la standard european, oriunde locuiește.

Educație. O școală care garantează că șansa unui copil nu depinde de venitul părinților, de locul în care trăiește, de etnie sau de limba vorbită. Corectăm gradual, în limitele bugetare, efectele Legii nr. 141/2025 cu cel mai mare impact negativ asupra elevilor și profesorilor și pregătim trei reforme de durată: finanțarea educației, cercetarea și curriculumul.

Energie. Dezvoltăm împreună producția, stocarea, rețelele și consumul flexibil: peste 5.000 MW noi până la finalul lui 2027 și circa 8 mld. mc de gaze pe an din Marea Neagră, pentru ca, până la finalul lui 2028, România să depindă mai puțin de importurile scumpe de electricitate.

Infrastructură. Ducem la capăt șantierele începute și dăm prioritate căii ferate, combinând fondurile europene, instrumentul SAFE, parteneriatele public-private și bugetul național, în limitele stabilității fiscale.

Agricultură. Fermierii au nevoie de apă, depozitare, procesare, acces stabil la piață și de sprijin corect, acordat la timp.

Mediu. O administrație de mediu profesionistă și digitală, finanțare pentru proiecte mature, reziliență la secetă și inundații și aplicarea principiului „poluatorul plătește".

Statul. Un stat dimensionat după atribuții, o administrație digitală în care identitatea, datele, plățile și serviciile publice funcționează împreună, cooperare voluntară între comunități și investiții publice măsurate prin rezultatele lor pentru oameni.

Fonduri europene. Încasăm ultimele plăți din PNRR, accelerăm politica de coeziune 2021–2027 și Fondul pentru Tranziție Justă, pregătim Fondul Social pentru Climă și negociem bugetul european 2028–2034. Trecem de la administrarea fondurilor la administrarea investițiilor.

Justiție. Instanțe și parchete independente și eficiente, proceduri mai rapide, o justiție digitală și combaterea prioritară a corupției și a criminalității grave, cu respectarea drepturilor fundamentale.

Securitate. Agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei, amenințările hibride și riscurile de la Marea Neagră cer o apărare națională mai puternică: creștem gradual cheltuielile de apărare spre 5% din PIB, în cadrul NATO și UE și prin Parteneriatul Strategic cu SUA, și legăm înzestrarea de industria națională. Siguranța cetățeanului este în centrul activității Ministerului Afacerilor Interne. Vom depune eforturi pentru îndeplinirea tuturor obiectivelor din SAFE.

Politică externă. O politică de consens național, predictibilă și coerentă, sprijinită pe Uniunea Europeană, NATO, Parteneriatul Strategic cu Statele Unite ale Americii și parteneriatele strategice, completate de aderarea la OCDE, și măsurată prin ce obține România: securitate, investiții, piețe, proiecte și influență.

Comunități. În spiritul Rezoluției de la Alba Iulia, unitatea statului și respectul pentru diversitatea etnică, lingvistică și religioasă se susțin reciproc. Diaspora este parte a națiunii române, iar Republica Moldova rămâne o prioritate strategică distinctă. Cultura și sportul trebuie să fie accesibile fiecăruia, indiferent de locul în care trăiește, de venit sau de o dizabilitate.

Cum guvernăm

Responsabilitate bugetară. Aplicăm programul cu respectarea traiectoriei de reducere a deficitului asumate prin Planul bugetar-structural național pe termen mediu 2025–2031. Măsurile cu impact bugetar intră în bugetul anual numai cu fundamentarea publică a costurilor și a surselor. Folosim cu prioritate fondurile europene, garanțiile, instrumentele de capital și parteneriatele public-private.

Dialog. Construim măsurile ținând cont de propunerile partenerilor sociali, ale autorităților locale și ale specialiștilor.

Date și rezultate. Politicile publice bune se fundamentează pe date bune, iar aderarea la OCDE este o ancoră pentru reforme bazate pe standarde comparabile. Măsurăm rezultatele prin ce se schimbă pentru oameni – investiții finalizate, locuri de muncă, servicii publice mai bune –, nu prin contracte semnate. Utilizăm expertiza OCDE din rapoartele privind România în toate politicile publice.

Monitorizare. Evaluăm periodic, cel puțin lunar, stadiul îndeplinirii măsurilor cuprinse în acest program de guvernare.

FINANȚE

Viziune și obiective

România intră într-o nouă etapă de guvernare cu progrese importante în corectarea deficitului bugetar, dar și cu dezechilibre structurale majore, acumulate în anii anteriori, care continuă să limiteze capacitatea de acțiune a statului.
Deficitul bugetar rămâne cel mai ridicat din Uniunea Europeană, datoria publică a depășit pragul de 60% din PIB și se situează la niveluri istorice, iar costurile cu dobânzile absorb o parte tot mai importantă din resursele bugetare. La acestea se adaugă obligațiile de plată și angajamentele bugetare asumate în anii precedenți, presiunile asupra cheltuielilor permanente, nevoile ridicate de finanțare și decalajele persistente dintre resursele disponibile și necesarul de investiții și servicii publice.
Anul 2027 aduce constrângeri suplimentare: încheierea finanțării prin granturile PNRR, necesitatea asigurării continuității proiectelor de investiții, obligații bugetare deja asumate și așteptări sociale ridicate, într-un context în care spațiul fiscal rămâne foarte limitat.
Aceasta este realitatea de la care trebuie să pornească orice program de guvernare responsabil. Progresele realizate trebuie consolidate, nu reversate, iar noile priorități trebuie construite pe resurse certe, pe o programare multianuală realistă și pe respectarea angajamentelor de reducere a deficitului. Stabilitatea financiară nu este doar un obiectiv al Ministerului Finanțelor, ci o condiție pentru funcționarea statului, protejarea cetățenilor și dezvoltarea economiei.
Continuarea consolidării fiscale și recuperarea spațiului pentru dezvoltare
Guvernul finalizează consolidarea fiscal-bugetară și redresarea finanțelor publice ale României prin reforme reale, își respectă angajamentele internaționale — deficit sub 3% din PIB până în 2030 și aderarea la OCDE — și împarte solidar efortul ajustării: protejează și reface puterea de cumpărare românilor și pregătește România pentru viitorul ei demografic și economic.
Dacă România va închide anul 2026 în jurul țintei de 6% din PIB, va fi parcurs aproximativ jumătate din drumul de consolidare fiscală, plecând de la un deficit de peste 9% din PIB. Cealaltă jumătate va necesita un efort de o amploare comparabilă, într-un context bugetar cel puțin la fel de dificil.
Miza nu este doar respectarea țintei europene de 3% din PIB, ci recuperarea treptată a spațiului fiscal și consolidarea competitivității economiei românești. O ajustare credibilă și predictibilă poate contribui, încă din perioada de consolidare, la reducerea costurilor de finanțare ale statului și sectorului privat, la diminuarea presiunii dobânzilor asupra bugetului, la creșterea accesului companiilor la capital și la mobilizarea unor resurse suplimentare pentru investiții productive.
România nu își poate permite să piardă progresele obținute la jumătatea drumului. Continuitatea disciplinei bugetare, indiferent de ciclurile și formulele politice de

guvernare, este esențială pentru protejarea stabilității financiare, recâștigarea capacității de dezvoltare și construirea unei economii mai competitive.

România a parcurs în ultimul an cea mai amplă corecție fiscală din Uniunea Europeană: deficitul a scăzut de la 9,3% din PIB în 2024 la 7,9% în 2025, iar în execuție cash deficitul la opt luni din 2026 a coborât la 2,89% din PIB, față de 4,51% în aceeași perioadă din 2025. Ratingul a rămas în categoria investițională, iar fondurile europene nu au fost suspendate. **Ajustarea nu este însă încheiată — datoria a ajuns la 60% din PIB, dobânzile se apropie de 3% din PIB, iar în 2027 dispar granturile din PNRR** — iar costul ei, consolidare fiscal-bugetară, inflație ridicată și consum în scădere, a fost suportat și de cei cu venituri mici. Etapa următoare a consolidării trebuie să fie, de aceea, una solidară: efortul se împarte după capacitatea fiecăruia de a-l purta.

Credibilitatea se câștigă prin angajamente respectate.

Traiectoria de deficit convenită cu Comisia Europeană și Planul bugetar-structural pe termen mediu rămân neschimbate, PNRR se închide, iar **aderarea la OCDE devine ancora reformelor din acest mandat: standardele și instrumentele juridice OCDE** — în politica bugetară, în administrarea fiscală, în guvernanța companiilor de stat, în integritatea publică și în statistica oficială — se adoptă nu pentru a încheia un proces, ci pentru că sunt reformele de care România are nevoie. Ceea ce se schimbă este modul în care finanțăm prioritățile: fondurile europene mai întâi, apoi veniturile proprii, iar împrumuturile rămân ultima opțiune, cu maturități cât mai lungi și la costuri cât mai avantajoase. Obiectivul este o economie mai competitivă, costuri de finanțare mai reduse și o consolidare care sprijină dezinflația și refacerea veniturilor reale, fără un impuls fiscal suplimentar.

Principiul responsabilității fiscale și al solidarității este asumat de toate partidele care susțin Guvernul. Partidele își asumă prin acest program reguli care depășesc ciclul bugetar anual: deficit sub 3% din PIB în termenul din cadrul fiscal european, respectarea traiectoriei cheltuielilor nete, stabilizarea și apoi reducerea datoriei publice, protejarea spațiului fiscal pentru investiții, apărare, educație și sănătate și predictibilitatea cheltuielilor rigide — personal și asistență socială, inclusiv pensii — a căror pondere cumulată în PIB se stabilizează și scade gradual până în 2031. Statul reduce mai întâi propriile cheltuieli, risipa și privilegiile, lărgește baza de impozitare prin combaterea evaziunii și revizuirea facilităților și a regimurilor preferențiale și nu adaugă poveri contribuabililor corecți. În același timp, persoanele vulnerabile — pensionarii cu pensii mici, familiile cu venituri reduse, gospodăriile afectate de costul energiei — sunt protejate prin măsuri de sprijin social țintit, pe bază de testare a veniturilor, cu obiectivul refacerii treptate a puterii lor de cumpărare, pe măsura spațiului fiscal. Salariile publice și prestațiile sociale evoluează după mecanisme obiective, corelate cu productivitatea, cu performanța economiei și cu dinamica veniturilor, iar fiecare inițiativă cu impact bugetar semnificativ este însoțită de evaluare pe cel puțin patru ani, de surse de finanțare și de măsuri compensatorii.

Obiectivul depășește însă cifrele bugetare: o țară care își pregătește viitorul demografic și atrage capital pentru dezvoltare. România va avea, în deceniile următoare, mai puțini oameni activi și mai mulți pensionari, iar fiecare decizie de astăzi se judecă după efectul ei asupra generațiilor următoare. **De aceea oprim în sfârșit rostogolirea datoriilor României către generațiile următoare, cu deficit sub 3% din PIB în 2030, consolidăm sustenabilitatea sistemului public de finanțe, de pensii și economisirea pe termen lung - investim în educație, competențe și sănătate, susținem familiile și participarea pe piața muncii și creăm condițiile pentru întoarcerea românilor din diaspora.** Fiecare leu public trebuie să crească capacitatea economiei de a produce, iar fiecare reformă trebuie să lase în urmă o instituție mai eficientă, o competență în plus sau o investiție care se susține singură. Veniturile bugetare cresc prin lărgirea bazei impozabile, prin revizuirea facilităților și a regimurilor preferențiale și prin conformare mai bună; principiul cotei unice se menține, ca reper de simplitate și predictibilitate a sistemului fiscal. Nicio cheltuială permanentă, nu se aprobă fără sursă permanentă de finanțare, iar câștigurile consolidării se întorc la cetățeni: prin protejarea celor cu venituri mici pe durata ajustării. Scăderea țintei de deficit nu este negociabilă, iar Guvernul își asumă cu toată responsabilitatea măsurile care aduc bunăstare românilor pe termen lung.

Principiile unei politici fiscale sustenabile

Banii publici sunt banii contribuabililor, așa că statul trebuie să cheltuiască mai bine, fără risipă, înainte de a cere mai mult. Opt principii ghidează deciziile Ministerului Finanțelor în acest mandat:

- **Consolidare prin eficientizarea cheltuielilor.** Ajustarea rămasă se face prin eficientizarea cheltuielilor curente, reducerea risipei și combaterea evaziunii, nu prin poveri noi pentru contribuabilii corecți.
- **Predictibilitate fiscală.** Fără modificări fiscale surpriză; măsurile temporare rămân temporare.
- **Nicio cheltuială permanentă fără sursă permanentă de finanțare.** Orice majorare permanentă de cheltuieli vine cu o sursă permanentă de finanțare sau cu economii echivalente.
- **Banii publici urmează performanța.** Fiecare program public are obiective măsurabile, evaluare și termen de expirare. Programele fără rezultate se închid.
- **Capitalul privat înaintea banului public.** Unde piața poate finanța, statul garantează, co-investește sau facilitează; nu înlocuiește inițiativa privată.
- **Contribuabilul corect este partener.** Prevenție înainte de sancțiune pentru cei de bună-credință, toleranță zero pentru frauda organizată. Statul respectă aceleași termene pe care le impune contribuabililor.
- **Consolidarea fiscală, dar nu în detrimentul surselor reale de dezvoltare a societății pe termen lung- educație și cultură.**

Traiectoria convenită cu Uniunea Europeană și obiectivul consolidării fiscale sunt ancora care face ca disciplina fiscală să nu depindă de calendarul electoral.

Stadiul în care ne aflăm

Dacă ținta pe 2026 este atinsă, România va fi parcurs peste jumătate din drumul de la un deficit de 9,3% la unul sub 3% din PIB. Intrăm însă în 2027 dintr-o poziție fragile: PIB −0,6% în primul semestru din 2026, datorie peste 60% din PIB, dobânzi în creștere și rating cu perspectivă negativă, reconfirmată de S&P la 2 octombrie 2026.

Execuția bugetară la 31 august 2026

Indicator (ianuarie–august)	2025	2026	Variație
Venituri totale (mld. lei)	420,1	468,1	+11,4%
Cheltuieli totale (mld. lei)	506,4	527,5	+4,2%
Deficit (mld. lei)	86,4	59,4	−26,9 mld. lei
Deficit (% din PIB)	4,51	2,89	−1,62 pp
Cheltuieli de personal (mld. lei)	113,3	109,0	−3,8%
Asistență socială (mld. lei)	167,4	166,9	−0,3%
Dobânzi (mld. lei)	33,2	42,1	+26,7%
Investiții (mld. lei)	72,0	97,1	+34,9%

Veniturile cresc mai ales din TVA (+25,2%), ca efect al noilor cote, bunei colectări și din fondurile europene (+37,7%); ca pondere în PIB, veniturile au urcat de la 21,9% la 22,8%. Cheltuielile de personal scad în termeni nominali (−4,3 mld. lei), iar asistența socială este stabilizată (−0,3%). Presiunea vine din dobânzi (+8,9 mld. lei, +26,7%) și din bunuri și servicii (+7,1%), mai ales în sănătate. Investițiile au ajuns la 97,1 mld. lei, din care circa 69% proiecte finanțate din fonduri europene nerambursabile, iar cheltuielile totale au coborât de la 26,4% la 25,7% din PIB.

Vulnerabilitățile care nu pot fi ignorate

- **Deși rezilientă în condițiile consolidării și ale factorilor de presiune externă. Economia s-a fragilizat.** PIB-ul a scăzut cu 0,6% în primul semestru din 2026 (date revizuite de INS la 9 octombrie 2026), iar în trimestrul II economia a stagnat față de trimestrul anterior; consumul gospodăriilor s-a redus cu 3,1% în trimestrul II, în timp ce investițiile (formarea brută de capital fix) au crescut cu 19,9%, susținute de fondurile europene. FMI anticipează, în prognoza din octombrie 2026, o contracție de 0,5% a PIB în 2026 și o revenire de 2,2% în 2027.
- **Datoria publică a trecut de 60% din PIB** (60,4% din PIB la finalul lunii iulie 2026, respectiv 1.205 mld. lei). Cât timp rămâne peste acest prag, Legea responsabilității fiscal-bugetare impune reguli stricte asupra cheltuielilor totale de personal și de asistență socială, ceea ce obligă la prioritizare și la compensarea oricărei măsuri noi în interiorul plafoanelor.

- **Costul datoriei crește.** Dobânzile plătite în primele opt luni din 2026 au urcat la 42,1 mld. lei (+26,7%) și vor ajunge la aproape 3% din PIB pe întregul an, bani care nu mai merg în investiții, educație sau sănătate.
- **Deficitele gemene persistă.** Deficitul de cont curent a fost de 30,1 mld. euro în 2025 (circa 7,9% din PIB). Investițiile străine directe au scăzut la 1,1 mld. euro în primele șapte luni din 2026, de la 4,9 mld. euro cu un an înainte. În primele șapte luni din 2026, deficitul de cont curent a ajuns la 16,29 mld. euro, față de 15,71 mld. euro în aceeași perioadă din 2025: dezechilibrele gemene ale României nu sunt încă rezolvate.
- **Producția și consumul se contractă.** În primele șapte luni din 2026, volumul comerțului cu amănuntul a scăzut cu 5,7%, producția industrială cu 3,7%, iar industria prelucrătoare cu 4,8%. Rata șomajului este estimată la circa 6,3% în 2026, peste nivelul din 2025.
- **Datoria crește mai repede decât scade deficitul.** Datoria administrației publice a urcat de la circa 1.070 mld. lei în iulie 2025 la 1.205 mld. lei în iulie 2026, cu aproape 135 mld. lei într-un singur an, iar costurile cu dobânzile au continuat să crească. Reducerea deficitului este obligatorie, dar nu este suficientă dacă ajustarea comprimă baza economică, iar necesarul de finanțare și costul datoriei rămân ridicate.

Concluzia este simplă: consolidarea trebuie continuată, dar cu accent pe creștere economică. Fără creștere, nicio țintă de deficit nu este sustenabilă; fără disciplină fiscală, nicio creștere nu este durabilă. Trecem de la o ajustare predominant cantitativă la o consolidare calitativă: deficitul scade prin eficientizarea cheltuielilor, creșterea colectării și combaterea evaziuni, concomitent cu protejarea investițiilor, stimularea producției, atragerea capitalului și refacerea puterii de cumpărare. Obiectivul nu este doar un deficit mai mic, ci o economie mai puternică, capabilă să susțină un deficit mai mic și o datorie publică sustenabilă.

<u>Cadrul macroeconomic</u>

Construim bugetele pe prognoze prudente: 2026 este un an de ajustare – economia a scăzut cu 0,6% în primul semestru, iar FMI anticipează o contracție de 0,5% pe întregul an –, creșterea economică revine la peste 2% din 2027, iar inflația, după puseul din toamna lui 2026, coboară spre ținta BNR în 2027.

Prognoza CNSP

Indicator	2025 (realizat)	2026	2027	2028	2029
Creșterea reală a PIB (%)	0,7	0,1	2,2	2,4	2,1
PIB nominal (mld. lei)	1.916,4	2.056,0	2.201,0	2.342,9	2.483,2
Creșterea reală a PIB – FMI, octombrie 2026 (%)	0,7	−0,5	2,2	–	–

Surse: INS pentru 2025; Comisia Națională de Strategie și Prognoză, prognoza de primăvară 2026 pentru 2026–2029. Prognoza de toamnă 2026 a CNSP, care fundamentează bugetul pe 2027, nu era publicată la 13 octombrie 2026 (rândurile CNSP vor fi actualizate la publicare). Rândul FMI: World Economic Outlook, octombrie 2026.

- **Inflație.** Inflația a urcat la 6,61% în septembrie 2026, de la 6,17% în august, după ce coborâse de la 10,9% în mai; serviciile (+11,1%) și mărfurile nealimentare (+7,1%) conduc scumpirile, iar alimentele cresc cu 3%. BNR estimează 6,1% la finalul lui 2026 și 3,4% la finalul lui 2027 și a menținut, la 8 octombrie 2026, dobânda de politică monetară la 6,50%; FMI prognozează o inflație medie de 8,2% în 2026 și 4,1% în 2027. O consolidare fiscală credibilă rămâne condiția ca dobânda de politică monetară să poată scădea.
- **Echilibru extern.** Deficitul de cont curent rămâne principala vulnerabilitate externă (circa 6,7% din PIB în 2026, potrivit CNSP; 7,0% în 2026 și 6,7% în 2027, potrivit FMI, octombrie 2026). Îl reducem prin scăderea deficitului bugetar și prin sprijinirea producției locale a bunurilor pe care astăzi le importăm.
- **Studiul Economic al OCDE, reper pentru politici.** Studiul Economic al OCDE pentru România, elaborat o dată la doi ani (2022, 2024 și 2026), oferă o radiografie obiectivă, fundamentată pe date, a perspectivelor macroeconomice și a principalelor politici structurale. Recomandările sale ghidează elaborarea politicilor publice și fundamentarea măsurilor propuse. Pentru ca România să își consolideze statutul de economie dezvoltată în cadrul OCDE, este esențială asumarea unor standarde ridicate de guvernanță, disciplină și responsabilitate fiscală, sustenabilitate a finanțelor publice, transparență bugetară, eficiență în cheltuirea banului public și predictibilitate a politicilor economice, în linie cu cele mai bune practici internaționale.

Bugetul 2026 și bugetele 2027–2028

M1. Bugetul 2026: închidem anul responsabil

Ne asumăm închiderea anului 2026 la un deficit de aproximativ 6,0% (ESA) și adoptarea bugetului pe 2027 înainte de 31 decembrie 2026, în limitele convenite cu Uniunea Europeană. Adoptarea bugetului de stat până la 31 decembrie nu reprezintă doar îndeplinirea unor angajamente asumate, ci o obligație de responsabilitate și bună guvernanță, esențială pentru asigurarea predictibilității plăților, onorarea angajamentelor statului și menținerea unui cadru fiscal și bugetar credibil, care să permită instituțiilor publice, mediului de afaceri și cetățenilor să își planifice activitatea în condiții de stabilitate.

După 2028, deficitul coboară la 3,2% din PIB în 2029 și sub 3% în 2030, termenul-limită din procedura de deficit excesiv. Datoria se stabilizează sub 64% din PIB și intră pe o traiectorie descendentă în 2030–2031.

Se implementează pentru anii următori modificările necesare legii finanțelor publice pentru a separa funcționarea statului de dezvoltare.

Legea bugetului de stat pe 2026 (Legea nr. 43/2026) a fost construită pe o creștere de 1% și un PIB nominal de 2.045 mld. lei. Creșterea reală va fi mai mică, dar execuția la opt luni arată că ținta de circa 127 mld. lei poate fi atinsă. Condiția este o disciplină strictă în ultimul trimestru, când se concentrează plățile. După opt luni, deficitul cash a coborât la 59,4 mld. lei (2,89% din PIB), de la 86,4 mld. lei (4,51% din PIB) în aceeași perioadă din 2025, o reducere nominală de circa 31%.

- **Rectificare bugetară -** în primele 30 de zile de la învestire și înainte de termenul legal de 30 noiembrie. Nevoile reale, în special din sănătate, din asistența socială și din cofinanțarea proiectelor europene, se acoperă prin realocări, nu prin deficit suplimentar.
- **Control strict al angajamentelor.** Nicio cheltuială nouă neprevăzută în buget. Achizițiile care nu sunt urgente se amână, iar creditele neutilizate se realocă de la ordonatorii care nu execută.
- **Maximizarea absorbției fondurilor europene.** Proiectele PNRR și cele din politica de coeziune aflate aproape de finalizare au prioritate la plată.

M2. Bugetul 2027: consolidare fără șocuri

Bugetul pe 2027 este cel mai dificil din acest ciclu. Granturile PNRR dispar, dobânzile rămân ridicate, cheltuielile cu apărarea cresc (SAFE), indexarea pensiilor și sprijinirea țintită a populației vulnerabile și eliminarea IMCA trebuie să încapă în aceeași ecuație.

Implementăm modernizarea sistemului finanțelor publice prin bugetarea bazată pe politici publice și rezultate. Trecerea de la un buget de resurse la un buget de rezultate: transparență în alocarea cheltuielilor publice; analiza calitativă a alocărilor bugetare pe programe și politici publice și pe ordonatori; implementarea bugetării verzi. Programe pentru reducerea decalajele economice și sociale dintre diferitele regiuni ale țării și între județele din interiorul regiunilor de dezvoltare. Programarea bugetară fundamentată pe studii de impact și un sistem de indicatori de performanță ai programelor de politici publice bugetate. Implementarea sistemului digitalizat pentru elaborarea și analiza sistemului bugetar. Plan bugetar multianual, fiind și un instrument de atragere a investițiilor.

- **Calendar fix.** Proiectul bugetului și Strategia fiscal-bugetară 2027–2029 se publică și sunt adoptate de Guvern cel mai târziu în cursul lunii decembrie, iar bugetul este votat de Parlament până la 31 decembrie.
- **Țintă de deficit pe traiectoria convenită cu Comisia Europeană.** Strategia fiscal-bugetară aprobată de către Parlament din martie 2026 prevede 5,2% din PIB (ESA), iar estimările de lucru indică un deficit cash de aproximativ 110 mld. lei. Ținta finală se fixează pe baza prognozei de toamnă, fără a depăși plafonul de cheltuieli.
- **Cadrul fiscal al Programului de Guvernare 2027–2028.** Programul se implementează cu respectarea traiectoriei de consolidare fiscal-bugetară și a plafonului de creștere a cheltuielilor nete stabilit pentru România. Pentru 2027, construcția bugetară menține deficitul public în marja traiectoriei asumate, concomitent cu menținerea puterii de cumpărare a pensionarilor, cu atenție specială

pentru pensiile mici și pentru cei mai vulnerabili din societate, menținerea unui nivel ridicat al investițiilor publice și creșterea graduală a cheltuielilor pentru apărare. Măsurile de relansare economică și de combatere a erodării puterii de cumpărare se compensează prin:

a) economii structurale din analizele de raționalizare a cheltuielilor (spending reviews), reorganizarea administrației, prioritizarea programelor și eficientizarea subvențiilor;

b) creșteri ale veniturilor din măsuri concrete de conformare fiscală, recuperarea arieratelor și combaterea evaziunii și a fraudei fiscale, cu un indicator de performanță pentru ANAF reflectați in indicatorii de performanță;

c) reducerea presiunii asupra bugetului național prin utilizarea prioritară a fondurilor europene nerambursabile pentru cheltuielile eligibile.

Guvernul urmărește ca măsurile Programului să nu conducă la deteriorarea structurală a finanțelor publice și ajustează calendarul de implementare a programelor în funcție de execuția veniturilor, absorbția fondurilor europene și evoluția deficitului.

- **Plafon de cheltuieli.** Cheltuielile nete cresc cu cel mult 4,6% în 2027, conform Recomandării Consiliului UE.
- **Cheltuielile de funcționare ale statului**, fără cele finanțate din fonduri europene, nu cresc ca pondere în PIB.
- **Cheltuielile de personal** urmează traiectoria consolidării fiscal-bugetare multianuale: de la 9,3% din PIB în 2024 la 7,9% în 2031. Legea salarizării unitare se realizează respectând acest plafon asumat. Spațiul fiscal va fi utilizat pentru corecții structurale ale inechităților din sistemul de salarizare, nu pentru majorări uniforme care le adâncesc.
- **Asistența socială** rămâne sub plafonul de 12,2% din PIB. Indexarea pensiilor, începând cu 2027, și măsurile de sprijin țintit păstrează puterea de cumpărare a pensionarilor, în special a celor cu pensii mici și a persoanelor vulnerabile, și sunt conforme cu strategia fiscal-bugetară, cu impactul calculat de Ministerul Muncii, și verificat împreună cu Ministerul Finanțelor înaintea bugetului. Niciun alt drept social nu se indexează peste creșterea PIB nominal.
- **IMCA se elimină de la 1 ianuarie 2027**, cu impactul inclus în buget și fără nicio prorogare. IMCA penalizează cifra de afaceri în locul profitului real, descurajează investițiile și afectează competitivitatea companiilor, motiv pentru care eliminarea sa este esențială pentru un mediu fiscal echitabil și predictibil.
- **SAFE.** Bugetul asigură creditele pentru avansuri și pentru infrastructura cu utilizare duală din regiunea Moldovei, inclusiv coridoarele Pașcani–Siret și Târgu Mureș–Iași–Ungheni.

M3. Prioritizarea investițiilor publice în perioada 2026–2028

Guvernul aprobă un mecanism de prioritizare pentru proiectele finanțate din bugetul de stat și pentru programele naționale destinate autorităților locale. Grila are patru criterii:

sursa de finanțare, maturitatea și gradul de execuție, impactul economic și social, capacitatea bugetară din 2027. Ordinea priorităților:

1. cofinanțarea proiectelor cu fonduri europene;
2. proiectele strategice de infrastructură din transport, energie și sănătate;
3. proiectele locale cu impact regional sau social ridicat, aflate în stadii avansate de execuție;
4. proiectele PNRR și din alte fonduri europene care trebuie finalizate la termen.

La programele naționale pentru autoritățile locale (Anghel Saligny, PNDL), banii din 2027 merg cu prioritate la proiectele aproape de finalizare și la localitățile mici, pe criterii obiective de nevoie.

Contractele noi de investiții finanțate din bugetul de stat, inclusiv din programele naționale pentru autoritățile locale, se semnează numai cu sursa de finanțare identificată pe întreaga durată de execuție, înscrisă în bugetul multianual al ordonatorului principal de credite. Guvernul menține un nivel ridicat al investițiilor publice în infrastructură, sănătate, proiecte locale, transport și modernizare administrativă. Ministerul Finanțelor asigură finanțarea investițiilor din PNRR și din fonduri europene, precum și a programelor naționale Anghel Saligny și CNI, în paralel cu prioritizarea portofoliului de investiții și a modului de gestionare a programelor, astfel încât dezvoltarea și sectorul construcțiilor să fie susținute fără abatere de la țintele de deficit.

Reforma Legii finanțelor publice și introducerea unei arhitecturi bugetare care distinge explicit bugetul de funcționare, bugetul de investiții și dezvoltare și rezerva fiscal-bugetară. Investițiile finanțate din bugetul național, fonduri europene și instrumente financiare sunt programate într-un cadru multianual unic, cu evidența angajamentelor, surselor de finanțare și costurilor viitoare de funcționare. Separarea este managerială și de programare, păstrând integralitatea bugetului și regulile europene privind deficitul.

M4. Finanțarea deficitului și datoria publică

Obiectivul principal este revenirea la perspectiva stabilă a ratingului în cel mult 12 luni. Aceasta reduce costul finanțării nu doar pentru stat, ci și pentru autoritățile locale, bănci și companii.

- **Strategia de administrare a datoriei:** costuri minime pe termen mediu și lung, riscuri limitate și o piață internă a titlurilor de stat mai adâncă.
- **Datoria, pe traiectorie sustenabilă.** Datoria guvernamentală revine pe traiectoria de sustenabilitate prin respectarea țintelor și a angajamentelor asumate în Planul bugetar-structural pe termen mediu, în concordanță cu regulile fiscal-bugetare europene. Necesarul de finanțare al administrației centrale și locale se asigură predictibil, cu costuri și riscuri minime, iar piața internă a titlurilor de stat se dezvoltă în continuare. Pe măsură ce dezinflația se confirmă și consolidarea fiscală este livrată, curba randamentelor se ajustează, cu reducerea costurilor de finanțare.

- **Mai multă finanțare în lei**, pe măsură ce deficitul scade, pentru a reduce riscul valutar. Finanțare netă echilibrată între sursele interne și externe, bază de investitori diversificată și instrumente derivate de acoperire a riscurilor.
- **Titluri de stat pentru populație.** Programele Tezaur și Fidelis continuă; românii au investit peste 75 mld. lei în titluri de stat.
- **Obligațiuni verzi** emise în baza cadrului suveran, cu raport public de impact.
- **Surse ieftine și pe termen lung:** componenta de împrumut a PNRR, SAFE (45 de ani, cu 10 ani de grație), BEI, Banca Mondială și alte instituții financiare internaționale. Plasamentele private se folosesc doar dacă au costuri cel mult egale cu cele ale euroobligațiunilor.
- **Rezervă de lichiditate în valută** care acoperă până la patru luni din necesarul brut de finanțare.
- **Dobânzile** sunt estimate la aproximativ 3% din PIB în 2026 și 2027, iar livrarea consolidării fiscale trebuie să conducă la scăderea acestora ca pondere în PIB.

M5. Transparență bugetară

- Execuția bugetară este explicată lunar pe înțelesul cetățenilor: ce programe funcționează, unde sunt întârzieri și ce riscuri apar.
- Creștem transparența investițiilor publice și se creează un registru public al programelor finanțate de la bugetul de stat, care prezintă obiectivele, beneficiarii, alocările, indicatorii și rezultatele fiecărui program.
- Realizăm un raport anual privind riscurile fiscale, care acoperă garanțiile de stat, companiile de stat, litigiile și contractele de parteneriat public-privat.

<u>Măsuri fiscal-bugetare</u>

M6. Efortul de consolidare în 2027–2028

În perioada 2027–2028 efortul consolidării vine în principal din partea de cheltuieli – eficientizare, prioritizare și reducerea risipei – și din colectare mai bună. Veniturile cresc prin lărgirea bazei impozabile, revizuirea, pe bază de evaluare, a facilităților și conformare mai bună; principiul cotei unice se menține. Consolidarea este inteligentă, prietenoasă cu creșterea economică și echitabilă: rata de creștere nominală a cheltuielilor nete, anuală și cumulată, nu depășește valorile maxime stabilite prin decizia Consiliului ECOFIN, iar măsurile adoptate nu reduc potențialul economiei pe termen lung. România reduce deficitul fără să își afecteze dezvoltarea pe termen mediu și lung.

2027 este anul-test al consolidării. Granturile din PNRR se opresc, dobânzile se apropie de 3% din PIB, iar deficitul trebuie adus sub 3% din PIB în termenul convenit în cadrul fiscal european. Ajustarea din 2025–2026 a dat rezultate, cu costuri economice și sociale ridicate – deficitul a scăzut de la 9,3% din PIB în 2024 la 7,9% în 2025 și la 2,89% în primele opt luni din 2026, față de 4,51% cu un an înainte, iar Comisia Europeană a constatat în iunie 2026 că România a întreprins acțiuni eficace – dar nu este încheiată.

Construcția pe 2027 se calibrează după execuția anului 2026, după prognoza macroeconomică actualizată și după ratele maxime de creștere a cheltuielilor nete recomandate de Consiliu. Ajustarea structurală se sprijină pe cheltuieli, iar pe venituri accentul cade pe lărgirea bazei și pe conformare. Câștigurile din colectare se includ prudent în proiecții – un plus de conformare peste așteptări este rezervă, nu ipoteză de construcție bugetară. Măsurile vor avea în vedere pentru credibilitatea procesului de consolidare fiscală aspect ce țin de:

a) Măsuri de sprijin pentru cei vulnerabili, inclusiv indexarea prudentă a pensiilor începând cu 2027, încadrată în traiectoria de reducere a deficitului

b) Prioritizarea investițiilor finanțate din surse naționale

c) Eficientizarea administrației centrale și locale și optimizarea transferurilor către autoritățile publice locale

d) Reforma impozitării proprietății prin trecerea graduală către valoare de piață până la finalul procesului de consolidare

e) Accize adaptate realităților de azi, cu calendar predictibil și bază lărgită

M7. Direcții pe termen mediu

Dincolo de măsurile imediate pe 2027, sustenabilitatea bazei de venituri și reducerea presiunilor de cheltuieli se lucrează pe următoarele direcții, fiecare cu evaluare de impact înainte de orice decizie.

- Finanțarea sistemului de sănătate. Se revizuiește echilibrul dintre contribuții, resursele disponibile și angajamentele de cheltuieli, fără creșterea contribuțiilor pe muncă, pentru un cadru de finanțare predictibil și sustenabil.
- Arhitectura sistemului fiscal-bugetar. Ministerul analizează rolul deducerilor și al facilităților, cu obiectivul de a crește eficiența și echitatea sistemului.
- Revizuirea cheltuielilor fiscale. Facilitățile, scutirile și regimurile preferențiale se inventariază public, se evaluează după rezultatele obținute, astfel încât facilitățile au termene de expirare și evaluare obligatorie înainte de prelungire.

M8. Venituri și creșterea colectării

- **IMCA dispare de la 1 ianuarie 2027**, conform OUG nr. 89/2025. Guvernul nu va promova niciun act care să amâne, să suspende sau să modifice eliminarea lui.
- **Reducerea decalajului de TVA, prima sursă de venituri.** România pierde circa 30% din TVA
- **Baza de impozitare protejată.** Combatem erodarea bazei impozabile și transferul artificial al profiturilor prin tranzacții intra-grup nejustificate, inclusiv servicii, redevențe și mecanisme de finanțare, prin aplicarea riguroasă a regulilor de prețuri de transfer și a standardelor OCDE și UE.

- **Rambursări rapide de TVA pentru contribuabilii corecți.** Rambursările se sistează numai la suspiciuni documentate de fraudă.
- **Standardele OCDE și UE în materie fiscală.** Respectăm dispozițiile instrumentelor juridice ale OCDE în materie fiscală. Respectarea standardelor fiscale OCDE și UE consolidează credibilitatea României în fața investitorilor, crește transparența și predictibilitatea fiscală și facilitează integrarea în rândul economiilor dezvoltate.
- **Impozitare la ieșire (exit tax).** Introducem un mecanism de taxare la ieșire, conform standardelor și legislației europene și internaționale, care asigură impozitarea câștigurilor de valoare generate pe teritoriul României înainte de transferul activelor, al rezidenței fiscale sau al activității economice în alte jurisdicții.

M9. Cheltuieli: un stat mai suplu și mai eficient

- **Regula cheltuielilor permanente.** Nicio cheltuială permanentă nouă fără sursă permanentă de finanțare sau fără economii echivalente.
- **Spending review în toate marile sisteme publice.** Analiza de raționalizare a cheltuielilor se extinde la toate marile sisteme publice, cu criterii de performanță și economii structurale integrate în construcția bugetară.
- **Buget de rezultate, nu de resurse – bugetul pe anul 2027 se realizează în noua aplicație informatică e-bugetNG (investiție PNRR).** Bugetarea bazată pe politici publice și rezultate devine regula: transparență în alocarea cheltuielilor, analiză calitativă a alocărilor pe programe, politici publice și ordonatori, bugetare verde, programare fundamentată pe studii de impact și indicatori de performanță, un sistem digitalizat pentru elaborarea și analiza bugetului și un plan bugetar multianual, ca instrument de atragere a investițiilor. Programele bugetare reduc decalajele economice și sociale dintre regiuni și dintre județele aceleiași regiuni. Controlul strict al cheltuielilor curente și al noilor angajamente bugetare susține ajustarea deficitului până în 2031.
- **Legea salarizării -** Impactul complet pe 2027–2030 este avizat de Ministerul Finanțelor și este compatibil cu obiectivele fiscal-bugetare. Ierarhie salarială predictibilă, sporuri justificate și plată legată de performanță, strict în plafonul de cheltuieli de personal din strategia fiscal-bugetară și legea plafoanelor. Cheltuielile de personal urmează traiectoria consolidării fiscal-bugetare multianuale: de la 9,3% din PIB în 2024 la 7,9% în 2031. Legea salarizării unitare se aplică respectând acest plafon. Spațiul fiscal va fi utilizat pentru corecții structurale ale inechităților din sistemul de salarizare, nu pentru majorări uniforme care le adâncesc.
- **Un aparat mai suplu, mai multă digitalizare.** Reorganizăm administrația pe baza analizelor funcționale: comasăm agențiile cu atribuții suprapuse și ocupăm posturile vacante doar în domeniile prioritare.
- **Banii publici urmează performanța.** Alocările către instituții, programe și companii de stat depind de indicatori de performanță și de rezultate măsurabile.

- **Programe cu termen de expirare.** Evaluăm impactul programelor naționale, al schemelor de ajutor de stat și al investițiilor multianuale. Programele ineficiente sau redundante cu fondurile europene, BEI ori BERD se restructurează, se comasează sau se închid. Programele noi pornesc doar după o evaluare ex ante și se reevaluează la trei ani. Evaluarea ex ante include analiza cost-beneficiu, analiza de sustenabilitate și identificarea surselor de finanțare; programele noi demonstrează necesitatea intervenției publice, complementaritatea cu fondurile europene și capacitatea de a genera efecte concrete: investiții, locuri de muncă, valoare adăugată, dezvoltare locală sau reducerea decalajelor regionale.
- **Subvenții condiționate pentru companiile de stat.** Sprijinul se acordă numai pe bază de indicatori de performanță și plan de restructurare. Excludem cheltuielile fără legătură cu obiectivul: bonusuri nelegate de performanță, autoturisme de lux, beneficii administrative excesive. Contractele de performanță se generalizează în managementul companiilor de stat.
- **Achiziții centralizate** pentru bunurile și serviciile standard (energie, IT, autoturisme, consumabile), prin Oficiul Național pentru Achiziții Centralizate.
- **Sprijin social țintit.** Măsurile noi de sprijin sunt țintite, pe bază de testare a veniturilor sau de criterii de vulnerabilitate, și au sursă de finanțare. Orice sprijin nou are impact bugetar estimat, durată limitată și verificarea eligibilității.

M10. Autoritățile locale: descentralizare cu responsabilitate

- **Transferuri predictibile**, stabilite pe formule publice și criterii obiective.
- **Acces la finanțare pentru proiectele locale:** împrumuturi din Trezorerie și credite bancare garantate de stat pentru proiecte de interes local și regional, în limitele de îndatorare prevăzute de lege.
- **Responsabilitate pentru resursele primite.** Alocările sunt corelate cu capacitatea administrativă, execuția efectivă și nevoile reale ale comunităților, iar rezultatele se raportează public.
- **Coordonarea financiară a programelor regionale** cu fonduri europene, împreună cu Agențiile pentru Dezvoltare Regională.

M11. Responsabilitate fiscal-bugetară

- **Strategia fiscal-bugetară 2027–2029** include jaloane anuale de reducere a deficitului și ținte pentru ponderea cheltuielilor rigide: personal, asistență socială, dobânzi.
- **Stabilitate macroeconomică și traiectorie respectată.** Menținem stabilitatea macroeconomică și fiscală și respectăm traiectoria de reducere a deficitului asumată prin Planul Național Bugetar-Structural 2025–2031 și prin procedura de

deficit excesiv, păstrând spațiul fiscal-bugetar pentru investițiile publice, pentru relansarea economică și pentru creșterea puterii de cumpărare a populației.

- **Evaluare de impact publicată** pentru orice modificare fiscală, înainte de adoptare. Guvernul evită măsurile și propunerile legislative care subminează stabilitatea economică.
- **Arierate reduse.** Monitorizare lunară a arieratelor din programele bugetare și din companiile de stat; facturile statului se plătesc în termenul legal.
- **Capacitate de prognoză, analiză macroeconomică și modelare.** Ministerul Finanțelor își dezvoltă capacitatea de prognoză bugetară, analiză macroeconomică și evaluare a sustenabilității fiscale, astfel încât politicile fiscale și bugetare să fie fundamentate riguros înainte de adoptare, evitând măsurile nepredictibile, supraestimarea veniturilor, acumularea de presiuni bugetare și dezechilibrele care afectează stabilitatea economică. Consolidăm unitatea de analiză macroeconomică și evaluare de impact, cu rol de coordonare metodologică în administrație, și dezvoltăm un set de modele proprii – macroeconometric, de microsimulare fiscală și de echilibru general – pentru simularea efectelor măsurilor. Fiecare măsură economică majoră este însoțită de un studiu de impact ex ante și de un angajament de evaluare ex post, după o metodologie unitară.
- **Ministerul Finanțelor, centru de analiză și coordonare.** Ministerul își întărește rolul de centru de analiză, fundamentare și coordonare a politicilor fiscal-bugetare, astfel încât deciziile publice să fie susținute de date, evaluări de impact și soluții tehnice coerente, printr-o mai bună organizare a structurilor interne, clarificarea atribuțiilor între nivelul central, regional și teritorial și o coordonare instituțională îmbunătățită, inclusiv cu ANAF și Autoritatea Vamală Română.
- **Studiul Economic OCDE în fundamentarea politicilor.** Ministerul Finanțelor utilizează evaluările din Studiul Economic al OCDE pentru România în proiecțiile sale interne și în fundamentarea politicilor fiscale. Direcțiile de acțiune ale ministerului se corelează cu angajamentele din Planul bugetar-structural pe termen mediu, Semestrul European, Pactul de stabilitate și creștere și obiectivele de convergență economică, precum și cu analizele cuprinse în Studiul Economic OCDE.
- **Politici publice bazate pe date concrete, nu pe evaluări subiective, prin parteneriat cu universitățile de profil.** Acorduri-cadru multianuale cu universitățile de profil și institutele de cercetare, care stabilesc domeniile, finanțarea și standardele de calitate; echipe mixte administrație–mediu academic pentru dezvoltarea modelelor, a studiilor de impact și a evaluărilor ex post; programe comune de formare și mobilitate a experților, pentru transfer de cunoaștere în ambele sensuri; implicarea studenților și doctoranzilor în cercetare aplicată conectată la nevoile reale de politică publică.
- **Indicatori de avertizare timpurie.** Proceduri, algoritmi și indicatori de avertizare timpurie pentru reziliență în fața șocurilor, în toate domeniile strategice.

Stimularea economiei și sprijinirea mediului privat

M12. Pachetul de relansare: de la hârtie la investiții

Creșterea economică din 2027–2028 trebuie să vină din investiții private și producție locală. Statul intervine acolo unde piața nu finanțează singură sau unde interesul strategic o cere, cu reguli transparente, competitive și evaluate.

Schemele de sprijin instituite prin OUG nr. 8/2026 sunt destinate stimulării investițiilor productive, dezvoltării tehnologiilor avansate, valorificării materiilor prime critice, consolidării industriei de apărare, reducerii decalajelor regionale și susținerii înființării și dezvoltării firmelor cu capital românesc, inclusiv prin mobilizarea capitalului și a inițiativei antreprenoriale a românilor din diaspora. Trei scheme, dedicate producției locale, tehnologiilor avansate și diasporei, au fost aprobate în cursul anului 2026. Implementarea acestora urmărește mobilizarea capitalului privat, atragerea investițiilor și crearea de locuri de muncă, prin proceduri transparente, termene predictibile de evaluare și finanțare.

Schema de ajutor de stat	Buget
Producția locală a bunurilor importate	1,05 mld. euro (5,31 mld. lei)
TechUp România: cercetare-dezvoltare și tehnologii avansate	1,05 mld. euro (5,31 mld. lei)
Materii prime strategice și critice și tehnologii „zero net”	1,05 mld. euro (5,31 mld. lei)
Convergență regională, 2027–2032, prin BID	500 mil. euro
Investiții productive în industria națională de apărare	200 mil. euro
Firme noi cu capital românesc, inclusiv din diaspora	100 mil. euro

Fiecare schemă va avea evaluare ex post a efectelor: locuri de muncă, exporturi și valoare adăugată. La schema pentru producția locală, firmele pot alege între grant și credit fiscal; extindem acest model și la cercetare-dezvoltare.

Capacitate specializată în ajutorul de stat. Dezvoltăm capacitatea de analiză a efectelor schemelor de ajutor de stat – efectul de stimulare, proporționalitatea, impactul asupra concurenței și raportul cost-beneficiu – pe baza unei metodologii standardizate, aliniate la cadrul european și la practica Comisiei Europene. Cooperarea tehnică dintre autoritatea de concurență, ministerele de resort și furnizorii de ajutor se întărește, iar schemele mari sunt supuse evaluării ex post a efectelor, conform cerințelor europene.

M13. Investitori strategici și reindustrializare

- **Investiții de peste 100 mil. euro.** Scheme individuale de ajutor de stat, construite de Ministerul Finanțelor împreună cu autoritățile locale și cu Comisia Europeană. Aceste proiecte aduc furnizori locali, investiții adiacente și multe locuri de muncă.
- **Parcuri industriale și tehnologice.** Lansăm, împreună cu Agențiile pentru Dezvoltare Regională, o schemă cu fonduri europene pentru dezvoltarea lor.

Schemele recurente ale Ministerului Finanțelor vor încuraja amplasarea investițiilor productive în aceste parcuri.

- **Industria de apărare.** Firmele românești intră în lanțurile de aprovizionare finanțate prin SAFE, cu sprijinul schemei dedicate investițiilor productive în apărare.
- **Energie competitivă.** Finanțăm investiții în producție, rețele și stocare prin Fondul pentru Modernizare, BID și mecanisme competitive, neutre bugetar pe termen mediu (licitații, contracte pentru diferență).

M14. Acces la finanțare pentru IMM-uri

- **Garanția de Portofoliu pentru IMM-uri** a BID (plafon de 6,16 mld. lei), distribuită prin intermediari care acoperă peste 95% din piață.
- **Fondul de Participare Regional** (circa 233 mil. euro) și **Fondul de Participare Tranziție Justă** (circa 189 mil. euro), pentru IMM-uri și investiții regionale.
- **Diaspora Investește Acasă**: 100 mil. euro în 2026–2029, prin BID.

M15. Statul, partener de încredere pentru firme

- **Parteneriat real cu mediul de afaceri,** care asigură stabilitate și predictibilitate economică.
- **TVA rambursată la termen**, cu reducerea întârzierilor la rambursare pentru contribuabili
- **Diminuarea datoriilor statului față de operatorii economici.** Identificarea și reglementarea, prin legile bugetare, a unor soluții pentru reducerea obligațiilor de plată ale statului față de operatorii economici care înregistrează creanțe asupra bugetului general consolidat, inclusiv prin posibilitatea compensării acestora cu obligațiile fiscale datorate de aceiași operatori economici, cu respectarea cadrului legal și a regulilor europene de contabilitate națională (ESA).
- **Recompensarea contribuabililor corecți - scoring fiscal pozitiv.** Contribuabilii cu istoric bun de conformare primesc rambursări accelerate, mai puține controale și eșalonări simplificate.
- **Acorduri de preț în avans mai accesibile.** Revizuirea tarifelor aferente emiterii și revizuirii acordurilor, pentru mai multă predictibilitate în prețurile de transfer.
- **Reducerea termenelor de rambursare a indemnizațiilor de concediu medical -** Instituirea unui calendar de achitare a restanțelor acumulate, în limita alocărilor bugetare, și asigurarea finanțării predictibile a obligațiilor curente, astfel încât angajatorii să nu mai suporte întârzieri sistematice în recuperarea sumelor avansate în numele statului.

<u>Administrație fiscală modernă: reforma ANAF și a Vămii</u>

M16. Reorganizarea ANAF și creșterea eficienței administrării fiscale

ANAF trebuie să colecteze mai mult de la cei care fraudează și să ceară mai puțin celor care plătesc corect. Reforma are termene asumate și un raport public la fiecare șase luni.

Ținte asumate ale reformei administrării fiscale. Un parteneriat corect cu contribuabilii, pentru creșterea conformării voluntare, cu modificări fiscale adoptate numai după consultarea mediului de afaceri. Obiectivul e de reducere a evaziunii fiscale la nivelul mediei europene (sub condiția extinderea competențelor de investigare a cazurilor complexe ale ANAF), iar încasările din arieratele recuperabile administrate de ANAF cresc în mod seminificativ. Fiecare modul digital dat în folosință elimină obligatoriu declarațiile fiscale redundante. Modulele de management integrat al riscurilor se implementează integral, pentru controale țintite, iar motorul integrat de analiză a riscului se finalizează, cu publicarea principiilor de guvernanță a riscului, a indicatorilor de colectare și a indicatorilor de performanță a serviciilor.

Reorganizarea ANAF are ca scop simplificarea structurii de coordonare, reducerea fragmentării proceselor și utilizarea mai eficientă a resurselor la nivel central, regional și teritorial, principalele direcții de acțiune fiind:

- continuarea demersurilor de reorganizare a activităților de control, colectare și trezorerie, în vederea unei coordonări unitare și reducerii funcționării fragmentate între nivelurile central, regional și teritorial;
- continuarea procesului de consolidare a funcțiilor-suport la nivel central și regional, acolo unde această abordare generează eficiență administrativă;
- continuarea demersurilor de profesionalizare a funcțiilor de conducere regionale și teritoriale și consolidarea procedurilor competitive de ocupare a acestora;
- reducerea utilizării prelungite a exercitării temporare a funcțiilor de conducere vacante;
- continuarea demersurilor pentru utilizarea camerelor video portabile de către inspectorii antifraudă și vamali în cadrul anumitor operațiuni de control cu risc fiscal ridicat, cu respectarea garanțiilor legale;
- introducerea de indicatori de performanță și a unui sistem de remunerare de tip bonus–malus, până la 31 decembrie 2026, pentru conducerea ANAF și structurile operative. Mecanismul bonus–malus, aplicabil din 2027, conform angajamentelor din PNRR, va implica faptul că bonusurile se vor încasa doar în contextul depășirii planul de încasări, iar penalitățile se vor aplică în raport cu indicatorii de performanță aprobați specifici fiecărei structuri;
- **Consolidarea mecanismelor de integritate în cadrul administrației fiscale, vamale și antifraudă, prin întărirea regulilor privind prevenirea conflictelor de interese,** rotația personalului în zonele cu risc ridicat, controlul intern și aplicarea sancțiunilor pentru abateri. În acest scop, va fi implementat un proiect de dotare a inspectorilor antifraudă și vamali cu camere video portabile, pentru creșterea transparenței activităților de control, prevenirea faptelor de corupție și protejarea atât a personalului, cât și a contribuabililor. Dotarea structurilor vizate se va finaliza în termen de 18 luni, cu respectarea legislației privind protecția datelor și a garanțiilor procedurale.

- reunificarea ANAF și a Autorității Vamale Române într-o singură autoritate fiscală și de control, cu analiză de risc, baze de date și planuri de control comune pentru operațiunile interne și pentru cele de import și tranzit; reunificarea elimină funcțiile-suport duplicate, scurtează timpul de reacție la fraudele de TVA din lanțurile de import și la contrabandă și se realizează fără întreruperea activității la frontieră, pe baza unei evaluări a funcționării separate a celor două instituții;
- reînnoirea generațională și profesionalizarea personalului administrației fiscale, prin programe dedicate de recrutare și formare a tinerilor specialiști, facilitarea accesului acestora la o carieră în ANAF și mecanisme de mentorat și transfer de competențe, pentru consolidarea capacității instituționale pe termen lung.

M17. Modernizarea SPV și a serviciilor digitale pentru contribuabili

- continuarea dezvoltării portalului ANAF și a Spațiului Privat Virtual ca punct principal de interacțiune digitală cu administrația fiscală;
- integrarea într-un singur spațiu digital a informațiilor privind declarațiile, obligațiile fiscale, plățile, rambursările, notificările și solicitările contribuabilului;
- dezvoltarea unei imagini consolidate a situației fiscale a fiecărui contribuabil, actualizată pe baza informațiilor existente în sistemele ANAF;
- introducerea unor mecanisme de notificare privind diferențele sau neconcordanțele identificate automat în datele fiscale;
- dezvoltarea unor mecanisme permanente de feedback în portalul ANAF/SPV, pentru identificarea problemelor întâmpinate de contribuabili;
- diversificarea instrumentelor digitale prin care ANAF comunică informațiile relevante contribuabililor;
- dezvoltarea constantă a mecanismelor de feedback privind asistența acordată contribuabililor și interacțiunea acestora cu structurile ANAF.
- consolidarea asistenței prin ghiduri, materiale explicative, instrumente digitale și soluții interactive pentru aplicarea corectă a legislației fiscale și diseminarea informațiilor de interes public inclusiv prin platforme de social media;
- un program de conformare fiscală asistată pentru tinerii antreprenori: în primii ani de activitate, ANAF oferă îndrumare și sprijin pentru îndeplinirea obligațiilor fiscale, cu accent pe prevenție și pe corectarea voluntară a erorilor, nu pe sancționare; programul are criterii clare și transparente de eligibilitate, condiții de participare și mecanisme de monitorizare, inclusiv reguli de excludere pentru beneficiarii care nu își respectă obligațiile de conformare fiscală.
- Dezvoltarea unei linii specializate de asistență fiscală în cadrul ANAF pentru românii care locuiesc și lucrează în străinătate (diaspora), cu servicii de informare, clarificare a obligațiilor fiscale, inclusiv privind rezidența fiscală și evitarea dublei impuneri, precum și asistență pentru depunerea declarațiilor și soluționarea situațiilor administrative. Digitalizarea integrală a interacțiunii cu ANAF, astfel încât românii din

diaspora să își poată îndeplini obligațiile fiscale și rezolva problemele administrative de la distanță, fără deplasări inutile în România.

M18. Dezvoltarea mecanismelor de analiză de risc și combaterea evaziunii fiscale

- consolidarea la nivel central a analizei de risc fiscal, inclusiv a metodologiilor și criteriilor utilizate pentru selectarea contribuabililor și operațiunilor pentru control;
- dezvoltarea unei platforme integrate de analiză a datelor fiscale, prin corelarea informațiilor provenite din e-Factura, AMEF, declarațiile fiscale și celelalte baze de date disponibile ANAF;
- dezvoltarea continuă a indicatorilor de risc fiscal și utilizarea acestora pentru identificarea tranzacțiilor, contribuabililor și comportamentelor care necesită verificare;
- continuarea demersurilor pentru dezvoltarea unui scor de risc fiscal al contribuabilului, utilizat în prioritizarea activităților de analiză și control;
- orientarea controalelor fiscale, operative și inopinate pe baza profilului de risc și a informațiilor disponibile în sistemele ANAF;
- extinderea utilizării verificărilor documentare și a analizelor la distanță înaintea declanșării, atunci când este posibil, a unui control fiscal extins;
- consolidarea analizei de risc în materia TVA, inclusiv pentru identificarea fraudelor de TVA și a rambursărilor care prezintă indicatori de risc;
- dezvoltarea unor analize sectoriale și tematice pentru identificarea mecanismelor de sub-declarare, fraudă și transfer artificial al profitului;
- continuarea demersurilor de concentrare a resurselor ANAF asupra evaziunii fiscale cu impact bugetar semnificativ, fraudelor de TVA, rambursărilor nejustificate și operațiunilor de diminuare artificială a bazei de impozitare.
- dezvoltarea posibilității de verificare a istoricului tuturor formelor de controale efectuate asupra contribuabilului;
- utilizarea informațiilor privind controalele anterioare în procesul de analiză de risc, în vederea reducerii suprapunerilor și a controalelor repetitive.
- planuri dedicate de control și metodologii comune cu autoritățile publice relevante în zonele cu risc fiscal ridicat, inclusiv combustibili, legume-fructe, materiale de construcții, jocuri de noroc și operațiuni cu risc de sub-declarare sau transfer artificial de profit; resursele ANAF și ale Autorității Vamale Române se concentrează pe dosarele complexe – evaziune fiscală, fraude de TVA, contrabandă, rambursări nejustificate – iar colectarea crește prin selecție de risc și control eficient, nu prin presiune generalizată asupra contribuabililor conformi;
- un sistem de atenționare timpurie (early warning), bazat pe indicatori relevanți, care semnalează din timp eventualele probleme financiare ale contribuabilului;
- recuperarea creanțelor înainte de insolvență: ANAF instituie măsuri asigurătorii sau executorii asupra bunurilor debitorilor anterior deschiderii procedurilor de

insolvență, iar evidențele proprii reflectă zilnic, cu fidelitate, situația datoriilor restante ale contribuabililor;

- combaterea evaziunii fiscale în industria de servicii;
- consolidarea rolului ANAF în combaterea evaziunii fiscale, prin extinderea competențelor de investigare a cazurilor complexe și dezvoltarea capacității instituționale de gestionare integrată a acestora, în cadrul mecanismelor de coordonare și supraveghere judiciară prevăzute de lege;
- consolidarea cadrului legal privind verificarea și confiscarea averilor nejustificate ale persoanelor fizice: un termen de cel mult 6 luni pentru justificarea provenienței acestora și mecanisme legale întărite de confiscare a bunurilor și veniturilor a căror proveniență licită nu poate fi demonstrată, cu respectarea garanțiilor constituționale și procedurale;
- redefinirea cadrului legal în materia procedurilor de prevenire a insolvenței, prin condiții clare de accesare a acestor proceduri de către contribuabilii care au depășit starea de dificultate, termene imperative pentru îndeplinirea obligațiilor și atribuții clare ale administratorului concordatar privind certificarea stării de dificultate, inclusiv posibilitatea de a solicita informații organului fiscal, care dispune deja, prin Jalonul 197 din PNRR, de o aplicație dedicată analizei indicatorilor financiari în preinsolvență.

M19. Simplificarea declarațiilor și reducerea raportărilor redundante

- continuarea demersurilor de extindere a declarațiilor fiscale precompletate, în special pentru obligațiile pentru care ANAF deține deja cea mai mare parte a informațiilor necesare;
- preluarea automată în declarații a datelor existente în sistemele ANAF și dezvoltarea mecanismelor automate de validare;
- reducerea câmpurilor și informațiilor solicitate contribuabilului atunci când acestea pot fi obținute din alte raportări fiscale;
- analizarea și eliminarea graduală a declarațiilor și raportărilor redundante, inclusiv în materia TVA;
- continuarea demersurilor pentru reducerea solicitării unor informații deja transmise prin e-Factura, SAF-T, AMEF, declarații fiscale sau alte sisteme digitale.
- un set de măsuri de simplificare și debirocratizare cu efect real în activitatea contribuabililor și a mediului de afaceri, inclusiv renunțarea la raportarea financiară semestrială și la notificarea separată a autorităților statului în cazul modificărilor din situația contribuabililor, informațiile fiind comunicate automat între instituții;
- înlocuirea Registrului unic de control cu o platformă digitală integrată, care gestionează transparent și eficient interacțiunea dintre contribuabili și toate autoritățile cu atribuții de control și inspecție;

- interoperabilitate între sistemele informatice ale instituțiilor publice, astfel încât schimbul de informații să fie automatizat, fără a mai solicita cetățenilor și contribuabililor documente deja deținute de alte autorități ale statului.

M20. Modernizarea sistemului vamal

- continuarea modernizării sistemului vamal și implementarea vămii electronice, cu interoperabilitate cu sistemele vamale ale Uniunii Europene și simplificarea formalităților pentru operatorii economici conformi;
- consolidarea analizei de risc și orientarea controalelor spre operațiunile cu risc ridicat, prin utilizarea integrată a datelor și a istoricului de control;
- reducerea timpilor de așteptare la frontieră și facilitarea comerțului legal, concomitent cu prevenirea și combaterea fraudei vamale și fiscale.

Mobilizarea capitalului privat

M21. Banca de Investiții și Dezvoltare, instrumentul financiar al statului

Fiecare leu public trebuie să atragă mai mulți lei privați. Completăm granturile cu instrumente financiare: garanții, credite, co-investiții și parteneriate public-private.

- **Capital consolidat.** Comisia Europeană a aprobat, în iunie 2026, majorarea capitalului BID cu 1 mld. euro, din care 250 mil. euro din componenta de împrumut a PNRR. Mandatul băncii include acum apărarea, tehnologia înaltă și securitatea cibernetică.
- **Management profesionist.** Până la 31 martie 2027, BID are o conducere selectată competitiv pe patru ani, conform standardelor OCDE de guvernanță corporativă și evaluată pe indicatori de performanță.
- **Mandate în numele și contul statului** (OUG nr. 8/2026): 1 mld. lei din bugetul de stat pentru garanții și credite, inclusiv instrumentele preluate de la EximBank și schemele pentru diaspora și competitivitate.
- **Produse în derulare:** garanții individuale pentru proiecte publice și companii (2,2 mld. lei disponibili), creditare directă pentru sectorul public și infrastructură (peste 450 mil. lei în pregătire) și produsele pentru IMM-uri din M14.
- **Fondul pentru Modernizare:** instrumente financiare pentru eficiență energetică, securitate energetică, decarbonizarea industriei, rețele și stocare.
- **Asistență tehnică** pentru IMM-uri, autorități locale și companii de utilități publice, astfel încât proiectele lor să devină bancabile.

M22. Parteneriate public-private

- **Facilitatea de pregătire a proiectelor PPP:** 25 mil. euro în trei ani pentru studii de fezabilitate, analize cost-beneficiu, evaluări de bancabilitate, structurare financiară și documentații de atribuire.

- **Portofoliu național de proiecte PPP** mature și prioritizate, la nivel central și local, publicat în 2027: sănătate, transport, educație, eficiență energetică, infrastructură urbană și servicii publice locale.
- **Riscuri alocate corect.** Ministerul Finanțelor evaluează impactul fiscal și tratamentul statistic al fiecărui contract, astfel încât parteneriatele să nu devină datorie ascunsă.

M23. Instituții financiare internaționale și fonduri europene

- Cofinanțare, garanții și finanțare combinată (blended finance) cu BEI, BERD, Banca Mondială și Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei, plus utilizarea InvestEU.
- Fondurile de coeziune pentru susținerea mediului privat 2021–2027 se orientează din granturi spre instrumente financiare cu efect de multiplicare.
- Ministerul Finanțelor elaborează strategia națională privind dezvoltarea, utilizarea și administrarea instrumentelor financiare finanțate din fonduri publice
- Ministerul Finanțelor, alături de MIPE are un rol esențial în pregătirea următorului ciclu financiar european, astfel încât resursele europene disponibile României să fie integrate coerent în politica bugetară, în prioritățile de investiții și în strategia de dezvoltare economică. Fondurile europene devin principalul instrument de finanțare a modernizării României, reducând presiunea asupra bugetului național și susținând investiții cu efect multiplicator în economie.

<u>Piețe de capital</u>

M24. Accesibilitate și predictibilitate

- Dezvoltăm piața de capital ca sursă alternativă de finanțare pentru companiile românești și ca instrument prin care economisirea internă este orientată către investiții în economia reală. O piață de capital dezvoltată finanțează companiile românești mai ieftin și pune economiile românilor la lucru în economia reală.
- Susținem listarea companiilor private și dezvoltarea Pieței de Creștere pentru IMM-uri, inclusiv prin utilizarea fondurilor europene pentru pregătirea companiilor pentru listare și reducerea costurilor administrative asociate accesului pe piața de capital.
- Dezvoltăm cadrul prin care fondurile de pensii, fondurile de investiții și alți investitori instituționali pot finanța într-o măsură mai mare companiile, infrastructura și proiectele de dezvoltare din România, cu respectarea cerințelor prudențiale și de diversificare.
- Dezvoltăm piața de obligațiuni corporative, fondurile de investiții și alte instrumente de finanțare prin piața de capital, astfel încât companiile românești să aibă alternative reale la creditarea bancară.
- Dezvoltăm programele Fidelis și instrumentele de economisire și investiții și simplificăm accesul populației la piața de capital, concomitent cu măsuri de educație financiară și protecție a investitorilor.

- Cadrul fiscal și de reglementare aplicabil investițiilor pe piața de capital va urmări predictibilitatea, tratamentul nediscriminatoriu al investitorilor și alinierea la standardele europene și la criteriile internaționale de accesibilitate a pieței, cu respectarea angajamentelor asumate în cadrul OCDE.
- Creăm cadrul legislativ și fiscal care facilitează obligațiunile corporative și municipale ca sursă alternativă de finanțare a investițiilor, încurajăm emisiunile de obligațiuni verzi, de sustenabilitate și alte instrumente dedicate tranziției către o economie durabilă și susținem produse de investiții accesibile, adaptate nevoilor tinerilor, pentru economisire și investiții încă de la începutul vieții profesionale. Companiile la care statul deține participații devin mai transparente, cu păstrarea controlului strategic al statului.

M25. Economiile românilor, investite în economie

- **Conturile de economii și investiții**, adoptate de Parlament în septembrie 2026, pornesc în ianuarie 2027; normele fiscale se aprobă până la 31 decembrie 2026. Economiile românilor se investesc astfel în acțiuni, obligațiuni și titluri de stat, cu facilitățile fiscale prevăzute de lege. Prin „Contul Viitorului", părinții pot deschide, în primul an de viață al copilului, un cont de economii și investiții pe numele acestuia, care devine capital de start la majorat; măsura este însoțită de programe de educație financiară.
- **Deducerea de până la 400 de euro pe an** pentru investițiile în acțiuni, obligațiuni și ETF-uri se menține și se extinde gradual, pe măsura spațiului fiscal.
- **Deducerea suplimentară de 50% a costurilor de listare** se menține. IMM-urile care se finanțează prin bursă beneficiază de un prospect simplificat și de costuri de conformare mai mici.
- **Pilonul II, parte a arhitecturii de economisire pe termen lung.** Pilonul II oferă protecție suplimentară viitorilor pensionari și este o sursă importantă de capital intern pentru economie; dezvoltarea sa și diversificarea investițiilor se corelează cu stabilitatea regulilor, administrarea prudentă și dezvoltarea pieței de capital. Sustenabilitatea sistemului public de pensii depinde de dinamica demografică, de numărul persoanelor active și de lărgirea bazei contributive; soluția structurală este creșterea ocupării, reducerea excepțiilor nejustificate, corelarea cu reforma salarizării și predictibilitatea fiscal-bugetară. Rolul Ministerului Finanțelor în politica de pensii, alături de Ministerul Muncii, este să asigure sustenabilitatea financiară, compatibilitatea cu bugetul și credibilitatea angajamentelor pe termen lung.

M26. Criptoactive

Finalizăm cadrul național de aplicare a Regulamentului MiCA: autorizare, supraveghere și regim fiscal clar pentru activitățile cu criptoactive.

ECONOMIE, ANTREPRENORIAT ȘI TURISM

Industrie, investiții și export

M1. Strategia Națională de Competitivitate și Consiliul Național de Productivitate
Adoptăm Strategia Națională de Competitivitate, cu doi piloni (inovarea și finanțarea creșterii), construită pe harta capacităților productive, a lanțurilor de furnizori și a dependențelor critice și ținând seama inclusiv de cererea externă. Strategia corelează strategiile sectoriale, identifică lanțurile industriale strategice, armonizează criteriile pentru ajutoarele de stat, elimină fragmentarea decizională dintre autoritățile de management ale fondurilor europene și pregătește, împreună cu asociațiile patronale, portofoliul de proiecte pentru Fondul European de Competitivitate și Cadrul Financiar Multianual 2028–2034. Coordonarea revine unui Comitet Interministerial pentru Politică Industrială, cu secretariat tehnic permanent în Ministerul Economiei. Analizăm noi scheme de ajutor de stat conform cadrului european pentru industriile curate, inclusiv pentru fabrici noi de panouri fotovoltaice, baterii de stocare, autoturisme electrice și turbine eoliene, în limita resurselor bugetare și a traiectoriei de deficit, cu evaluarea impactului bugetar.
Instituim un Consiliu Național de Productivitate independent, care coordonează analizele privind productivitatea și le transformă în recomandări pentru prioritățile de reformă, valorificând capacitățile Comisiei Naționale de Strategie și Prognoză, BNR și INS, pe baza experienței consiliilor de productivitate din statele OCDE și a studiului OCDE în curs pentru România.

M2. Planul de relansare economică și reindustrializare, aplicat integral
Lansăm, cu calendar public, apelurile pentru schemele instituite prin OUG 8/2026: clustere de competitivitate și produse cu deficit comercial (1,05 mld. euro), materii prime critice (1,05 mld. euro), cercetare-dezvoltare și tehnologii înalte (1,05 mld. euro), industria de apărare (200 mil. euro), investiții regionale (500 mil. euro, din 2027) și IMM-uri (100 mil. euro, de minimis). Sprijinul ia forma granturilor, a creditelor fiscale pe 7 ani, a garanțiilor și a bonificațiilor de dobândă, iar plățile anuale se încadrează în plafoanele multianuale aprobate prin OUG 8/2026. Operaționalizăm integral creditul fiscal pentru cercetare-dezvoltare și amortizarea superaccelerată. Implementăm programul pentru tehnologii înalte (inteligență artificială, internetul lucrurilor, big data, biotehnologii, energii curate), corelat cu TechUp România, și susținem continuarea proiectului Ro AI Factory și candidatura României pentru găzduirea unei gigafabrici europene de inteligență artificială (Black Sea AI Gigafactory).

M3. Atragerea investițiilor: proiecte strategice, ARICE și parteneriat public-privat
Creăm un cadru juridic pentru proiectele strategice de peste 100 mil. euro, care combină sprijinul financiar cu autorizarea accelerată, accesul la utilități și infrastructură logistică

și coordonarea dintre autoritățile centrale și locale. Agenția Română pentru Investiții și Comerț Exterior (ARICE) devine punctul unic de contact pentru investitorii semnificativi pe toată durata proiectului, cu manager de caz, calendar consolidat și mecanism de escaladare, fără a prelua competențele decizionale ale autorităților. ARICE primește un buget multianual stabil, este evaluată după rezultate (rata de conversie a proiectelor, capitalul atras, locurile de muncă create, retenția investitorilor), cooperează direct cu OLI și cu Agențiile pentru Dezvoltare Regională, coordonează domeniul conduitei responsabile în afaceri și publică periodic un ghid al stimulentelor pentru investitori. ARICE își coordonează activitatea cu Ministerul Economiei, cu instituțiile care gestionează programe importante de investiții, inclusiv SAFE, și cu centrul Guvernului. Operaționalizăm unitatea pentru pregătirea proiectelor în parteneriat public-privat și facilitatea națională din OUG 8/2026. Respectăm obligațiile din Codurile OCDE privind liberalizarea mișcărilor de capital și operațiunile curente invizibile, aplicăm corespunzător cadrul de evaluare a investițiilor străine și participăm la dezbaterile OCDE privind investițiile.

M4. Strategia de comerț exterior și diplomație economică

Actualizăm strategia de comerț exterior pentru creșterea veniturilor naționale și a competitivității și pentru gestionarea riscurilor, cu atribuții instituționale recalibrate și cu implicarea mediului economic. Strategia pornește de la datele privind cererea externă și capacitățile de producție internă, urmărește trecerea de la exportul de materii prime la produse cu valoare adăugată mai mare și se corelează cu Strategia Națională de Competitivitate. Diplomația economică, precum și creditele și garanțiile de export acordate prin Exim Banca Românească și Banca de Investiții și Dezvoltare (BID), sprijină firmele pe piețele externe, inclusiv companiile care se extind în Europa Centrală și de Sud-Est, în limita plafoanelor aprobate. Prin programul Export România, IMM-urile primesc granturi de internaționalizare de 10.000 de euro, în limita resurselor bugetare disponibile.

Consultăm periodic asociațiile patronale, sindicatele și ministerele de resort asupra politicii comerciale a UE și a acordurilor comerciale, printr-un format permanent de lucru cu partenerii de dialog social în cadrul Ministerului Economiei.

M5. Materii prime critice și economie circulară

Poziționăm România ca furnizor de materii prime critice prelucrate, nu ca exportator de resursă brută, în conformitate cu Regulamentul european privind materiile prime critice. Finalizăm și implementăm Planul de acțiune al Strategiei naționale pentru resurse minerale neenergetice 2035 și modificările legislative cerute de Planul de acțiune pentru economia circulară, pentru dezvoltarea piețelor interne de materii prime secundare: materiale din construcții, biomasă agricolă și forestieră, plastic, metal, sticlă, hârtie-carton, echipamente electrice, baterii și acumulatori reparați pentru reutilizare.

M6. Sprijin pentru industria auto și industria mobilei

Pentru industria auto, aflată în tranziția spre mobilitatea electrică, derulăm programul Rabla în 2027–2030 doar pentru vehicule fabricate în UE, cu calendar anunțat în primul trimestru al fiecărui an, relansăm achizițiile publice de mijloace de transport, susținem interesele industriei în forurile UE și asigurăm accesul la schemele pentru industriile energointensive.

Pentru industria mobilei, net exportatoare (peste 90% din producție) și cu capital preponderent românesc, identificăm modalitățile prin care lemnul de calitate ajunge cu prioritate la producători, la preț competitiv, continuăm programul de participare la târguri și expoziții internaționale și susținem la Bruxelles stoparea importurilor cu preț de dumping din afara UE.

<u>Mediu de afaceri și finanțarea firmelor</u>

M7. Licența industrială unică, funcțională

Operaționalizăm Oficiul pentru Licență Industrială (OLI) și platforma electronică a licenței industriale unice, reglementată prin OUG 140/2022 și nefuncțională până acum: dosar electronic unic, documente depuse o singură dată, verificări paralele la autorități, termene certe și aprobare tacită când instituțiile nu răspund. Publicăm inventarul procedurilor administrative din zona economică și eliminăm primele proceduri redundante. Prin al doilea pachet de debirocratizare, extindem OLI la servicii și comerț, ca ghișeu unic pentru autorizarea activităților economice, pe baza raportului OCDE „Business Licensing Reforms in Romania" din ianuarie 2026. OLI și ARICE, ambele în subordinea Prim-ministrului, cooperează direct în sprijinul investitorilor. OLI este și instituția de implementare a Regulamentului european privind industria cu emisii nete zero (Net-Zero Industry Act – NZIA).

M8. Simplificare și predictibilitate pentru mediul de afaceri

Adoptăm un pachet legislativ care reduce cu minimum 25% sarcinile administrative și cu minimum 30% termenele de autorizare, față de nivelul de referință măsurat la începutul mandatului (pentru sarcinile administrative, prin metoda costului standard): modernizăm Legea societăților nr. 31/1991, introducem notificarea în locul autorizației pentru activitățile cu risc scăzut, aprobarea tacită și eliminarea avizelor emise în lanț, aplicăm efectiv Legea prevenirii, eliminăm cerințele naționale care depășesc minimul european (achiziții publice, ghiduri de finanțare) și operaționalizăm contul unic al firmei. Eliminăm codurile CAEN din actele constitutive și din certificatul de înregistrare; ele rămân declarate la registrul comerțului și disponibile în scop statistic și pentru analize economice. Promovăm inspecții bazate pe evaluarea riscurilor la ANPC, ANSVSA și celelalte autorități de control, pentru controale proporționale și predictibile.

Respectăm un termen minim de 6 luni între anunțarea și aplicarea măsurilor cu impact asupra firmelor, limităm ordonanțele de urgență, consolidăm consultarea în amonte și fundamentăm propunerile pe analize de impact, inclusiv pe baza recomandărilor OCDE.

M9. Plata la termen a obligațiilor statului către firme

Introducem termene obligatorii pentru plata obligațiilor statului către companii, concomitent cu recuperarea arieratelor datorate bugetelor publice. Cererile de plată din programele Ministerului Economiei se evaluează în maximum 30 de zile, iar obligațiile certe și exigibile ale statului către companii se achită în maximum 90 de zile, în limita creditelor bugetare aprobate și pe baza unei programări transparente a plăților.

M10. BID ca bancă națională de dezvoltare, RoBOOST și piața de capital

Operaționalizăm BID ca bancă națională de dezvoltare, care mobilizează capital privat și nu depinde de ciclul bugetar anual: administrează garanții, finanțări în numele statului, participații la capital și fondul de fonduri RoBOOST, cu guvernanță profesională, mandate strict investiționale, audit independent și raportare publică anuală. Mandatele de politică publică (IMM, export, reindustrializare, agroalimentar) se stabilesc prin hotărâre a Guvernului, cu indicatori de rezultat. Finalizăm cadrul contractual pentru capitalizarea RoBOOST, creat de BID și Fondul European de Investiții (contribuție inițială BID de 100 mil. euro), și emitem, împreună cu ASF, cadrul pentru plafonul de 5% din OUG 8/2026, prin care fondurile de pensii din Pilonul II pot investi în fonduri de capital de risc, în co-investiție cu statul sau cu BID.

Operaționalizăm etapizat și cât mai rapid Contrapartea centrală pentru piața de capital și piața de energie (CCP.RO), autorizată de ASF în iulie 2026, pentru consolidarea pieței de capital și convergența cu standardele internaționale, inclusiv pentru instrumentele derivate.

M11. Garanții BID pentru IMM-uri: garanția de portofoliu și IMM Garant-Relansare

Accelerăm și adaptăm la condițiile de piață programul BID de garanții de portofoliu (8,8 mld. lei, din care 6 mld. lei în 2026): garanții de până la 70% pentru credite de investiții și capital de lucru și de 80% pentru firmele conduse de femei, start-up-uri și proiectele inovatoare sau sustenabile, cu o linie dedicată industriei alimentare și cooperativelor și cu publicarea lunară a gradului de utilizare. Circa 26.000 de IMM-uri vor obține până în 2027 finanțări de până la 12,6 mld. lei. Lansăm IMM Garant-Relansare, administrat de BID, care continuă garanția de portofoliu după 2027 pentru circa 20.000 de IMM-uri, cu subvenționarea parțială a dobânzii în sectoarele strategice și prioritate pentru bunurile cu valoare adăugată tehnologică ridicată și lanțurile de apărare, auto și agroalimentar, complementar instrumentului FICSIMM–BID pentru retehnologizarea energetică. Pentru industria ospitalității introducem garanții de 80–90% pentru capital de lucru și investiții, în limita traiectoriei de deficit.

Companii de stat și industria de apărare

M12. Companii de stat: utilitate publică, control strategic, guvernanță responsabilă
Redefinim rolul companiilor și regiilor de stat pornind de la misiunea lor de interes public și strategic, pe baza Liniilor directoare ale OCDE privind întreprinderile de stat și a celorlalte angajamente internaționale ale României. Fiecare companie are o misiune clară, obiective comerciale și de politică publică stabilite explicit și indicatori de performanță măsurabili și publici; performanța se evaluează nu doar prin profit, ci și prin calitatea, accesibilitatea, continuitatea și eficiența serviciilor. Obligațiile de serviciu public se identifică distinct și se finanțează transparent, separat de activitatea comercială, iar conducerea este profesionistă, evaluată și sancționată pe baza rezultatelor.
Nu vindem active strategice profitabile sub presiune bugetară și fără o evaluare corectă, dar păstrăm posibilitatea listării unor pachete minoritare, pe modelul societăților din energie deja listate.

M13. Consilii profesioniste și transparența performanței companiilor de stat
Consiliile de administrație și de supraveghere sunt formate din profesioniști selectați transparent, iar contractele de mandat semnate la noile numiri prevăd evaluarea anuală pe indicatori financiari și nefinanciari, cu revocare la neîndeplinire. Nicio capitalizare, garanție sau conversie de creanțe pentru o companie de stat nu se aprobă fără plan de viabilitate, termen și responsabil nominal. Indicatorii, indemnizațiile și rezultatul fiecărei companii înainte și după subvenții se publică într-un tablou de bord național administrat de AMEPIP.

M14. Rating public A–E pentru companiile de stat cu pierderi
Companiile de stat cu pierderi în 2 ani consecutivi trec printr-o analiză independentă și primesc un rating public de la A (performanță solidă, fără sprijin public) la E (neviabilă), după o metodologie aprobată de AMEPIP; rapoartele se publică integral. Pentru companiile clasate D sau E, autoritatea tutelară decide în maximum 6 luni redresarea pe bază de plan, parteneriatul public-privat sau lichidarea. Trei ani consecutivi de pierderi, fără un contract de serviciu public care să justifice activitatea, declanșează ieșirea din portofoliul statului, iar companiile cu capital propriu negativ care nu pot fi redresate intră în procedura legală de insolvență, cu plan social pentru angajați.

M15. Industria de apărare: ANIA, ROMARM și efectul industrial al contractelor SAFE
Adoptăm cadrul legislativ pentru Autoritatea Națională pentru Industria de Apărare (ANIA), în subordinea Prim-ministrului, construită pe structurile existente, cu personal și buget preluate prin transfer. ANIA devine punctul unic de coordonare pentru operatorii de stat și privați: politică industrială, autorizare, licențiere și control pentru produsele militare și cu dublă utilizare, cooperare industrială, transfer tehnologic, acces la finanțări

europene și cercetare-dezvoltare corelată cu nevoile de înzestrare. În primele 100 de zile publicăm portofoliul proiectelor SAFE, cu criteriile industriale aplicate, și înființăm unitatea de audit al cooperării industriale. Ținta: cel puțin 60% din valoarea contractelor SAFE generează producție, mentenanță, furnizori sau transfer tehnologic în România, verificat contract cu contract.
Consolidăm ROMARM ca integrator național, într-o singură companie, prin fuziunea prin absorbție a filialelor și organizarea în cinci sucursale pe domenii de activitate, și restructurăm etapizat celelalte companii de profil (IAR, IOR, Avioane Craiova, Romaero). Toate companiile de stat din portofoliul Ministerului Economiei primesc contracte de mandat cu indicatori de performanță și penalizări certe, conform standardelor OCDE.

M16. Programul național pentru drone și sisteme de interceptare
Stabilim cerințele operaționale, inventariem capacitățile industriale și de cercetare și lansăm o competiție pentru prototipuri, deschisă consorțiilor de companii românești, universități și institute de cercetare, cu arhitecturi modulare compatibile NATO. Înființăm un consorțiu industrial pentru proiectarea și producția în România a dronelor, a componentelor critice și a software-ului de comandă, precum și un poligon și centru comun de testare, certificare și instruire. Produsele românești au acces la contracte multianuale care permit producția de serie, iar linia de 200 mil. euro pentru industria de apărare din OUG 8/2026 finanțează cu prioritate piese și componente pentru drone și sisteme de interceptare.

Turism și ospitalitate

M17. Turism balnear, promovare multianuală și digitalizarea turismului
Modernizăm infrastructura stațiunilor balneare din fonduri europene 2021–2027, cu prioritate pentru stațiunile cu potențial ridicat și bază de tratament degradată, și dezvoltăm un produs integrat de turism balnear și de sănătate, promovat pe piețele din Europa Centrală și de Vest.
Trecem de la bugete anuale fragmentate la un program multianual de promovare (2027–2030), stabilit împreună cu mediul asociativ și aliniat Strategiei naționale pentru dezvoltarea turismului 2025–2035, cu un buget care crește gradual spre 40–50 mil. euro pe an, în limita spațiului fiscal. Finalizăm Organizațiile de Management al Destinației, sprijinim certificarea ecoturistică și agroturistică, digitalizăm clasificarea turistică, cu soluționarea cererilor în maximum 30 de zile, introducem evidența digitală a circulației turistice, interconectată cu Poliția de Frontieră și INS, și transpunem Regulamentul (UE) 2024/1028 privind închirierile pe termen scurt.

M18. Promovarea internațională multianuală, ecoturism și evidența digitală a circulației turistice

Trecem de la bugete anuale fragmentate la un program multianual de promovare (2027–2030), stabilit împreună cu mediul asociativ și aliniat Strategiei Naționale pentru Dezvoltarea Turismului 2025–2035. Bugetul crește gradual spre nivelul recomandat de industrie (40–50 mil. euro pe an), în limita spațiului fiscal. Finalizăm Organizațiile de Management al Destinației la toate nivelurile și sprijinim certificarea ecoturistică și agroturistică. Introducem evidența digitală integrată a circulației turistice, interconectată cu Poliția de Frontieră și INS. Responsabili: MEDAT, MAI

AGRICULTURĂ ȘI DEZVOLTARE RURALĂ

Sprijin corect și la timp pentru fermieri

M1. Administrație agricolă eficientă și plăți fără blocaje
Finalizăm actele normative pentru reorganizarea instituțiilor deconcentrate ale Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR) și eliminăm suprapunerile de competențe. Actualizăm urgent reglementările cererii unice de plată, ca să eliminăm blocajele administrative din plățile către fermieri. Analizăm, printr-un studiu de fezabilitate, comasarea APIA cu AFIR, fără a afecta continuitatea plăților.

M2. Menținerea sprijinului pentru compensarea accizei la motorina utilizată în agricultură
Continuăm măsura de sprijin pentru compensarea accizei la motorina utilizată în agricultură, prin menținerea schemei de ajutor de stat și asigurarea resurselor necesare plăților către fermierii eligibili. Urmărim procesarea cererilor și efectuarea plăților la timp, pentru reducerea costurilor de producție și susținerea competitivității agriculturii românești.

M3. Despăgubiri pentru seceta din 2025 și un mecanism permanent
Deblocăm urgent despăgubirile pentru seceta din 2025 și completăm suma de 63 de euro/ha până la 200 de euro/ha, printr-o schemă de ajutor de stat notificată Comisiei Europene și definitivată în maximum 100 de zile. Din primăvara anului 2027 operaționalizăm mecanismul de gestionare a riscului de secetă elaborat de MADR cu Banca Mondială: fiecare fermier înscris la APIA are o poliță minimă pe hectar, finanțată din reținerea de 3% din plățile directe.

M4. Credit accesibil: AgroInvest și creditul fermierului
Optimizăm mecanismul AgroInvest: statul garantează majoritar creditele de investiții și continuă subvenționarea dobânzilor, inclusiv pentru cofinanțarea proiectelor europene. Prin „creditul fermierului”, schemă de minimis pentru capital de lucru pe 5 ani, fermierul plătește doar marja fixă de 1,95%, iar MADR preia, prin Fondul de Garantare a Creditului Rural, dobânda ROBOR la 3 luni, în limita a 50.000 de euro, din bugetul MADR, cu plafon anual stabilit prin legea bugetului, compatibil cu traiectoria de deficit asumată.

M5. Sprijin mai eficient, pe baza raportului OCDE
MADR prezintă o analiză de oportunitate a măsurilor propuse în raportul de evaluare al OCDE „Politicile pentru viitorul agriculturii și alimentației în România”, pentru a orienta ministerul către măsuri cu valoare adăugată ridicată pentru fermieri și pentru sector.

Orientăm gradual sprijinul către fermele mici și mijlocii viabile comercial, pornind de la faptul că marile exploatații se pot susține singure, și facilităm o ieșire echitabilă, în etape, din sector a fermierilor mici necompetitivi și a forței de muncă excedentare. Cu sprijinul ANCPI, MADR evaluează tendințele privind proprietatea asupra terenurilor și efectele achizițiilor de terenuri la scară largă.

Irigații, procesare și producție românească

M6. Irigații moderne și energie verde în agricultură

Reabilităm în continuare infrastructura principală și secundară de irigații, pentru 2,8 milioane de hectare irigabile până în 2032, finanțat prin împrumut de la Banca Europeană de Investiții și eșalonat în limita traiectoriei de deficit asumate, și fonduri europene pentru infrastructura secundară. O schemă de ajutor de stat, din bugetul MADR, în limita traiectoriei de deficit asumate, finanțează echipamente de irigat pentru proiectele de infrastructură secundară finalizate sau realizate peste 50%. Continuăm, din fonduri europene, programul de 270 mil. euro pentru panouri fotovoltaice pe canalele de irigații, completat cu 500 mil. euro pentru unitățile agricole și alimentare care investesc în energie regenerabilă.

M7. Mai multă procesare a producției agricole românești

Continuăm programul INVESTALIM: 49 de proiecte, de 4,5 mld. lei, cu peste 3.200 de locuri de muncă noi. Asigurăm prin Planul Național Strategic finalizarea proiectelor de procesare aprobate: 48 de proiecte, de 204,1 mil. euro (DR-22), și 21 de fabrici, cu 150 mil. euro (DR-23). Prin programul ROMALIMENT sprijinim retehnologizarea și extinderea unităților de procesare deja active, pentru a reduce importul de alimente, printr-o alocare dedicată industriei alimentare în fondurile europene pentru agricultură, inclusiv din următorul cadru financiar multianual, în instrumentele Băncii de Investiții și Dezvoltare și în schemele de ajutor de stat existente, în limita traiectoriei de deficit asumate.

M8. Zootehnie, legume, zona montană și agricultura ecologică

Finanțăm în continuare fermele de porci și păsări, inclusiv proiectele eligibile, dar nefinanțate, din intervenția DR 20 (220 mil. euro din fonduri europene), pentru ca până în 2028 necesarul de carne de porc să fie acoperit integral din producția internă. Lansăm, cu buget anual plafonat și în limita traiectoriei de deficit asumate, un program de sprijin pentru achiziția de juninci în fermele de familie. Continuăm programele pentru legume în extrasezon și pentru creșterea producției de cartofi și usturoi și prioritizăm fondurile care reduc deficitul comercial agroalimentar. Sprijinim fermele din zona montană, pentru o creștere a producției cu minimum 15%, și extindem agricultura ecologică, cu obiectivul de 800.000 de hectare până în 2030.

Acces la piețe

M9. Exporturi agroalimentare și siguranță sanitar-veterinară

MADR adoptă o strategie sectorială pentru exporturile agroalimentare, cu măsuri concrete pentru integrarea fermierilor în lanțurile valorice internaționale, în sinergie cu Strategia de comerț exterior. Împreună cu autoritatea sanitar-veterinară (ANSVSA) deblocăm exportul de ovine către țări terțe, prin acorduri bilaterale și prin planul de acțiune pentru pesta micilor rumegătoare și variola ovină. Legiferăm evidența crotalieră și trasabilitatea în timp real a transporturilor de animale vii, împotriva fraudei cu supraraportarea efectivelor.

Tineri fermieri, pământ și satul românesc

M10. Tineri fermieri și transferul fermelor între generații

Continuăm programele de instalare a tinerilor fermieri, modernizăm liceele agricole împreună cu Ministerul Educației și acordăm, prin instrumentele existente de stimulare a ocupării finanțate din fonduri europene și cu buget anual plafonat, o primă lunară de angajare tinerilor care lucrează în agricultură. Creăm un sistem voluntar, de tip rentă viageră, finanțat cu prioritate din fondurile europene pentru agricultură, cu cost estimat ex ante și plafon anual, pentru transferul fermelor mici de la fermierii vârstnici către tineri fermieri sau ferme de familie viabile. Consolidăm platforma RO AKIS, pentru inovare și transfer de cunoștințe în agricultură.

M11. O nouă lege a arendei

Adoptăm o reglementare specială a arendării terenurilor agricole, cu tratament egal pentru arendaș și arendator, contracte multianuale și un model-cadru care păstrează libertatea contractuală. Introducem contractul de schimb de utilizare a terenurilor, pentru comasarea parcelelor, și registre electronice ale contractelor de arendare în fiecare unitate administrativ-teritorială, cu publicarea valorilor medii ale arendei.

M12. Strategia de dezvoltare rurală 2026–2036

Adoptăm, împreună cu autoritățile locale, o strategie pe zece ani pentru satul românesc, dincolo de agricultură: depopulare, acces la servicii integrate, digitalizare rurală, valorificarea patrimoniului și diversificarea economiei rurale prin agroturism, meșteșuguri, muncă la distanță și grupurile LEADER. Strategia fundamentează prioritățile de dezvoltare rurală pentru 2028–2034.

SĂNĂTATE

Prevenție și îngrijire aproape de pacient:

M1. Medicina de familie, asistența comunitară și ambulatoriul;
Continuăm, din fonduri europene și prin parteneriatul România–Elveția, modernizarea centrelor comunitare medicale integrate din satele și orașele mici (telemedicină, stomatologie, farmacie comunitară). Finanțăm un pachet de instalare și retenție pentru medicii, farmaciștii și asistenții medicali din mediul rural, iar medicilor de familie le acordăm, împreună cu autoritățile locale, bonificație, locuință de serviciu și buget de practică. Medicii de familie pot fi angajați și în unitățile sanitare publice, iar cei pensionabili își pot continua activitatea, la cerere, cu avizul autorității locale. Revizuim pachetele de servicii în favoarea prevenției. Modificăm legislația și dăm posibilitatea angajării în sistemul public a medicilor de medicină de familie în centrele comunitare integrate, unitățile spitalicești, ambulatoriile de specialitate, compartimentele și unitățile de primiri urgențe. Creștem ponderea asistenței primare și a prevenției în cheltuielile Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate (FNUASS), cu ținte anuale, și introducem finanțarea mixtă a medicinii de familie: capitație, servicii acordate și bonificație pentru rezultate.
Modernizăm, extindem și dotăm ambulatoriile de specialitate, creștem finanțarea lor și a cabinetelor independente și le extindem programul de lucru.

M2. Sănătatea mamei și a copilului și extinderea vaccinării;
Introducem un pachet complex de monitorizare a sarcinii în diferite zone medicale (medicul de familie, ambulatoriu etc), cu identificarea timpurie a riscurilor și sprijin pentru mamele vulnerabile, prin asistenți medicali comunitari și mediatori sanitari. Analizăm dezvoltarea sistemului ambulatoriu, pentru a reduce decalajul urban–rural, a gestiona în ambulatoriu, cu costuri mai mici, sarcinile cu risc scăzut și a răspunde numărului tot mai mare de mame minore. Extindem, în 2027–2028, lista vaccinurilor compensate și gratuite și publicăm anual acoperirea vaccinală, pe județe.

M3. Screening oncologic și screening neonatal extins;
Accelerăm programele naționale de screening pentru cancerul de sân, colon, col uterin și prostată, finanțate aproape integral din Fondul Social European Plus și prin Programele Naționale ale Ministerului Sănătății. Extindem screeningul neonatal la 22 de biomarkeri, nivelul mediu din Uniunea Europeană, pentru toți nou-născuții, circa 140.000 pe an, prin Programul Național finanțat de Ministerul Sănătății și acoperire națională în 2027.

M4. Trasee clare pentru bolile cronice, cardiovasculare și rare;
Optimizăm traseele pacienților cu boli cronice majore (hipertensiune arterială, bronhopneumopatie obstructivă cronică, astm, cancer etc), prin depistare timpurie și tratament conform ghidurilor clinice. În linie cu planul european Safe Hearts, integrăm evaluările de prevenție cardiovasculară deja decontate într-un traseu coerent, de la evaluarea riscului la tratament și control. Elaborăm un nou Plan Național pentru Bolile Rare: diagnostic mai rapid, îngrijire coordonată în centre de expertiză și acces echitabil la tratament.

M5. Sănătatea mintală și prevenirea adicțiilor;
Dezvoltăm rețeaua județeană de centre de prevenire, consiliere și tratament al adicțiilor și adoptăm, în 2027, programul național de prevenție și consiliere pentru adicții, cu prioritate pentru copii și adolescenți. Dezvoltăm servicii comunitare și ambulatorii de sănătate mintală, ca alternativă la internarea îndelungată, includem treptat serviciile psihologice în pachetul decontat de Casa Națională de Asigurări de Sănătate (CNAS), în limita resurselor FNUASS, adoptăm în 2027 planul de acțiune pentru sănătatea mintală a copiilor și adolescenților și oferim sprijin psihologic personalului medical.

M6. Îngrijiri pentru vârstnici, la domiciliu și paliative;
Dezvoltăm îngrijirile la domiciliu, centrele de îngrijire și serviciile de diagnostic și tratament pentru vârstnici, inclusiv prin telemedicină. Implementăm Planul național de îngrijiri paliative: creștem finanțarea paliației și dezvoltăm centre publice de paliație pentru copii.

Spitale, personal medical și urgențe:

M7. Rețeaua de spitale, reorganizată după nevoile reale;
Elaborăm, în 2027, harta națională a nevoilor de sănătate, pe județe și regiuni, ca bază pentru reorganizarea rețelei. Adaptăm numărul de paturi cu spitalizare continuă la nevoile județene și regionale, prioritar prin reconversia lor în ambulatoriu și spitalizare de zi, și reîncadrăm spitalele în categorii: de interes strategic, I, II și III. Niciun serviciu medical nu se desființează înainte ca alternativa din aceeași zonă să funcționeze, iar unitățile autorităților locale se convertesc numai în acord cu acestea. Introducem criterii de performanță pentru șefii de secție și comitetele directoare, legăm sporurile personalului de indicatori de performanță medicală și dezvoltăm consorții de spitale și achiziții comune.
Reorganizăm sau comasăm direcțiile de sănătate publică și Institutul Național de Sănătate Publică și reorganizăm rețeaua de transfuzie sanguină, cu centre regionale de stocare și prelucrare a sângelui.

M8. Rezidențiat, gărzi și planificarea personalului medical

Adaptăm sistemul de rezidențiat și includem module de perfecționare, încă din timpul rezidențiatului, pentru supraspecializări (proceduri intervenționale, utilizarea echipamentelor de epurare extracorporeală etc.). Adaptăm sistemului de gărzi și regândim modul de efectuare a gărzilor în funcție de specificul unităților sanitare și al specialităților (de exemplu, gărzi de monitorizare, gărzi de urgență, gărzi la domiciliu, gărzi intervenționale), cu tarifare diferită. Stimulăm gărzile prin plata cu tarife progresive, în funcție de numărul de gărzi efectuate.

Actualizăm treptat tarifele de gardă la valoarea venitului aflat în plată, condiționat de echilibrul dintre contribuții, resursele disponibile și angajamentele pentru cheltuieli, pentru un cadru de finanțare predictibil și sustenabil în conformitate cu traiectoria fiscal bugetară. Introducem plata gărzilor pentru rezidenți în funcție de anul de studiu, începând cu anul I. Reducem progresiv deficitul de personal medical în funcție de nevoile regionale și locale de servicii medicale.

Modernizăm și regândim mecanismele pentru stabilirea normativului de personal. Stabilim normativul de personal în funcție de tipul de unitate sanitară, complexitatea cazurilor, numărul de pacienți și adresabilitatea pacienților la serviciile medicale la nivel local și regional.

M9. Infecții nosocomiale și o nouă lege a malpraxisului

Ținem sub control infecțiile dobândite în spital (nosocomiale), prin investiții europene în laboratoare, protocoale moderne de monitorizare și raportare și obligația legală ca personalul din zonele critice (terapie intensivă, bloc operator, chirurgie, boli infecțioase) să parcurgă, o dată la doi ani, module dedicate de educație medicală continuă, cu testare. Adoptăm o legislație nouă privind malpraxisul, pentru a acoperi un vid legislativ important.

M10. Spitale regionale și centre pentru arși gravi

Finalizăm investițiile în spitale și clădiri noi din Programul Sănătate, inclusiv spitalele regionale Iași, Cluj-Napoca și Craiova, și investim în alte spitale din împrumuturi externe, alte surse sau parteneriat public-privat. Împreună cu Banca Mondială, dăm în folosință centrele de arși gravi de la Timișoara, Târgu Mureș și București (pentru copii) și pornim un nou proiect de construcție a unui centru pentru arși gravi (adulți) în București.

M11. Medicina de urgență, infarctul și accidentul vascular cerebral

Continuăm înnoirea ambulanțelor și creștem capacitatea sistemului de urgență și prim ajutor calificat. Extindem treptat, până la acoperirea tuturor regiunilor, rețelele de centre pentru accident vascular cerebral și infarct miocardic acut, cu protocoale de transfer rapid, dispecerat comun cu serviciile de urgență și recuperare; în 2027–2028 extindem capacitatea intervențională în regiunile încă neacoperite, iar timpii de acces la tratament se publică anual. Continuam creșterea capacității de răspuns a secțiilor de Anestezie Terapie Intensivă și reclasificarea secțiilor de terapie intensivă în categoria I, II și III.

Finanțare corectă și acces la medicamente

M12. Finanțare predictibilă și un buget sustenabil pentru medicamente
Reducem gradual decalajul față de media europeană a cheltuielilor pentru sănătate și medicamente, fundamentată pe evaluarea anticipată a terapiilor noi. Reducem adaosurile comerciale pe lanțul medicamentului și stimulăm concurența de preț la generice și biosimilare. Încurajăm asigurările complementare pachetelor CNAS, pentru servicii moderne precum chirurgia robotică, imagistica și medicina nucleară de înaltă performanță sau analizele genetice.

M13. Bani folosiți eficient și control sistemic al fraudei
Reducem centrele de permanență urbane în favoarea ambulatoriului, convertim unitățile cu grad redus de ocupare în ambulatorii sau spitale de recuperare și paliație, adaptăm gradual tarifele CNAS la costurile reale și facem achiziții centralizate pentru unele produse ale spitalelor și ambulanțelor, prin Oficiul Național pentru Achiziții Centralizate. Rezidenții din sistemul privat sunt plătiți parțial de unitatea medicală, iar contractul celor care lucrează în alte unități în timpul programului din sistemul public se desface. Controlul fraudei devine sistemic, pe baza analizei de risc a datelor CNAS, inclusiv pentru concediile medicale fictive; din 2027, fiecare pacient vede online serviciile decontate în numele său.

M14. Acces mai rapid și neîntrerupt la medicamente

Adoptăm, în dialog cu actorii din domeniu, un mecanism nou de evaluare, stabilire a prețului și includere în lista medicamentelor compensate, cu calendar public de actualizare, termene și responsabilități clare, evaluarea clinică comună europeană și date din România; până atunci, lista se actualizează în termenele legale actuale. Dotăm CNAS cu instrumente pentru contracte de tip cost-volum și cost-volum-rezultat și publicăm anual timpul de la autorizarea europeană la rambursare, care scade de la an la an, cu menținerea sustenabilității finanțării. Operaționalizăm Fondul de Inovație, adoptăm normele pentru accesul timpuriu prevăzut de Legea nr. 95/2006 și monitorizăm stocurile, împotriva lipsei de medicamente.

M15. Industria farmaceutică, științele vieții și studiile clinice
Creăm un cadru național care stimulează investițiile în industria farmaceutică și în științele vieții (cercetare-dezvoltare, studii clinice, producție, transfer tehnologic), corelând beneficiile acordate cu investițiile realizate în România. Lansăm un program de

investiții competitiv internațional, în parteneriat public-privat, susținem producția autohtonă de materii prime și medicamente critice și studiile clinice cu medicamente inovative. Ministerul Economiei reprezintă interesele acestei industrii strategice, în colaborare cu Ministerul Sănătății. Înființăm Consiliul Național pentru Științele Vieții, pentru coordonare interministerială.

Date, digitalizare și transparență

M16. Sănătate digitală: dosar electronic, telemedicină și securitatea datelor
Aprobăm și implementăm Strategia națională de digitalizare în sănătate, cu planuri de acțiune regionale. Operaționalizăm platforma informatică a asigurărilor de sănătate, pentru acces facil, debirocratizare și eliminarea fraudelor, și dosarul electronic de sănătate, cu protecția maximă a datelor personale. Extindem reglementarea și finanțarea telemedicinii și implementăm un sistem național de securitate cibernetică și de protecție a datelor în sănătate.

M17. Rezultate publice, registre și vocea pacientului
Măsurăm și publicăm rezultatele sistemului prin indicatorii urmăriți de OCDE și de Comisia Europeană (mortalitatea evitabilă, spitalizările evitabile, supraviețuirea în cancer) și integrăm în politicile sectoriale recomandările evaluării OCDE a sistemului de sănătate din România. Creăm o platformă națională pentru feedback-ul pacienților, cu rezultate publicate trimestrial, și integrăm, prin Autoritatea Națională de Management al Calității în Sănătate, experiența României ca participant la Inițiativa OCDE PaRIS, bazată pe experiențele raportate de pacienții cronici. Fiecare spital public își publică indicatorii de performanță. Realizăm registre naționale ale principalelor boli și un registru al echipamentelor medicale din unitățile publice, pentru planificarea investițiilor și a achizițiilor.

MUNCĂ, FAMILIE, TINERET ȘI SOLIDARITATE SOCIALĂ

Pensii, salarii și venituri

M1. Indexarea pensiilor și predictibilitatea veniturilor pensionarilor
Începând cu 2027, asigurăm indexarea pensiilor, pentru protejarea puterii de cumpărare și respectarea contribuției celor care au muncit. Urmărim ca veniturile pensionarilor să țină pasul cu evoluția costului vieții. Fundamentăm costurile și asigurăm resursele, cu respectarea sustenabilității sistemului public de pensii și fără să periclităm traiectoria de reducere a deficitului și a datoriei publice.

M2. Pachet de solidaritate pentru persoanele vulnerabile
Fundamentăm și includem în bugetul pentru 2027 un pachet de solidaritate pentru persoanele și familiile afectate de creșterea prețurilor și a facturilor la energie, cu atenție pentru familiile cu 3 sau mai mulți copii, familiile monoparentale, veteranii și persoanele cu dizabilități. Sprijinul este orientat după venituri și nevoi, temporar și adaptat resurselor disponibile, cu limitarea presiunilor inflaționiste și respectarea consolidării fiscale.

M3. Salariul minim predictibil și extinderea negocierii colective
Aplicăm mecanismul legal de actualizare a salariului minim într-un ciclu de 12 luni, pe baza datelor economice și a consultării tripartite, conform directivei europene, pentru un calendar previzibil. Continuăm Planul Național de Acțiune pentru negocierea colectivă, susținem contractele colective în instituțiile publice și bunele practici în mediul privat și publicăm anual gradul de acoperire. Consolidăm concilierea și medierea prevăzute de Legea dialogului social nr. 367/2022, cu respectarea autonomiei partenerilor sociali.

M4. Lege unitară și echitabilă a salarizării în sectorul public
Elaborăm în 2027, împreună cu sindicatele reprezentative și instituțiile publice, proiectul noii legi a salarizării. Corectăm prioritar inechitățile, clarificăm grilele, sporurile și protejăm drepturile legal datorate. Simulăm impactul pe familii ocupaționale înaintea consultării publice și etapizăm aplicarea în acord cu Planul fiscal-bugetar 2025–2031. Orice majorare generală este condiționată de spațiul fiscal validat de Ministerul Finanțelor.

M5. Servicii de pensii și protecție socială mai rapide și digitale
Publicăm, în 30 de zile de la învestire și apoi lunar, numărul dosarelor de pensie care depășesc termenul legal, reducem acest stoc cu 50% până în iunie 2027 și verificăm cel puțin 3% dintre dosarele soluționate. Operaționalizăm cuponul electronic de pensie, digitizăm arhivele Casei Naționale de Pensii Publice și finalizăm Sistemul Național Integrat de Asistență Socială, pentru acordarea online a beneficiilor și verificarea automată a eligibilității, păstrând asistența la ghișeu. Până în iunie 2027 analizăm, cu

partenerii sociali, integrarea serviciilor de pensii, ocupare, protecție socială și inspecție a muncii și propunem soluția de debirocratizare, păstrând continuitatea serviciilor și competențele de inspecție.

Locuri de muncă și competențe

M6. Pact Național pentru Piața Muncii

Până în iunie 2027 semnăm cu partenerii sociali Pactul Național pentru Piața Muncii: statul finanțează infrastructura de formare, angajatorii definesc competențele, iar sindicatele susțin munca demnă. Introducem prin lege un mecanism de gestiune previzională a locurilor de muncă și a competențelor, pentru previziuni naționale și regionale care orientează învățământul tehnologic și formarea continuă, valorificând evaluarea OCDE din 2025 privind piața muncii și politicile sociale. Reducem deficitul de personal prin incluziunea grupurilor vulnerabile, mobilitatea internă a lucrătorilor, cu deductibilități fiscale limitate, în limita traiectoriei de deficit asumate, și proceduri simple de angajare a lucrătorilor străini, prin actele de aplicare a OUG nr. 32/2026.

M7. Servicii de ocupare moderne și sprijin în caz de concediere

Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM) accelerează serviciile personalizate prin proiectul SMART SPO, de circa 912 mil. lei, majoritar din fonduri europene, cu ținta de 100.000 de persoane cu planuri individuale și 10.000 de angajatori până în 2028. Evaluăm fiecare măsură activă de ocupare înainte de prelungire și o continuăm, ajustăm sau încetăm după eficacitate. Prin structurile existente asigurăm avertizarea timpurie a concedierilor și consiliere și formare încă din perioada de preaviz. Propunem o subvenție pentru angajatorii care încadrează persoane disponibilizate, condiționată de pregătirea lor pentru noul post, cu fundamentarea publică a costului și a sursei.

M8. Formare și reconversie în meseriile cerute de angajatori

Identificăm periodic, cu angajatorii și sindicatele, meseriile deficitare pe județe și actualizăm cursurile programului COMPETENT, cu ținta contractuală de 20.000 de participanți și circa 155 mil. lei până în iunie 2028. Prioritizăm persoanele slab calificate, șomerii de lungă durată și lucrătorii afectați de tranziția verde și digitală și organizăm programe scurte de trecere din industriile în declin spre apărare, energie, construcții și sănătate.

Constituim un fond pentru formarea profesională a angajaților, din contribuții ale angajatorilor și cofinanțare publică, inclusiv prin redirecționarea unei părți din contribuțiile existente, fără sarcină fiscală suplimentară și cu fundamentarea publică a costurilor și surselor. Fondul facilitează accesul IMM-urilor și susține formarea prin detașare la întreprinderi mari.

M9. Primul loc de muncă pentru tineri, ucenicie și internship
Urgentăm programul „Primul loc de muncă” pentru aproximativ 21.000 de tineri care nu lucrează și nu urmează studii sau formare (NEET), cu 170 mil. euro din fonduri europene, și eliminăm blocajele administrative. Extindem ucenicia și internship-ul pentru o cohortă propusă de 5.000 persoane în 2027–2028, cu contract, mentor și evaluare finală, fără înlocuirea salariaților, și simplificăm accesul angajatorilor la subvenție. Urmărim ca 80% dintre ucenici să finalizeze programul și 60% să fie angajați la șase luni.

M10. Combaterea muncii nedeclarate și siguranța la locul de muncă
Reformăm Inspecția Muncii în 12 luni și facem din combaterea muncii la negru și a muncii subdeclarate o prioritate: integrăm sistemele digitale, coordonăm cu ANAF controale bazate pe risc și întărim atribuțiile de intervenție, inclusiv suspendarea activităților cu încălcări grave sau repetate până la remediere, în condiții legale clare și proporționale. Modernizăm, cu partenerii sociali, politicile de securitate și sănătate în muncă, sprijinim IMM-urile în prevenirea accidentelor și a bolilor profesionale și adaptăm protecția la temperaturi extreme și riscuri psihosociale, cu raportare anuală pe sectoare a accidentelor mortale.

M11. Drepturi clare pentru cei care lucrează prin platforme digitale
Finalizăm proiectul de lege privind munca prin platforme digitale în 45 de zile de la învestire, cu respectarea termenului de transpunere a Directivei (UE) 2024/2831, 2 decembrie 2026. Reglementăm prezumția raportului de muncă atunci când platforma controlează și conduce activitatea, informarea lucrătorilor, contestarea deciziilor automatizate care le afectează veniturile și competențele de control, cu consultarea partenerilor sociali.

Familie, copii și tineri

M12. Strategie pentru familie și natalitate; sprijin pentru fertilizare in vitro
Până în septembrie 2027 elaborăm strategia pentru familie, natalitate și demografie, cu plan bugetat și indicatori anuali, cu responsabil și cost pentru fiecare intervenție. Corelăm accesul la muncă, locuire, creșe și grădinițe, promovăm cu angajatorii munca flexibilă și reintegrarea după concediul de creștere a copilului și întărim protecția împotriva discriminării legate de maternitate.
Continuăm programul de fertilizare in vitro, cu o capacitate propusă de 10.000 de beneficiari pe an, un plafon de 15.000 lei pe beneficiar și un necesar estimat de circa 150 mil. lei anual, din bugetele naționale aprobate.

M13. Sprijin pentru părinți: revenire la muncă, scutire de CASS, indemnizație
Propunem modificarea OUG nr. 111/2010 pentru ca părintele care revine voluntar la muncă să păstreze indemnizația de creștere a copilului încă 6 luni, dacă revine când copilul are între 6 și 12 luni, sau încă 3 luni, dacă revine după vârsta de 12 luni, fără stimulent de inserție în această perioadă și cu regimul mai favorabil pentru copilul cu dizabilități, precum și pentru ca bunicii angajați să poată prelua concediul, cu acordul părinților. Menținem subvenția de 2.250 lei pe lună pentru angajatorii care încadrează părinți cu trei sau mai mulți copii, cu obligația păstrării raportului de muncă cel puțin 12 luni după subvenție.
În limita traiectoriei de deficit asumate și cu măsuri compensatorii echivalente, scutim de contribuția de asigurări sociale de sănătate (CASS) mamele cu copii sub 2 ani și a veteranilor de război.

M14. Protecția copilului și coordonarea politicilor pentru dizabilitate
Până în martie 2027 realizăm o analiză de impact pentru coordonarea unitară a politicilor privind dizabilitatea, protecția copilului și adopția, inclusiv privind comasarea celor două autorități naționale de profil, cu păstrarea competențelor specializate. Modernizăm Observatorul național al copilului, pentru identificarea din timp a copiilor în risc de separare de familie și intervenția coordonată a asistenței sociale, școlii și sănătății. Asigurăm continuitatea sprijinului la 18 ani și prevenim menținerea pe durată nedeterminată în servicii rezidențiale a copiilor și adolescenților cu dizabilități.

M15. Prevenirea violenței asupra femeilor și protecția efectivă a victimelor
Pregătim transpunerea Directivei (UE) 2024/1385 până la termenul european de 14 iunie 2027, corelând prevenirea, protecția victimelor și accesul la justiție. Asigurăm accesul la adăposturi sigure, consiliere psihologică și juridică și sprijin pentru copiii afectați, dezvoltând serviciile cu fonduri europene nerambursabile, și susținem independența victimelor prin ocupare și locuire. Pregătim pentru 2026–2030 patru programe de interes național pentru egalitate de șanse, dintre care două pentru combaterea violenței, cu criterii publice, buget multianual și audit anual.

M16. Strategia și legea tinerilor
Până în august 2027 evaluăm independent Strategia Națională pentru Tineret 2024–2027, prin opt consultări regionale, inclusiv cu tineri NEET, din mediul rural și cu dizabilități, și adoptăm un plan corectiv, cu progres publicat trimestrial și ținta finalizării la termen a minimum 80% dintre acțiunile reprogramate. În 12 luni pregătim actualizarea legislației de tineret, după consultări în toate județele, cu atribuții clare, servicii obligatorii și costul fiecărei obligații.

Incluziune socială, dizabilitate și locuire

M17. Venitul minim de incluziune, activarea beneficiarilor și garanția pentru copii
În 6 luni evaluăm aplicarea venitului minim de incluziune, inclusiv cauzele neaccesării și efectul asupra intrării în muncă, și propunem ajustarea pragurilor, accesul simplificat în mediul rural și plata pe card unde este posibil. Corelăm venitul minim și indemnizația de șomaj cu participarea la formare și inserție: beneficiarii apți de muncă au obligația de a răspunde ofertelor ANOFM, iar asistența rămâne garantată persoanelor fără capacitate de muncă. Actualizăm planul pentru Garanția europeană pentru copii, cu ținte anuale de acces al copiilor în risc de sărăcie la educație timpurie, o masă sănătoasă la școală, servicii medicale și locuire adecvată.

M18. Asistență socială de calitate și finalizarea investițiilor începute
Actualizăm standardele de calitate în asistența socială, centrate pe demnitatea și drepturile beneficiarului, și aplicăm mecanismul de finanțare din Legea nr. 100/2024, care corelează plățile cu respectarea standardelor, în limitele bugetelor aprobate. În primele 45 de zile analizăm investițiile nefinalizate din fonduri europene care riscă să depășească termenele și, în 60 de zile, publicăm planul de continuare pentru fiecare proiect, prioritar cu alte finanțări nerambursabile; pentru proiectele viabile analizăm și împrumuturi de la instituții financiare internaționale, fără dublă finanțare.

M19. Servicii comunitare integrate și economie socială în mediul rural
Dezvoltăm echipe comunitare integrate, de asistență socială, sănătate și educație: ținta intermediară propusă este de 1.500 de echipe și 300.000 de beneficiari în 15 luni, iar obiectivul, 2.000 de comunități rurale și circa 450.000 de persoane vulnerabile până în 2029, cu circa 4,1 mld. lei din Programul Incluziune și Demnitate Socială. Sprijinim întreprinderile sociale din mediul rural și din comunitățile izolate, inclusiv inițiativele conduse de femei și cele care valorifică meșteșugurile tradiționale, pentru locuri de muncă și mai puțină dependență de ajutoare sociale.

M20. Îngrijire de lungă durată în comunitate pentru vârstnici
Extindem îngrijirea la domiciliu, centrele de zi și serviciile comunitare pentru vârstnici, în funcție de gradul de dependență, și sprijinim îngrijitorii informali prin formare și consiliere. În 12 luni adoptăm, împreună cu Ministerul Sănătății, un plan național de îngrijire de lungă durată, cu ținte anuale, și urmărim finanțarea din fonduri europene și de la Banca Mondială.

M21. Evaluarea dizabilității și incluziunea în muncă a persoanelor cu dizabilități
Până în iunie 2027 promovăm modificarea Legii nr. 448/2006 pentru o evaluare a dizabilității centrată pe nevoile persoanei, digitalizată și cu contestații soluționate

eficient, iar până în august 2028 testăm un cadru unitar de evaluare a handicapului și invalidității, ca bază pentru unificarea celor două sisteme.
Propunem ca sumele plătite de angajatorii care nu își îndeplinesc obligația de a angaja persoane cu dizabilități să fie alocate prin legea bugetului exclusiv incluziunii și analizăm constituirea unui Fond Național pentru Protecția Persoanelor cu Dizabilități. Condiționăm autorizarea unităților protejate de verificarea în teren a activității efective a angajaților cu dizabilități.

M22. Viață independentă pentru persoanele cu dizabilități
Continuăm dezinstituționalizarea adulților cu dizabilități după încheierea PNRR, conform Legii nr. 7/2023, prin servicii comunitare, asistență personală și locuire asistată, cu respectarea alegerilor persoanei și menținerea beneficiilor pentru locuire și tranziție. În 24 de luni formăm 1.500 de asistenți personali profesioniști, pentru posturi finanțate multianual. Prin programul TECH ASSIST acordăm vouchere de până la 8.000 euro pentru tehnologii asistive pentru minimum 4.307 copii și adulți. Până în septembrie 2028 elaborăm legea reprezentantului personal, care sprijină luarea deciziilor potrivit voinței persoanei, ca alternativă la consilierea judiciară și tutela specială.

M23. Locuințe sociale și accesibile
În 12 luni propunem un mecanism de finanțare a construirii și modernizării locuințelor sociale din fonduri europene, corelat cu accesul la servicii și combaterea segregării, și elaborăm cadrul legal pentru cooperative de locuire și parteneriate public-private, cu un program-pilot în minimum 3 municipii pentru tineri, familii cu copii și lucrători cu venituri medii. În 14 luni operaționalizăm Registrul Național Unic al Solicitărilor de locuințe, cu criterii de punctaj clare și alocare transparentă.

M24. Comunități de energie pentru sate și gospodării vulnerabile
Realizăm, cu Ministerul Energiei și autoritățile locale, un program-pilot de 5 comunități de energie, fiecare cu o instalație fotovoltaică orientativă de 200 kWp și 100 de gospodării vulnerabile, fără contribuție inițială. Ținta propusă, de validat prin simulare, este reducerea facturii anuale cu minimum 20%, cu un buget preliminar de 15 mil. lei din Fondul social pentru climă și cofinanțare publică.
După evaluarea publică a pilotului, extindem modelul prin programul multianual „Comunități de energie pentru sate”, cu asociații constituite după un model standard, scutite de licența de producere sau de furnizare (Ordinul ANRE nr. 9/2026), cu asistență tehnică și finanțare propusă de până la 100% pentru cota gospodăriilor vulnerabile, din Fondul pentru Modernizare, Fondul social pentru climă și fondurile de coeziune.

TRANSPORTURI ȘI INFRASTRUCTURĂ

Autostrăzi, drumuri și siguranță rutieră

M1. Peste 2.000 km de autostrăzi și drumuri expres până în 2028.
Ne propunem să dăm în exploatare până la finalul lui 2026 circa 185 km de autostradă și drum expres, pe secțiuni din A7, A0 Nord, A3, A1, DEx6 Brăila–Galați. Până în 2028, prin avansul lucrărilor pe A1 Sibiu–Pitești, A0, A7 și A8, rețeaua depășește 2.000 km, iar coridoarele principale TEN-T se închid până în 2030, cu fonduri europene și instrumentul SAFE. Începem drumurile expres Arad–Oradea, Bacău–Piatra Neamț, Focșani–Brăila și Constanța–Tulcea și continuăm centurile orașelor aglomerate. Actualizăm Master Planul General de Transport pentru orizontul 2040, în acord cu cerințele europene TEN-T și cu standardele de mobilitate militară, și contractăm documentațiile pentru circa 2.000 km de infrastructură, ca să accesăm fără întârziere fondurile europene 2028–2034.

M2. Continuitatea șantierelor după PNRR și plata la timp a lucrărilor
Proiectele care au depășit termenul de eligibilitate al Planului Național de Redresare și Reziliență (PNRR) la 31 august 2026 continuă cu finanțare din Programul Transport 2021–2027, Mecanismul pentru Interconectarea Europei (CEF), împrumuturi de la Banca Europeană de Investiții (BEI) și buget național, fără costuri de conservare sau sistare. Prioritare sunt A7 Bacău–Pașcani (77 km) și A1 Margina–Holdea, de finalizat în 2027, și tronsoanele feroviare Cluj–Episcopia Bihor și Caransebeș–Arad, până în 2028. Bugetul pe 2027 va include credite de angajament multianuale pentru marile proiecte, bugetele companiilor se aprobă la termenele din OG nr. 26/2013, iar nicio achiziție nu începe fără finanțare asigurată pe toată durata contractului.
Finalizăm coridoarele aflate în execuție înaintea deschiderii altora și publicăm portofoliul de proiecte pe clase de prioritate, după criterii publice. Plătim situațiile de lucrări certificate în termenul contractual de 30 de zile și publicăm lunar stadiul plăților.

M3. Taxare electronică, întreținere pe indicatori și siguranță rutieră
După intrarea în vigoare a sistemului de taxare TollRo, la 1 octombrie 2026, integrăm de la 15 ianuarie 2027 furnizorii europeni de servicii de taxare electronică. Intensificăm intervențiile de siguranță rutieră (sistemul e-SIGUR, audituri, eliminarea punctelor negre), cu ținta de a reduce decesele rutiere cu 25% până în 2028 și cu 50% până în 2030, față de 2019.

M4. Mecanism permanent pentru motorina din transportul rutier comercial
Continuăm mecanismul temporar de compensare a accizei la motorina folosită în transportul rutier comercial într-un mecanism permanent, cu reguli predictibile. Parametrii se stabilesc pe baza evaluării impactului bugetar și cu consultarea

partenerilor sociali din sector, în limita traiectoriei de deficit asumate, iar mecanismul se aplică doar motorinei folosite efectiv în acest tip de transport.

Calea ferată și transportul public

M5. Reabilitarea căii ferate și trenuri mai rapide

Printr-un program multianual de ridicare a restricțiilor de viteză, extindem tronsoanele reabilitate de la 137 km la cel puțin 500 km cu viteze de minimum 100 km/h, inclusiv prin finalizarea celor 305 km de lucrări rapide („Quick Wins"). Prin Contractul de activitate CFR SA 2026–2030 implementăm sistemul european de management al traficului feroviar (ERTMS) nivel 2 și electrificăm magistralele TEN-T. Finalizăm studiul de oportunitate pentru linia de mare viteză București–Cluj-Napoca–Budapesta, corelat cu proiectele Poloniei și Cehiei, iar Guvernul adoptă o decizie politică privind proiectul.

M6. Trenuri noi și industrie autohtonă pentru infrastructură

Derulăm eficient contractele pentru rame electrice și locomotive și extindem proiectele finanțate din Fondul pentru Modernizare (unde ministerul are proiecte contractate de circa 2,4 mld. euro) și din CEF Transport. Consolidăm operatorul național de marfă Carpatica Feroviar pe baze comerciale, conform regulilor europene de concurență. Structurăm investițiile astfel încât să implice producătorii autohtoni de materiale de construcții, componente și material rulant, formăm specialiști tehnici împreună cu universitățile tehnice și liceele de profil și orientăm Fondul Social pentru Climă (2026–2032) spre transport public curat în comunitățile vulnerabile.

M7. Transport public integrat și plătit după numărul real de călători

Transformăm Gara de Nord într-un nod intermodal modern, după un calendar comun stat–municipalitate și cu investiții private, asigurăm execuția ritmică a Magistralei M6 de metrou spre Aeroportul Henri Coandă și dezvoltăm terminale de transfer de marfă în marile noduri logistice, corelate cu planurile de mobilitate urbană durabilă. Împreună cu Municipiul București și Județul Ilfov, creăm o autoritate metropolitană care contractează metroul și transportul de suprafață, cu bilet comun.

Legăm compensațiile pentru transportul feroviar de călători și sprijinul pentru transportul public local de numărul real de călători și de calitatea serviciului, cu standarde minime și penalități în contracte. Contractele de servicii publice feroviare se atribuie competitiv, pe loturi, din 2028, conform calendarului legal, iar licențele pentru transportul interjudețean cu autocarul se acordă pe criterii obiective și publice. Facilitățile de călătorie pentru elevi, studenți și pensionari se mențin și trec pe un sistem electronic unic.

Porturi, aviație și mobilitate militară

M8. Portul Constanța, Dunărea și Terminalul 2 de la Otopeni
Accelerăm investițiile de peste 900 mil. euro în Portul Constanța (capacități de operare, hub de securitate maritimă, Ecluza Năvodari) și concesionăm competitiv terminalele specializate către operatori mari, cu obligații ferme de trafic și investiții private. Pe Dunăre, lucrările de dragaj asigură tot anul adâncimile de navigație recomandate de Comisia Dunării și standardele TEN-T.
Pentru a evita saturarea Aeroportului Otopeni, realizăm Terminalul 2 în parteneriat public-privat sau prin concesiune competitivă, cu acces direct din A0 și legătură feroviară. Analizăm, pe baza unui studiu de trafic, ce curse pot fi preluate de Aeroportul Băneasa pentru a degreva Aeroportul Otopeni și sprijinim investițiile în aeroporturile regionale, conform regulilor europene privind ajutorul de stat.

M9. Restructurarea TAROM și atragerea unui investitor strategic
Susținem în fața Comisiei Europene planul de afaceri revizuit pe doi ani, care trebuie să demonstreze până la 31 decembrie 2026 viabilitatea TAROM și să protejeze ajutorul de stat aprobat de 95,3 mil. euro. Odată cu instalarea unui management profesionist, derulăm în 2027 o procedură transparentă și competitivă de atragere a unui investitor strategic (pachet minoritar de 20–49% sau majoritar), cu menținerea mentenanței tehnice și a rutelor interne esențiale prin obligații de serviciu public atribuite competitiv.

M10. Grupul Aeronautic Național
Împreună cu Ministerul Economiei, elaborăm cadrul juridic și organizatoric pentru reunirea sub o guvernanță comună a operatorilor aeronautici TAROM Tehnic, ROMAERO, IAR Ghimbav și Avioane Craiova, după modelul ROMARM, pentru lucrări civile și militare de mentenanță și producție pe piața internațională.

M11. Mobilitate militară și infrastructură cu dublă utilizare prin SAFE
Folosim cota României din instrumentul european SAFE (circa 4,2 mld. euro, în condiții financiare avantajoase, pe 45 de ani) pentru modernizarea coridoarelor rutiere, feroviare și portuare esențiale pentru mobilitatea forțelor naționale și aliate pe Flancul Estic, complementar finanțării CEF pentru mobilitate militară și sincronizat cu planurile NATO. Pregătim implementarea viitoarei legislații europene privind mobilitatea militară, în corelare cu măsurile din capitolul Apărare (M7).

Companii bine conduse, proiecte mai rapide

M12. Management profesionist și reorganizarea companiilor de transport
În cel mult 6 luni finalizăm selecția competitivă, conform OUG nr. 109/2011, a conducerilor și consiliilor de administrație ale companiilor din subordinea ministerului

(CNAIR, CNIR, CFR, Metrorex, TAROM, ROMATSA, administrațiile portuare și celelalte). Interimatele nu depășesc termenele legale, iar contractele de mandat au indicatori de performanță evaluați și publicați anual. În 12 luni, fiecare companie este încadrată într-un regim strategic asumat: dezvoltare, listare minoritară, atragere de investitori sau monopol natural.
Delimităm prin lege atribuțiile CNAIR și CNIR, comasăm cele cinci administrații portuare și de căi navigabile în două (Administrația Porturilor Maritime Constanța și Administrația Unică a Dunării) și analizăm un holding feroviar cu o direcție centralizată pentru marile proiecte. În cel mult 24 de luni inventariem și intabulăm patrimoniul ministerului și al companiilor; bunurile care nu mai servesc transportului se valorifică transparent sau se transferă autorităților locale.

M13. Avize rapide, proiecte mai bine pregătite și mai puțină birocrație
Operaționalizăm o platformă digitală unică pentru avizele de infrastructură (silvice, utilități, descărcare arheologică, mediu), cu termene obligatorii și aprobare tacită la depășiri nejustificate. Standardizăm documentațiile de atribuire, introducem verificarea tehnică prealabilă și răspunderea proiectanților pentru schimbările de soluție din execuție. Contractele de lucrări încep doar după finalizarea exproprierilor pe coridor, iar unitățile de implementare a proiectelor primesc personal tehnic specializat. Pentru cetățeni, Registrul Auto Român și Direcția Regim Permise de Conducere și Înmatriculare a Vehiculelor operează un flux unic de înmatriculare, printr-o singură solicitare.

M14. Parteneriate public-private pentru infrastructură
Înființăm în minister o structură specializată pentru proiecte de parteneriat public-privat și concesiuni, cu asistență tehnică de la instituțiile financiare internaționale (BEI, BERD, IFC). Aceasta elaborează analizele de rentabilitate și asigură încadrarea statistică favorabilă a proiectelor (fără impact asupra datoriei publice), cu obiectivul de a semna cel puțin trei contracte majore până în 2028, pentru obiective precum Terminalul 2 Otopeni, terminale portuare, spații de servicii pe autostrăzi și noduri intermodale.

ENERGIE

Producție nouă și securitatea aprovizionării

M1. 5.800 MW de capacități noi până în 2027

Accelerăm proiectele care aduc în sistem circa 5.800 MW până la sfârșitul anului 2027: circa 3.600 MW din surse regenerabile și circa 2.200 MW pe gaze naturale, în principal centralele de la Mintia și Iernut. Publicăm lista proiectelor și raportăm semestrial progresul față de țintele Transelectrica pentru finalul lui 2027 (peste 4,3 GW eolian și 9,9 GW fotovoltaic). În schemele noi, sprijinul public se plătește pe MW sau MWh, la recepția capacității, iar licitațiile pentru contracte pentru diferență au un calendar publicat.

M2. Mix de stocare a energiei: baterii, pompaj și hidrocentrale

Operaționalizăm schemele pentru baterii (cea de 150 mil. euro vizează minimum 2.174 MWh) și le extindem prin apeluri noi și prin instrumente financiare din Fondul pentru Modernizare, cu ținta de circa 1.500 MW de stocare la finalul lui 2026 și un portofoliu de circa 4.500 MW până în 2028. Finalizăm hidrocentralele sistate, cu respectarea legislației de mediu, și demarăm stocarea prin pompare (Tarnița-Lăpuștești, Frasin, Bicaz), cu contracte pentru diferență notificate Comisiei Europene. Introducem pentru companiile energetice cu capital de stat, inclusiv Hidroelectrica și Electrica, obligația de a-și diversifica portofoliul prin stocare; Hidroelectrica realizează 1.500 MW / 6.000 MWh până în 2030.

M3. Programul nuclear: Cernavodă

Executăm retehnologizarea Unității 1 Cernavodă, finanțată predominant corporativ și cu 800 mil. euro aprobate de BEI, și pregătim sistemul pentru retragerea temporară a circa 700 MW. Pentru Unitățile 3 și 4 (circa 1.400 MW) pregătim structura de finanțare cu instituțiile financiare internaționale și agențiile de credit la export și finalizăm procedura de ajutor de stat cu Comisia Europeană, condiție pentru decizia finală de investiție. Asigurăm o soluție permanentă pentru necesitatea de răcire la Cernavodă în perioadele de secetă și aprobăm prin hotărâre de Guvern calendarul depozitului geologic de deșeuri radioactive.

M4. Neptun Deep și reforma redevențelor

Prima producție din Neptun Deep este prevăzută în semestrul I 2027, cu circa 8 mld. mc pe an la platou. Urmărim ca noile resurse de gaz să fie folosite pentru securitatea aprovizionării, petrochimie, îngrășăminte, cogenerare și producție flexibilă de energie, cu valoare adăugată și locuri de muncă în România și exportăm surplusul. Operaționalizăm viitorul cadru al redevențelor înainte de începerea producției, cu respectarea contractelor în vigoare, iar agenția de resurse minerale (ANRMPSG) se consolidează în primul an de mandat.

M5. Eolian offshore, biometan și biocombustibili
Operaționalizăm integral Legea nr. 121/2024 privind eolianul offshore: legislația secundară, prima procedură de concesionare pentru cele trei perimetre din Marea Neagră (circa 3.100 MW) și racordarea la rețea, cu coordonarea spațiului maritim și cooperare cu Bulgaria. În primul an de mandat stabilim scheme de sprijin pentru biocombustibili, biogaz și biometan produși în România; hidrogenul verde se finanțează acolo unde există consum industrial angajat.

M6. Complexul Energetic Oltenia și tranziția justă
Analiza retragerii capacităților pe cărbune pe măsura intrării în funcțiune a înlocuitorilor, după un calendar agreat cu Comisia Europeană și reevaluat public semestrial, păstrând până atunci grupurile pe lignit necesare siguranței sistemului. Punem în funcțiune în 2027 parcurile fotovoltaice ale Complexului (circa 735 MW) și aplicăm Planul pentru Tranziție Justă în cele șase județe, unde stimulăm investițiile private.

M7. Stocuri de siguranță și carburanți
Diversificăm sursele și rutele de aprovizionare cu produse petroliere, prin acorduri-cadru cu furnizori din afara zonelor de risc geopolitic, și menținem operaționale capacitățile de rafinare relevante. Monitorizăm stocurile și aprovizionarea cu carburanți și verificăm, cu Consiliul Concurenței și ANPC, aplicarea Legii nr. 162/2026: reducerile de acciză ajung în prețul de la pompă, iar plafonul de adaos comercial este respectat. Intervențiile temporare au criterii publice de activare și dezactivare, legate de cotația Brent, și cost bugetar publicat lunar; o evaluare în trimestrul I 2027 stabilește ieșirea ordonată, corelată cu producția Neptun Deep. Extindem și modernizăm depozitele subterane de gaze, pentru volume stocate și rate de extracție mai mari, constituim transparent stocul de iarnă și reformăm legislația stocurilor de urgență de produse petroliere.

<u>Rețele, racordare și piața de energie</u>

M8. Racordare la rețea cu 30% mai rapidă
Printr-un program național reducem cu 30% durata medie de racordare. Proiectele de producție și stocare care cer racordarea sunt urmărite într-un sistem unic, cu termene, jaloane obligatorii și garanții financiare, iar capacitatea rezervată de cele care nu respectă etapele este eliberată („utilizezi sau eliberezi”). Trecem de la principiul „primul venit, primul servit” la alocarea capacității prin licitație, cu garanții financiare proporționale cu capacitatea solicitată.

M9. Rețele de transport, mai eficiente și dezvoltarea interconectărilor
Accelerăm proiectele prioritare din Planul 2026–2035 al rețelei de transport (117 lucrări, 25 complet noi), cu prioritate pentru închiderea inelului de 400 kV, și interconectările cu

Ungaria și Bulgaria. Pe gaze, finalizăm tronsoanele românești ale Coridorului Vertical și BRUA, cu tarife de tranzit predictibile, cofinanțare europeană și parteneriate strategice cu operatorii regionali, pentru preluarea gazului din Marea Neagră și rolul de hub regional al României.

M10. Rețele de distribuție eficiente, inteligente și consum flexibil
Investim în digitalizarea rețelelor de distribuție, contoare inteligente și capacitate pentru prosumatori, baterii și mobilitate electrică și extindem rețeaua de gaze acolo unde gazul este soluția optimă de încălzire, pe baza unor analize economice riguroase. Dezvoltăm flexibilitatea consumatorilor industriali și a agregatorilor, pentru a reduce vârfurile scumpe și costurile de echilibrare. Cu ANRE introducem etapizat tariful binom de distribuție (energie consumată și putere a branșamentului), fără a împovăra primii utilizatori ai electrificării, iar operatorii de rețea primesc bonus sau penalizare pentru întreruperi, pierderi și termenele de racordare.

M11. Energie la prețuri competitive pentru industrie
Dezvoltăm contractele bilaterale, contractele pentru diferență și contractele pe termen lung pentru companiile energointensive, alături de autoconsum industrial și baterii. Contractele standardizate de 1, 3 și 5 ani intră în compensarea prin contrapartida centrală autorizată în 2026, ca furnizorii și consumatorii să își poată fixa prețul pe termen lung. Orice intervenție excepțională pe preț are, de la adoptare, o dată de încetare publicată.

Facturi suportabile și consumatori protejați

M12. Continuarea sprijinului pentru plata facturilor la energie pentru consumatorii vulnerabili
Continuăm schema de sprijin pentru plata facturilor la energie electrică destinată consumatorilor vulnerabili și asigurăm cadrul legal și resursele bugetare pentru prelungirea acesteia. Simplificăm accesul la sprijin, prin verificarea veniturilor pe baza datelor deținute de instituțiile publice și asistență pentru persoanele care nu pot utiliza platformele digitale, astfel încât ajutorul să ajungă la gospodăriile care întâmpină dificultăți în plata facturilor.

M13. Sprijin țintit pentru consumatorii vulnerabili, direct în factură
Pregătim un mecanism unic: eligibilitatea se verifică, pe cât posibil, automat, după un prag de venit de până la 3.500 lei net/lună/persoană, iar sprijinul apare direct în factură (potențial, circa 3,7 milioane de persoane la electricitate și 1,7 milioane la gaze). Baza este Registrul Național al Consumatorilor Vulnerabili, interconectat cu ANAF, Ministerul Muncii și furnizorii, operaționalizat după un calendar public; criteriile, inclusiv pragul de

venit, se revizuiesc anual pe baza datelor INS și ANRE, iar categoriile eligibile se extind la gospodăriile expuse costurilor ridicate după introducerea ETS2 (prețul carbonului pentru clădiri și transportul rutier). Tratăm Planul Social pentru Climă ca prioritate a Guvernului – condiția pentru cele peste 6 mld. euro din Fondul Social pentru Climă – și corelăm cu el legislația de implementare a ETS2.
Protecția actuală a consumatorilor casnici de gaze rămâne până în martie 2027 și se evaluează în trimestrul IV 2026, odată estimările de producție din Neptun Deep; pe baza evaluării, liberalizarea predictibilă a pieței gazelor și trecerea la sprijinul țintit se fac etapizat, după un calendar anunțat din timp, fără șoc de preț.

M14. Prosumator 2.0 și solidaritate locală
Orientăm programele pentru prosumatori, inclusiv prin instrumente financiare, de la simpla instalare de panouri la sisteme integrate de producție, baterii și management inteligent al consumului. Împreună cu ANRE, elaborăm în 12 luni cadrul prin care autoritățile locale pot prelua surplusul prosumatorilor și îl pot direcționa către consumatorii vulnerabili din comunitate, cu cost fiscal direct nul; cadrul se corelează cu contorizarea inteligentă și tarifele dinamice. Dezvoltarea Comunitatilor de Energie care sa fructifice avantajele productiei lopcale de energie.

M15. Locuințe eficiente și ghișee energetice
Continuăm sprijinul pentru reabilitarea termică, încălzirea eficientă și înlocuirea echipamentelor mari consumatoare în gospodăriile vulnerabile, pentru a reduce structural factura. Deschidem ghișee energetice județene, integrate cu ghișeul unic digital, pentru consiliere privind auditul energetic, termoizolarea, pompele de căldură sau, la sate, sobele de înaltă eficiență, panourile fotovoltaice și bateriile, pentru dosarele de finanțare prin Administrația Fondului pentru Mediu și pentru informații despre ETS2 și Fondul Social pentru Climă.

M16. Termoficare modernă și cogenerare eficientă
Contractăm 590 mil. euro din Fondul pentru Modernizare pentru rețelele de termoficare, circa 450 mil. euro pentru cogenerare de înaltă eficiență și programul de 300 mil. euro cu Banca Mondială, cu plata pe rezultate. Finalizăm transferul ELCEN către Municipiul București, cu un singur operator pentru energia termică, și dezvoltăm geotermalul și pompele de căldură de mare capacitate, inclusiv în orașele mici.

<u>Guvernanță și investiții predictibile</u>

M17. Pact Energetic Național și transparența sectorului
Propunem partidelor parlamentare un Pact Energetic Național 2027–2037, cu ținte cuantificate și termene pentru producție, stocare, rețele, nuclear și gaze, ca direcția

sectorului să nu mai fie renegociată la fiecare schimbare de guvern. Publicăm periodic un tablou de bord al sistemului, de la capacități, prețuri și importuri la stadiul proiectelor strategice. Un registru unic cuprinde toate programele publice din energie, iar schemele noi sunt avizate de un comitet interministerial coordonat de Prim-ministru, care raportează public trimestrial, ca să evităm finanțarea dublă.

M18. Proiecte strategice: autorizare rapidă și finanțare

Introducem o procedură accelerată pentru proiectele energetice strategice de minimum 300 mil. euro, cu termene ferme pentru avize, și o platformă digitală unică pentru avize, autorizații, racordare și urmărirea online a investițiilor. Un task-force urmărește proiectele strategice, fiecare cu calendar, responsabil, jaloane și raportare trimestrială. Pregătim un portofoliu de proiecte bancabile pentru instituțiile financiare internaționale și investitorii privați, cu parteneriat public-privat acolo unde riscul se transferă real partenerului privat.

M19. Eficientizarea companiilor in care statul este actionar si asigurarea unui management performant

Finalizăm selecțiile pentru conducerile executive și consiliile de administrație conform OUG nr. 109/2011, fără interimate prelungite peste termenul legal, cu mandate stabile și indicatori de performanță legați de investiții. Separăm clar rolurile statului de autor al politicilor, reglementator și acționar. Creștem eficienta companiilor prin noi metode de evaluare a performantelor acestora.

M20. Aderarea la Agenția Internațională a Energiei

Sprijinim procesul de aderare a României la Agenția Internațională a Energiei (AIE).

ADMINISTRAȚIE DIGITALĂ ȘI SERVICII PUBLICE SIMPLE

Guvernanța și finanțarea transformării digitale

M1. Un centru unic de decizie pentru transformarea digitală

Coordonarea politică a transformării digitale și a inteligenței artificiale revine Prim-ministrului. Autoritatea pentru Digitalizarea României (ADR) trece în Aparatul de lucru al Guvernului, direct în subordinea Prim-ministrului, ca centru unic de decizie pentru proiectele digitale ale administrației centrale, cu competențe extinse la inteligența artificială; ADR urmărește proiectele strategice și propune direcția națională în inteligența artificială, inclusiv viziunea unui „stat agentic"; apărarea și zonele sensibile din ordinea publică păstrează soluții dedicate, pe standarde comune. Președintele ADR devine GCIO, selectat competitiv, cu mandat multianual și obiective publice, iar pentru un număr limitat de posturi tehnice legea prevede o remunerare competitivă. Centrul unic emite aviz de conformitate obligatoriu pentru orice proiect digital al administrației centrale, indiferent de sursa de finanțare, și publică portofoliul acestor proiecte; în ministere, rolul de CIO revine unui secretar de stat, director sau secretarului general.
Comitetul pentru e-Guvernare și Reducerea Birocrației (CERB), prezidat de Prim-ministru și coordonat operațional de președintele ADR, se întrunește lunar, ia decizii obligatorii pentru toate ministerele și le publică în 48 de ore. Asigurăm implementarea la timp a legislației UE în domeniu, de exemplu a Regulamentului privind serviciile digitale (DSA) și a portofelului digital european pentru întreprinderi. Fiecare minister și agenție primește anual, prin audit independent, un scor public de digitalizare, pe baza căruia introducem etapizat bugetarea pe performanță digitală, în condițiile legii bugetului de stat.

M2. Finanțarea digitalizării după PNRR

Instituim un mecanism multianual de finanțare a proiectelor strategice de digitalizare, pentru a evita un gol de finanțare după încheierea PNRR și a continua obiectivele Deceniului Digital 2030. Pregătim un portofoliu național de proiecte digitale pentru cadrul financiar multianual 2028–2034, susținem digitalizarea ca prioritate în viitorul Plan Național și Regional de Parteneriat și accesarea competitivă a Fondului European pentru Competitivitate.

Identitate electronică și servicii publice simple

M3. Servicii publice integral digitale, pe evenimente de viață

Corelăm planificarea națională pentru Deceniul Digital (PNADD) cu strategiile sectoriale, sub monitorizarea ADR, și reproiectăm serviciile publice pe „evenimente de viață", livrate prin portalul unic al statului (Single Digital Gateway): pentru cetățeni, de la naștere la pensionare, iar pentru firme, de la înființare la dizolvare. Integrarea instituțiilor centrale și

locale este obligatorie, iar procedurile devin complet digitale, cu urmărirea cererii în timp real, notificări automate și un asistent virtual bazat pe inteligență artificială.
Pentru administrația locală, care livrează circa 80% din serviciile publice, adoptăm o foaie de parcurs cu termene și oferim gratuit primăriilor o platformă standard, găzduită central, cu asistență la implementare; unitățile administrativ-teritoriale aderă etapizat, cu ținta intermediară de 1.000 de primării. Transformăm Spațiul Privat Virtual (SPV) într-o platformă simplă, ușor de folosit de pe telefon, cu situația fiscală consolidată, formulare precompletate, notificări proactive și plăți integrate. Prin programul „Primării fără hârtii", comunicarea dintre administrația centrală și cea locală devine exclusiv electronică. Lansăm vouchere de până la 50.000 de euro pe UAT pentru arhivarea digitală a documentelor, cu prioritate pentru cele care au deja servicii digitale. Serviciile devin proactive: drepturile se acordă din oficiu atunci când condițiile legale sunt îndeplinite.

M4. Identitate electronică pentru toți cetățenii

Accelerăm emiterea cărții electronice de identitate, pentru a atinge pragul asumat prin PNRR, uniformizăm costul ei cu cel al cărții de identitate simple și susținem proiectul L32/2026, prin care ROeID devine obligatoriu pentru funcționarii publici. În 2025, doar 10,09% dintre români foloseau identitatea electronică; ținta este ca 5 milioane de români să o utilizeze până în 2028.
Extindem ROeID cu autentificarea asistată a persoanelor cu dizabilități, cu sprijinul unei persoane de încredere sau al reprezentantului legal (specificații în trimestrul II 2027, sistem operațional în trimestrul II 2028). Deschidem ROeID, contra cost, băncilor, notarilor, asigurătorilor, operatorilor telecom și furnizorilor de utilități, pentru identificarea clienților la distanță, cu transmiterea datelor numai cu consimțământul cetățeanului: cadrul juridic și tarifele se stabilesc prin hotărâre de Guvern în trimestrul III 2027, iar disponibilitatea generală vine în trimestrul II 2028. Pentru cetățeni, utilizarea este gratuită, iar veniturile ADR se reinvestesc în sistem.

M5. Identitate digitală europeană și portofelul RO Wallet

În primele 100 de zile actualizăm cadrul legislativ al serviciilor de încredere, pentru alinierea la eIDAS 2. Lansăm portofelul național de identitate digitală RO Wallet, construit pornind de la cartea electronică de identitate, conform Regulamentului (UE) 2024/1183, și îl dezvoltăm continuu ca produs: interoperabilitate europeană, utilizare simplă, documente și atribute digitale, semnătură electronică, controlul utilizatorului asupra datelor, utilizări publice și private. O foaie de parcurs adoptată de Guvern stabilește calendarul emiterii de atribute în portofel și al integrării autentificării cu portofelul în platformele instituțiilor centrale și locale.

M6. Competențe digitale pentru funcționari și cetățeni

Introducem competențe digitale minime certificate pentru funcționarii publici, cu recunoaștere în carieră, și un program de alfabetizare în inteligența artificială pentru

personalul administrației, prin Agenția Națională a Funcționarilor Publici și Institutul Național de Administrație. Pentru vârstnici și persoanele cu competențe digitale reduse creăm o rețea națională de „mentori digitali”, cu bibliotecile, Poșta Română și organizațiile neguvernamentale, inclusiv pentru obținerea și utilizarea identității electronice. Recrutăm specialiști prin portofoliu și interviuri tehnice și lansăm programul de fellowship „Rezident Tehnologic al Guvernului” (12–24 de luni).

Date, cloud, inteligență artificială și securitate

M7. Interoperabilitate, standarde comune și date deschise

Adoptăm legea guvernanței digitale integrate, care impune principiul „o singură dată” (statul nu mai cere informații pe care le deține deja), interoperabilitatea obligatorie pe standarde deschise europene și standarde unice de interfață și utilizare pentru toate serviciile publice. Adoptăm nomenclatoarele registrelor de bază și operaționalizăm Platforma Națională de Interoperabilitate (Legea nr. 242/2022), condiție tehnică pentru aplicarea principiului „o singură dată”. Adoptăm norme tehnice comune pentru arhitectură, interoperabilitate și date și o bibliotecă publică de componente software reutilizabile; proiectele digitale care nu respectă standardele naționale nu mai primesc finanțare, din bugetul național sau din fonduri europene. Registrul aplicațiilor informatice devine public și include aplicațiile de inteligență artificială folosite în administrație.
Implementăm Regulamentul european privind guvernanța datelor și consolidăm ADR pentru intermedierea datelor și altruismul de date. Instituționalizăm guvernanța bazată pe date în ministere și agenții, cu decizii fundamentate pe date actualizate, cu respectarea strictă a protecției datelor personale, și aplicăm principiul „deschis în mod implicit”, extinzând seturile de date de pe data.gov.ro.

M8. Cloud-ul Privat Guvernamental: „cloud-first” și migrare accelerată

Începem în primele 100 de zile: orice sistem informatic nou sau modernizare majoră din administrația centrală se găzduiește implicit în Cloud-ul Privat Guvernamental, cu excepții doar pe bază de justificare tehnică avizată, iar sistemele existente migrează etapizat, după criticitate și ciclul de viață al echipamentelor. Migrarea se accelerează pe baza unui plan trimestrial cu jaloane, publicat și monitorizat la nivelul Guvernului, pornind de la 9 din 41 de aplicații migrate în martie 2026. Facem audituri periodice ale consumului de resurse, cu cote și raportare pe instituție, evaluăm securitatea aplicațiilor migrate, cu planuri de remediere, împreună cu Directoratul Național de Securitate Cibernetică, și pregătim retehnologizarea platformei fără întreruperea serviciilor.

M9. Inteligența artificială în administrație, cu reguli clare

Implementăm coerent Regulamentul european privind inteligența artificială (AI Act), cu reguli unitare pentru selectarea, testarea, achiziția și utilizarea soluțiilor de inteligență artificială în administrație și cu protecția drepturilor fundamentale. Clarificăm prin act

normativ coordonarea autorităților de supraveghere (ANCOM, ASF/BNR, ANSPDCP), incluzând modificările din pachetul european Digital Omnibus. Creăm un mediu controlat de testare (sandbox) pentru servicii bazate pe identitate digitală, inteligență artificială și schimb securizat de date și lansăm programe pilot de inteligență artificială în sectorul public, inclusiv hub-uri de inovare și hackatoane publice. Dezvoltăm la ADR infrastructura de calcul pentru modelele de inteligență artificială din administrație și înființăm Corpul inginerilor AI din administrația publică. Achiziționăm centralizat instrumente de inteligență artificială generativă pentru funcționarii publici, însoțite de un ghid unitar de utilizare și de reguli stricte privind protecția datelor personale, a secretelor de serviciu și a informațiilor clasificate.

M10. Securitate cibernetică pentru instituții și infrastructuri critice
Implementăm efectiv Regulamentul european privind reziliența cibernetică, cu obligații de raportare aplicabile și aplicare integrală din decembrie 2027, și Directiva NIS2, întărim reziliența infrastructurilor critice și promovăm igiena cibernetică la toate nivelurile. Actualizăm Ghidul de securitate cibernetică din 2021, introducem un barometru instituțional al securității cibernetice și programe de alfabetizare cibernetică în administrație și extindem diplomația cibernetică a României. În energie operaționalizăm CRISCE, centrul de răspuns la incidente cibernetice al sectorului, iar companiile naționale își constituie echipe de monitorizare și răspuns (SOC și CSIRT).

<u>Economie digitală și industria IT</u>

M11. Predictibilitate fiscală pentru sectorul tehnologic
Ne angajăm să nu aplicăm măsuri fiscale pro-ciclice asupra sectorului IT și instituim un mecanism de evaluare de impact și consultare transparentă cu mediul de afaceri înaintea oricărei modificări fiscale sau de reglementare care afectează sectorul. Integrăm evaluările și expertiza OCDE în materie digitală privind România în analizele de îmbunătățire și dezvoltare a sectorului.

M12. TechUp România și vouchere pentru adopția tehnologiilor avansate
Operaționalizăm schema TechUp România (HG nr. 643/2026), pentru proiecte cu costuri eligibile de 5–50 mil. lei în cercetare-dezvoltare (grant cumulat cu deducere fiscală de 200% pentru active) și în capacități de producție sau servicii (ajutor regional pentru active sau pentru locurile de muncă nou create). Publicăm ghidurile și deschidem înregistrarea cererilor în primele 100 de zile, cu credite de angajament în bugetul pe 2027, și adaptăm schema pentru proiectele de software: plafon de costuri eligibile, recunoașterea drepturilor de autor asupra software-ului ca proprietate intelectuală și dovezi de maturitate adaptate.
Lansăm un program de vouchere pentru adopția de inteligență artificială, cloud și securitate cibernetică în IMM-uri, care înlocuiește schema PNRR închisă la 31 august

2026, cu procedură simplificată și furnizori acreditați prin acorduri-cadru, pe tehnologii prioritare.

M13. Statul ca prim client și promovarea industriei IT românești
Folosim achizițiile pre-comerciale și achizițiile de soluții inovatoare pentru ca statul să devină primul client al tehnologiilor dezvoltate local, cu criterii de atribuire bazate pe calitate, securitate, interoperabilitate și costul total de deținere, nu exclusiv pe prețul cel mai mic. Includem industria IT ca sector prioritar în Strategia de Export, cu o campanie națională de promovare care poziționează România ca hub regional de tehnologie și inovare (securitate cibernetică, inteligență artificială, tehnologii cuantice).

<u>Un spațiu informațional rezilient</u>

M1. Monitorizarea spațiului informațional,raportarea către platforme și comunicare strategică
Îmbunătățim mecanismului național de monitorizare a spațiului informațional, prin care instituțiile cu atribuții în domeniu și societatea civilă cooperează permanent, identifică rapid campaniile de manipulare și răspund coordonat la amenințările informaționale.
Stabilim o procedură unică de semnalare a conținutului ilegal și a riscurilor sistemicecătre platformele online, cu reguli clare de colaborare cu acestea și cu instituțiile europene, pentru aplicarea efectivă a Regulamentului european privind serviciile digitale.
Revizuim legislația privind manipularea informațională, cu definiții și instrumente juridice clare, adaptate războiului informațional,comportamentului inautentic coordonat și fluxurilor financiare care susțin manipularea informațională, și întărim capacitatea autorităților relevante a supraveghea și sancționa conținutul manipulator din mediul digital, după modelul practicilor europene.
Îmbunătățim capacitatea instituțională de comunicare și de comunicare strategică prin creșterea transparenței instituționale, crearea unei echipe și a unor proceduri de comunicare de criză și perfecționarea echipelor de comunicare din cadrul instituțiilor.

M2. O populație mai rezilientă în fața manipulărilor informaționale
Creem unui fond național pentru reziliență care să susțină educația media, educația civică, educația digitală, gândirea critică, organizațiile de verificare a faptelor și presa locală independentă prin proiecte implementate de organizații cu expertiză în domeniu, care pot ajunge în comunități vulnerabile, la firul ierbii.
Introducem a educația media și digitală în învățământ, prin introducerea transversală în materiile deja existente, pentru dezvoltarea gândirii critice.
Derulăm un program de formare pentru elevi și profesori privind recunoașterea conținutului fals sau manipulator.

Susținem programe informaționale, culturale și educaționale care să promoveze valorile constituționale, europene și transatlantice ale României.

ADMINISTRAȚIE ȘI DEZVOLTARE REGIONALĂ

Un stat mai simplu și mai eficient:

M1. Audit funcțional și reorganizarea instituțiilor centrale;
În primele șase luni evaluăm ministerele, agențiile și structurile subordonate după atribuții, personal, buget, rezultate și suprapuneri. Identificăm competențele nealocate și clarificăm responsabilitățile la nivelul instituțiilor. Integrăm structurile cu atribuții suprapuse și consolidăm funcțiile suport, după regula: o competență publică – o instituție – un buget – un set de indicatori.

M2. Mai puțină birocrație și reguli unitare de procedură;
Eliminăm avizele și circuitele administrative redundante. Adoptăm Codul de procedură administrativă, cu reguli și termene unitare în relația dintre cetățean și administrație, și revizuim Codul administrativ, la opt ani de la intrarea sa în vigoare.

M3. Personal dimensionat după volumul de activitate și funcționari profesioniști;
Renunțăm la principiul reducerilor procentuale uniforme. Numărul de posturi se stabilește prin indicatori obiectivi, precum populația, contribuabilii, autorizațiile, beneficiarii sau dosarele pe funcționar. Personalul instituțiilor reorganizate poate trece în alte instituții printr-un sistem național de mobilitate. Adoptăm un nou statut al funcționarilor publici, cu recrutare competitivă, evaluare pe obiective și salarizare după performanță, corelată cu noua lege a salarizării.

Comunități locale puternice:

M4. Consorții administrative și servicii comune;
Unitățile administrativ-teritoriale (UAT) mici pot folosi în comun servicii de urbanism, juridice, de achiziții, contabilitate, IT, resurse umane și atragere de fonduri europene. Consorțiile administrative primesc finanțare pentru proiecte integrate în educație, sănătate, incluziune socială, infrastructură edilitară, patrimoniu local și digitalizare, selectate pe bază de punctaj, după criterii transparente.

M5. START Reforma Administrativă: asociere și comasare voluntară;
Adoptăm cadrul legislativ pentru START Reforma Administrativă. UAT-urile care își integrează voluntar funcțiile administrative primesc susținere pentru dezvoltarea proiectelor de investiții, iar cele care decid prin procedură democratică să fuzioneze primesc, pentru o perioadă determinată, bonusuri investiționale și garanția menținerii punctelor locale de servicii. 429 de UAT-uri de până la 1.500 de locuitori au prioritate la finanțare prin comasare voluntară.

M6. Codul finanțelor publice locale;
Transferurile către bugetele locale se stabilesc printr-o formulă prevăzută de lege, predictibilă pe cel puțin 3 ani, fără alocări ad-hoc.

M7. Indicele de Sustenabilitate Administrativă
Introducem pentru fiecare UAT un Indice de Sustenabilitate Administrativă, cu cel puțin șase criterii: populație, venituri proprii pe locuitor, ponderea cheltuielilor administrative, gradul de colectare, capacitatea de furnizare a serviciilor și accesibilitatea teritorială.

Dezvoltare regională și investiții locale

M8. Nicio regiune abandonată: convergența nivelului de trai
Concentrăm resurse suplimentare în regiunile și comunitățile rămase în urmă și construim noi poli regionali și locali de dezvoltare, prin strategii regionale care integrează infrastructura, investițiile productive, educația, cercetarea, energia, agricultura, transportul și dezvoltarea urbană. Evaluăm investițiile publice după rezultate: locuri de muncă, investiții private atrase, valoare adăugată, conectivitate și numărul de beneficiari. Măsurăm anual convergența prin Indicele de Convergență Teritorială, iar fiecare politică majoră a Guvernului este evaluată și prin impactul său asupra teritoriului. Utilizăm expertiza și cooperarea cu OCDE pentru asigurarea celor mai bune politici publice de dezvoltare regională.

M9. Finalizarea PNRR, plata restanțelor și continuarea investițiilor CNI
Finalizăm proiectele angajate prin Planul Național de Redresare și Reziliență și achităm sumele restante. Continuăm cele peste 800 de investiții contractate prin Programul Național de Construcții de Interes Public sau Social, administrat de Compania Națională de Investiții (centre medicale, școli, lucrări în primă urgență), cu menținerea bugetelor deja aprobate.

M10. Programul Național de Investiții Anghel Saligny
Achităm la zi facturile înregistrate în platforma Ministerului Dezvoltării și continuăm programul Anghel Saligny. În 2027 și 2028 proiectele existente continuă după o calibrare bazată pe oportunitate și necesitate.

M11. Programul Național de Dezvoltare Metropolitană
Dezvoltăm pe inelele metropolitane infrastructura edilitară, de educație, sănătate și patrimoniu, împreună cu economia locală și mobilitatea, cu proiecte complementare și

sustenabile financiar, pentru ca localitățile periurbane de tip „dormitor” să devină zone urban-funcționale, capabile să asigure serviciile de bază și legate între ele pe axe de mobilitate.

M12. Programul Național de Infrastructură Județeană
Modernizăm peste 1.000 km de drumuri județene neasfaltate, pentru mobilitate locală, ieșirea comunităților din izolare și valorificarea patrimoniului cultural și natural. Proiectele se finanțează pe criterii transparente, tehnice, financiare și de oportunitate și necesitate, cu prioritate pentru județele care asigură cofinanțarea din bugetele locale.

<u>Clădiri sigure și locuințe decente</u>

M13. Școli, spitale și clădiri publice sigure la cutremur
Prin programul „Școli sigure și sănătoase” proiectăm și executăm lucrări la clădirile școlilor de stat cu protecție seismică insuficientă sau avariate, pentru funcționarea lor conform tuturor cerințelor fundamentale, inclusiv eficiența energetică. Programul „Mihail Cantacuzino” consolidează spitalele cu risc seismic ridicat, pentru siguranța pacienților și a cadrelor medicale, iar programul național de consolidare acoperă celelalte clădiri cu risc seismic ridicat.

M14. Programul „Lift pentru viață”
Aplicăm Legea nr. 153/2026, cu proiecte pilot pentru 100 de blocuri în 2027, și identificăm posibilități de finanțare europeană în noul buget multianual, pentru cele 3,4 milioane de cetățeni care locuiesc în peste 88.000 de blocuri cu mai mult de 3 etaje fără lift.

M15. Locuințe sociale și condiții decente în așezările informale
Construim, printr-un program național multianual, locuințe sociale și de necesitate pentru persoanele defavorizate prevăzute de Legea nr. 114/1996, grupurile vulnerabile și comunitățile marginalizate, urbane și rurale. Împreună cu autoritățile locale, cartografiem așezările informale, clarificăm situația juridică a terenurilor și locuințelor, realizăm cadastrul și reglementarea urbanistică și asigurăm infrastructura de bază.

M16. Cadastru gratuit și autorizarea rapidă a construcțiilor
Accelerăm cadastrul gratuit, cu alocări guvernamentale suplimentare pentru lucrările contractate din fonduri europene, și sprijinim comasarea sau reajustarea terenurilor, pentru o proiectare urbanistică modernă. Finalizăm Codul amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor, cu termene maxime obligatorii pentru certificatul de urbanism, avize și autorizația de construire, avizare simultană și un punct unic de date geospațiale (GIS) la Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară. Mobilizăm

investiții private în locuințe prin garanții acordate împreună cu Banca Europeană de Investiții.

EDUCAȚIE ȘI CERCETARE

Măsuri imediate pentru elevi și școli

M1. Masă sănătoasă și pachetul social pentru educație
Extindem etapizat programul „Masă sănătoasă”, cu prioritate în comunitățile vulnerabile și rurale, și îl generalizăm către anul școlar 2029–2030. Reunim într-un pachet social pentru educație bursele sociale, rechizitele, transportul școlar, Euro 200, Programul pentru școli și alocațiile pentru copii. Menținem bursele sociale și în vacanțe, pe măsura spațiului fiscal. Continuăm, cu fonduri europene, voucherele pentru copiii din familii cu venituri reduse, cu ținta de 500.000 de copii pe an.

M2. „Școală după școală” 8–17, cu cadru legal clar
Adoptăm un cadru legal clar pentru „Școală după școală”, cu program între orele 8 și 17, pentru reducerea abandonului școlar și în sprijinul mamelor care lucrează. Extindem „Școală după școală” și „A doua șansă”, cu finanțare de bază de la bugetul de stat, cofinanțare locală și prioritate pentru zonele prioritare de educație.

M3. Catalog electronic, raportare unică și școala digitală
Finalizăm până în 2029 sistemul informatic integrat al educației (catalog electronic, evidența elevilor și a personalului, examene), conectat la bazele de date sociale pentru acordarea automată a sprijinului și identificarea copiilor neșcolarizați. Pentru mai puțină birocrație, introducem formulare unice de raportare, eliminăm rapoartele duplicate și reducem cu cel puțin o treime raportările cerute școlilor. Asigurăm internet de mare viteză în toate școlile, laboratoare virtuale și echipamente pentru profesori și elevii din familii cu venituri reduse. Folosim responsabil inteligența artificială în procesul educațional și în administrația școlară, cu ghiduri, protecția datelor copiilor și formarea profesorilor.

M4. Remediere țintită pentru analfabetismul funcțional
Consolidăm și extindem programele de reducere a abandonului școlar și organizăm programe regionale împotriva analfabetismului funcțional și digital, cu remediere obligatorie la limba română și matematică pentru elevii sub nivelul minim, continuând programul de literație și numerație. Evaluările naționale de la clasele a II-a, a IV-a și a VI-a servesc diagnozei și remedierii, nu ierarhizării. Mecanismul de avertizare timpurie se aplică tuturor elevilor, cu intervenția obligatorie a școlii în cel mult 30 de zile, iar în comunitățile cu risc ridicat generalizăm echipele comunitare integrate (mediator școlar, consilier, asistent social, asistent medical comunitar).

M5. Drepturile educaționale ale minorităților naționale
Păstrăm în totalitate drepturile educaționale câștigate de minoritățile naționale și facem din angajamentul constituțional o prioritate de execuție: formăm profesori pentru predarea în limba maternă, elaborăm manuale și e-learning în limbile minorităților și adaptăm predarea limbii române la nevoile lingvistice ale elevilor. Dezvoltăm învățământul superior în limbile minorităților, inclusiv prin specializări noi, azi disponibile doar în limba română, și aplicăm integral prevederile legale în domeniu.

M6. Universități diferențiate pe misiuni
Consolidăm, prin evaluare și finanțare corelate, diferențierea universităților pe misiuni (educație; educație și cercetare; cercetare avansată), stabilită formal prin cartele universitare, ca precondiție a oricărei finanțări diferențiate credibile. Finanțăm suplimentar programele competitive internațional și universitățile din alianțele europene și atragem studenți români și de origine română din diaspora și din vecinătate. Extindem sancțiunile pentru abaterile de la etica universitară, combatem hărțuirea și asigurăm participarea studenților la decizie.

Sprijin pentru profesori, copii și tineri

M7. Profesori: corectarea graduală a efectelor Legii nr. 141/2025
Corectăm gradual efectele Legii nr. 141/2025 asupra carierei didactice, în etape, fiecare condiționată de identificarea sursei în legea bugetului, pe bază de date și în dialog cu sindicatele.

M8. Creșe, grădinițe și școli sigure
Construim și extindem creșe și grădinițe cu program prelungit („Sfânta Ana”, Anghel Saligny, fonduri europene): 300 de unități noi sau extinse până în 2028, cu prioritate în comunele și orașele mici. Formăm 10.000 de educatori-puericultori și profesori pentru preșcolar până în 2028 și lansăm, cu finanțare externă, un program de educație parentală. Ținta pentru 2030: participare de 90% la 3–6 ani și de 30% sub 3 ani.
Finalizăm prioritar investițiile școlare din PNRR neîncheiate la 31 august 2026, cu un inventar public al proiectelor, asigurăm grupuri sanitare în interior și încălzire în toate școlile până în 2028 și transport școlar sigur, cu costurile de operare acoperite integral pentru elevii navetiști din rural.

M9. Consiliere, sănătate școlară și sprijin pentru elevii cu cerințe speciale
Lansăm un program național pentru sănătatea mintală în școli: o traiectorie către un consilier școlar la cel mult 500 de elevi, cu primele 500 de posturi noi în 2027–2028, în limita spațiului fiscal, cel puțin un consilier în fiecare unitate cu personalitate juridică și servicii de psihologie școlară în fiecare consorțiu școlar. Refacem rețeaua de medicină școlară: cabinete medicale și stomatologice în școlile mari, asistență medicală

comunitară pentru școlile mici din rural. Copiii cu cerințe educaționale speciale primesc planuri personalizate, profesori de sprijin, terapie în școli și finanțare per elev majorată. Copiii aflați în dificultate, inclusiv cei cu părinți plecați în străinătate, primesc sprijin prin programe locale integrate cu serviciile sociale.

M10. Școli conduse profesionist și descentralizare cu resurse
Directorii și inspectorii sunt selectați prin concurs, cu formare managerială obligatorie și contract de management cu indicatori de progres al elevilor. Descentralizăm real, cu resurse: deciziile curriculare, de personal și financiare se iau la nivelul școlii și al consorțiului școlar, iar structurile județene devin servicii de sprijin, nu de control. Reorganizăm asigurarea calității, cu evaluare centrată pe progresul elevilor.

M11. Învățământ dual legat de investițiile din fiecare regiune
Legăm învățământul dual de investițiile din fiecare regiune: operaționalizăm campusurile duale începute prin PNRR și introducem calificări noi în energie, apărare, agroalimentar, construcții și digital. Companiile care primesc sprijin de stat au obligații de formare profesională, iar cele care oferă practică și burse sau investesc în învățământul dual primesc stimulente fiscale. Planurile de școlarizare pornesc de la nevoile angajatorilor și ale comunităților, urmărim inserția absolvenților și deschidem trasee flexibile către nivelul 5 terțiar și învățământul superior dual. Promovăm învățământul profesional prin orientare școlară din gimnaziu și burse tehnologice indexate.

M12. Acces egal la universitate și burse sociale pentru studenți
Asigurăm bursele sociale studențești din fonduri europene în 2026–2027 și creștem etapizat bugetul alocat. Extindem programele „Primul student din familie” și de reducere a abandonului universitar și sprijinim cazarea și masa studenților din familii cu venituri reduse. Consolidăm consilierea în carieră și parteneriatele licee–universități și creăm un mecanism prin care autoritățile locale îi ajută pe tineri să studieze și să revină acasă.

<u>Reforme structurale</u>

M13. O țintă de finanțare pentru educație
Creștem gradual finanțarea educației, în limitele traiectoriei de deficit, urmărind ținta de 15% din bugetul de stat pentru educație până în 2030 și menținând ținta de 6% din PIB pentru educație. Pentru universități, asigurăm în 2027 resurse cel puțin la nivelul anului bugetar 2025 și continuăm, etapizat, suplimentarea bugetului învățământului superior începând cu 2028.

M14. Cercetare: 1% din PIB în 2030 și stimulente fiscale
Investim masiv și cu discernământ în cercetare: finanțare publică stabilă și predictibilă, cu o traiectorie graduală către 1% din PIB în 2030, competiții multianuale transparente și

finanțare instituțională legată de evaluarea periodică a organizațiilor de cercetare după standarde internaționale. Sprijinim comasările voluntare care cresc masa critică, polii de excelență universități–institute și cariera tinerilor cercetători (burse postdoctorale, posturi „Start în cercetare”). Operaționalizăm Unitatea Centrală pentru Inovare și includem în proiectele publice majore componente obligatorii de cercetare, inovare și formare.
Pentru a atrage centre de cercetare-dezvoltare ale companiilor internaționale, vom operaționaliza schema TechUp prevăzută în OUG 8/2026.

M15. Reforma curriculară: competențe-cheie, gândire critică, meseriile viitorului
Schimbăm treptat paradigma educațională, către o educație reflexivă, incluzivă, inovatoare și creativă, orientată spre cele opt competențe-cheie, gândirea critică și meseriile viitorului. Continuăm actualizarea planurilor-cadru, aplicăm noile programe de liceu din 2026–2027, revizuim gimnaziul și reducem supraîncărcarea, cu mai multe ore opționale decise de școală și manuale noi și gratuite pentru toate disciplinele, inclusiv în limbile minorităților și în ediții digitale. Revizuim Evaluarea Națională și admiterea la liceu cu accent pe competențe și asigurăm predictibilitate pentru noul bacalaureat (2030). Ne ghidăm după evaluările cuprinse în raportul OCDE „Educație și competențe în România”.

MEDIU, APE ȘI PĂDURI

Apă curată, secetă și inundații:

M1. Canalizare și epurare pentru aglomerările vizate de cauza C-668/25;
Adoptăm și aplicăm memorandumul pentru Planul de prioritizare a intervențiilor și investițiilor în sectorul de apă urbană reziduală și Planul de implementare a măsurilor, pentru conformarea aglomerărilor vizate de cauza C-668/25, și orientăm investițiile către deficitele de colectare, tratare și monitorizare. Bugetul total este de 800 mil. euro, din care circa 400 mil. euro pentru 2026–2028; finanțarea include 200 mil. euro din Programul Dezvoltare Durabilă și Tranziție Justă, prin supracontractare, și 140 mil. euro prin Administrația Fondului pentru Mediu (AFM). Unde racordarea la canalizare nu este fezabilă, introducem, cu autoritățile locale, evidența digitală a apelor uzate din fose septice, de la vidanjare până la stația de epurare.

M2. Reziliență la secetă și inundații, la nivel de bazin hidrografic;
Organizăm investițiile în pachete de proiecte pe bazine hidrografice: în 2026 prioritizăm intervențiile și pregătim proiectele și finanțările cu BID și BEI, în 2027 finalizăm reorganizarea Administrației Naționale „Apele Române" (ANAR), iar între 2028 și 2030 realizăm lucrări de retenție, restaurare, protecție și reducere a pierderilor de apă, cu un cost de 0,8–1,5 mld. euro. Continuăm reabilitarea barajelor de importanță A și B, după risc și maturitate, pregătim pentru 2027 operaționalizarea Mecanismului economic al apei în toate administrațiile bazinale și adoptăm Strategia Națională pentru Combaterea Deșertificării. Finanțăm din fonduri europene, AFM și împrumuturi de la instituțiile financiare internaționale, în limita traiectoriei de deficit asumate.

Deșeuri, poluare și aer curat:

M3. Deșeuri și economie circulară;
Adoptăm planurile naționale pentru gestionarea și prevenirea generării deșeurilor, pentru deblocarea finanțărilor, și Legea privind gestionarea bio-deșeurilor, pentru valorificarea lor în îngrășăminte naturale și biometan. Continuăm finanțarea din fonduri europene (PODD și viitorul cadru financiar multianual) a sistemelor de management integrat al deșeurilor în județele unde acestea nu există sau sunt incomplete. Consolidăm colectarea separată, trasabilitatea și piața materialelor reciclate, publicăm datele pe fluxuri de deșeuri, localități și operatori, controlăm transporturile ilegale și reglementăm introducerea în țară a produselor purtate sau uzate. Conectăm datele sistemului garanție-returnare, ale organizațiilor de răspundere extinsă a producătorilor și ale UAT-urilor și, în 2027, adoptăm actul normativ privind deșeurile din construcții.
Adoptăm legislația și mecanismele necesare gestionării deșeurilor din construcții și introducerea lor în circuitul economic pentru a putea proteja resursele naturale.

M4. Situri contaminate, iazuri miniere și materii prime critice;
Pe baza unui audit de risc realizat până în iunie 2027 prioritizăm siturile contaminate și iazurile miniere, iar între 2027 și 2030 demarăm, în etape, ecologizarea în ordinea priorităților și monitorizăm siturile remediate, cu circa 100–150 mil. lei pentru lotul următor. Actualizăm inventarul tuturor siturilor contaminate într-un sistem GIS și prioritizăm ecologizarea celor cu potențial de reconversie: urbanistică, centrale fotovoltaice sau noi zone industriale. Evaluăm materiile prime critice din iazurile de decantare și haldele de steril, le cartografiem într-o bază de date GIS actualizată și dezvoltăm un program geologic de explorare și exploatare a acestora.

M5. Aer curat și monitorizarea modernă a mediului;
Aplicăm un program național pentru aer curat: modernizăm Rețeaua Națională de Monitorizare a Calității Aerului, cu capacități suplimentare în zonele cu risc ridicat, stabilim un calendar obligatoriu pentru planurile de monitorizare restante și integrăm datele rețelei cu informațiile satelitare și controalele Gărzii Naționale de Mediu. Transpunem în termen Directiva (UE) 2024/2881, privind calitatea aerului și adoptăm normele de aplicare a Legii mirosurilor, în colaborare cu autoritățile din sănatatea publică. Obligăm operatorii depozitelor de deșeuri să instaleze senzori de calitate a aerului și să publice datele în timp real, pe un portal național. Aprobăm un program multianual de modernizare a Rețelei Naționale de Supraveghere a Radioactivității Mediului, cu sursa de finanțare asigurată în primele 100 de zile. Bugetul măsurii este de circa 20 mil. lei.

<u>Păduri, natură și biodiversitate:</u>

M6. Păduri: SUMAL 3.0, ROMSILVA modernă și adaptare climatică;
Operaționalizăm urgent, în 2026, sistemul de trasabilitate a lemnului SUMAL 3.0, precum și a portalului informatic de monitorizare a pădurilor, ca urmare a implementării jalonului 167 din PNRR prin adoptarea hotărârii de Guvern și a ordonanței de urgență necesare, deoarece SUMAL 2.0, supraîncărcat de date, riscă să blocheze sectorul forestier. Consolidăm Garda Forestieră Națională cu mai mulți inspectori silvici și integrăm imaginile satelitare și video cu Inventarul Forestier Național. În 2027 prioritizăm și implementăm proiectele de regenerare, perdele forestiere și centuri verzi, adaptate schimbărilor climatice.
În 2027 finalizăm reorganizarea ROMSILVA după principiile guvernanței corporative, inclusiv mandatul privind interesul public, ca regie sustenabilă, orientată către comunitățile locale, care asigură necesarul de lemn pentru populație și industrie și reduce cheltuielile nejustificate. Digitalizăm serviciile ROMSILVA printr-o platformă integrată și registratură electronică și publicăm rapoartele de activitate ale administratorilor. Costul estimat: circa 150–250 mil. euro, inclusiv lucrările forestiere.

De asemenea, vom simplifica procedurile necesare trecerii terenurilor forestiere din proprietatea publică în proprietatea privată a statului, în vederea reconstituirii dreptului de proprietate, ca urmare a numărului semnificativ de acțiuni, precum și a nivelului ridicat al despăgubirilor solicitate în instanță.

M7. Biodiversitate, arii protejate și restaurarea naturii;

Adoptăm instrumentele de management restante și Planul Național de Restaurare a Naturii și implementăm Strategia Națională pentru Biodiversitate: în 2026 finalizăm instrumentele, în 2027 contractăm intervențiile și începem să restaurăm zone umede, pajiști, păduri și coridoare ecologice. Finalizăm Legea ariilor naturale protejate după consultarea societății civile, a comunităților locale și a proprietarilor, cu un calendar de creștere graduală a suprafețelor cu regim de nonintervenție în parcurile naționale și naturale.

Accelerăm darea în administrare a ariilor protejate de interes european Natura 2000 care au nevoie de structuri de administrare, instituim co-managementul acestora cu implicarea directă a comunităților locale și finanțăm managementul biodiversității în principal din fonduri europene și din AFM. Finalizăm reorganizarea Administrației Rezervației Biosferei Delta Dunării și adoptăm Planul de management al Rezervației.

M8. Siguranța comunităților față de carnivorele mari;

Tratăm prezența carnivorelor mari în localități ca pe o problemă de siguranță publică: actualizăm planul de acțiune, adoptăm în primele 6 luni, dacă este cazul, modificările legislative pentru intervenția imediată când urșii intră în localități, dezvoltăm proceduri și pentru alte specii protejate de carnivore mari, respectiv lupi și râși, stabilim anual numărul de intervenții pe baza evaluării științifice a populației și în limitele derogărilor permise de legislația europeană, finalizăm sanctuarul de urși din județul Brașov și finanțăm prin AFM măsuri de prevenție, precum gardurile electrice. Revizuim, după consultare, legislația în domeniul cinegetic, cu reguli mai clare pentru licitațiile fondurilor cinegetice și pentru drepturile proprietarilor de terenuri.

<u>Administrație de mediu modernă și transparentă</u>

M9. Ghișeu unic digital și date de mediu interoperabile

Simplificăm reglementarea de mediu printr-un ghișeu unic digital, cu dosar electronic unic, documente și termene unitare, semnătură electronică și urmărirea online a solicitărilor, fără cererea repetată a informațiilor deja furnizate. Reunim datele de monitorizare, reglementare și control: în 2026 asigurăm accesul online la procedurile de evaluare de mediu (EIA/SEA), în 2027 interoperabilitatea ANMAP–ANAR–AFM–GNM, iar în 2028 raportarea unică și dosarul digital complet. Pornim de la proiectele existente, inclusiv SIM2 SEA/EIA (82,3 mil. lei).

M10. Guvernanță pe bază de rezultate și soluționarea infringement-urilor
Evaluăm instituțiile și programele de mediu după conformare și rezultate: în 2026 instituim registrul unic al obligațiilor UE/OCDE și contractele de performanță, în 2027 introducem bugetarea pe indicatori, iar apoi evaluăm rezultatele și realocăm resursele. Printr-un memorandum instituim registrul unic al cauzelor de infringement de mediu și coordonarea guvernamentală a acestora, cu responsabili nominali, termene, proiecte și surse de finanțare pentru fiecare dosar. Cu prioritate, adoptăm măsurile necesare pentru executarea hotărârilor Curții de Justiție a Uniunii Europene în cauzele de infringement în care România a fost deja condamnată și plătește penalități. Publicăm în formate reutilizabile bugetele, cheltuielile și contractele colective de muncă ale instituțiilor de mediu. Integrăm activitățile OCDE, inclusiv Forumul Incluziv privind Abordările de Atenuare a Emisiilor de Carbon (IFCMA), în analizele de politică publică privind mediul și resursele naturale.

M11. Control preventiv, inspectori noi și „poluatorul plătește”
Trecem la controlul de mediu bazat pe analiza riscurilor: stabilim prin ordin comun sau protocol profilul de risc al operatorilor și planul anual de control, folosim date satelitare și eliminăm raportările redundante prin raportare digitală unică. Aplicăm HG 660/2025 privind angajarea a 150 de inspectori de mediu la Garda Națională de Mediu.
Revizuim legislația privind răspunderea pentru prejudiciile de mediu și, în 2026–2027, instituim garanții financiare obligatorii pentru activitățile cu riscuri relevante, proporționale cu natura activității și cu prejudiciul potențial. Introducem o procedură națională unitară de evaluare și remediere a prejudiciilor și evidența lor națională, iar în cel mai scurt timp operaționalizăm sistemul, astfel încât remedierea să nu genereze cheltuieli publice neprevăzute.

M12. Fondul pentru Mediu: programe clare și selecție competitivă
Reorganizăm portofoliul AFM: facem un audit rapid al schemelor de finanțare, stabilim criterii comune pentru fiecare program (cost pe tona de CO_2, cost pe beneficiar, efect de mediu, maturitate, cofinanțare) și adoptăm un calendar multianual de finanțare pentru 2027–2028. Atribuim finanțările prin selecție competitivă, nu după ordinea înscrierii, cu punctaje și clasamente publice, și întărim capacitatea AFM de a recupera creanțele datorate de contribuitori.

M13. Eficientizarea funcționării instituțiilor

Reorganizarea structurilor centrale din subordinea ministerului pentru eficientizarea și reducerea cheltuielilor proprii de administrare.

JUSTIȚIE

Modernizarea statului

M1. Aprobarea Strategiei Naționale Anticorupție 2026 – 2030.

M2. Aprobarea Strategiei Naționale de Reabilitare a persoanelor față de care s-au dispus sancțiuni și măsuri comunitare 2026-2030

M3. Reorganizarea instituțională a Ministerului Justiției și a instituțiilor subordonate, respectiv: a Administrației Naționale a Penitenciarelor, Direcției Naționale de Probațiune, a Autorității Naționale pentru Cetățenie și a Oficiului Național al Registrului Comerțului

M4. Luarea tuturor masurilor administrative si finalizarea proiectului unei Agenții Naționale pentru protecția victimelor, instrument de asigurare a unui cadru unitar pentru protecția victimelor tuturor infracțiunilor

M5. Elaborarea proiectelor pentru degrevarea sistemului judiciar și pentru consolidarea mecanismului de justiție alternativa, pentru finanțarea sistemului judiciar

M6. Dezvoltarea digitalizării sistemului judiciar si accelerarea lucrărilor de infrastructura.

M7. Măsuri pentru reducerea supraaglomerării în penitenciare.

M8. Continuarea implicării în formatele de lucru ale OCDE în cadrul procesului de integrare în organizație

M9. Îmbunătățirea cadrului legislativ pentru asigurarea celerității judiciare, degrevării instanțelor și parchetelor și susținerii accesului la justiție, cu privire la:

- ajutorul public judiciar pentru persoane fizice și juridice;
- ajutorul public extrajudiciar;
- mijloace alternative de soluționare a disputelor;
- justiția digitală si soluționarea la distanță a litigiilor;
- modificarea cadrului procedural si de competenta a organelor judiciare

M10. Luarea măsurilor, în cadrul colaborării instituționale, pentru îmbunătățirea cadrului legislativ prin accelerarea transpunerii directivelor europene, precum:

- 2025/25 privind extinderea și îmbunătățirea utilizării instrumentelor digitale în domeniul dreptului societăților;

- 2024/1712 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia;
- 2024/1260 privind recuperarea și confiscarea activelor provenite din infracțiuni;
- 2024/1385 privind combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice;
- 2026/799 privind armonizarea anumitor aspecte ale normelor de drept în materie de insolvență.

M11. Modernizarea dreptului societar inclusiv în lumina propunerii de Regulament cu privire la cel de-al 28-lea regim societar -EU Inc

M12. Analiza cadrului normativ în vederea eficientizării punerii în executare a hotărârilor judecătorești

M13. Luarea măsurilor necesare pentru accelerarea realizării recomandărilor formulate în Rapoartele anuale privind statul de drept
M14. Adoptarea Strategiei naționale privind recuperarea creanțelor provenite din infracțiuni 2026-2030

M15. Măsuri pentru înființarea și operaționalizarea Agenției Naționale pentru Protecția Victimelor (ANPV) ca instrument unic național pentru elaborarea si aplicarea unei strategii unitare de protecție a victimelor tuturor infracțiunilor

M16. Dezvoltarea proiectului Educația juridică în școli, element esențial de prevenție socială pe termen lung

M17. Îmbunătățirea politicii de resurse umane - recrutare, evaluare, promovare, răspundere disciplinară și reintegrarea personalului pe criterii de meritocrație

M18. Armonizarea legislației primare și secundare cu reglementările europene și cu jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene ,CEDO si CCR.

M19. Dezvoltarea și utilizarea instrumentelor digitale, inclusiv de AI, in mod unitar, în sistemul judiciar și instituțiile subordonate, pentru a spori eficacitatea, transparența și securitatea juridică

M20. Consolidarea transparentei decizionale in procesele de achiziții publice derulate de Ministerul Justiției si instituțiile subordonate
M21. Sprijinirea, în cadrul cooperării instituționale, a îmbunătățirii criteriilor obiective de meritocrație și experiență pentru accesul magistraților la grade profesionale superioare și la funcții de conducere

M22. Colaborarea loială și eficientă cu CSM, ICCJ, MP, INM , SNG, Inspecția judiciară precum și toate profesiile juridice și societatea civilă pentru îmbunătățirea cadrului legal privind eficientizarea funcționării sistemului judiciar.

M23. Reevaluarea hărții judiciare a judecătoriilor și parchetelor de pe lângă judecătorii pentru eficientizarea actului de justiție

M24. Reglementarea mecanismelor legale de asigurare a volumului optim de activitate pentru magistrați în vederea asigurării unui timp rezonabil de soluționare a fiecărei cauze; introducerea unor proceduri adecvate de filtrare a sesizării instanțelor si parchetelor, apte să conducă la reducerea numărului de cauze care nu necesită o soluționare judiciară

M25. Măsuri legislative si instituționale pentru eficientizarea cooperării judiciare internaționale și pentru recuperarea cheltuielilor cu persoanele care s-au sustras urmăririi penale sau executării condamnărilor

M26. Sprijinirea CSM pentru asigurarea personalului necesar instanțelor și parchetelor și identificarea unor soluții privind echilibrarea schemelor de magistrați și personal implicat în activitatea judiciară

M27. Luarea măsurilor legale și instituționale pentru combaterea mai eficientă a criminalității, mai ales a celei grave, prin:

- consolidarea legislației;
- cooperare instituțională;
- sprijinirea specializării procurorilor și constituirii în cadrul parchetelor a unor compartimente performante de specialiști în domenii de nișă, cum ar fi investigațiile financiare ori în domeniul criminalității informatice sau în legătură cu infracțiunile de mediu

M28. Întărirea rolului Agenția Națională de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate (ANABI) și eficientizarea mecanismelor de recuperare a prejudiciilor și a tuturor produselor infracțiunii.

M29. Dezvoltarea mecanismelor de reeducare și reinserție socială a persoanelor condamnate, prevenirea recidivei.

M30. Asigurarea sustenabilității și ireversibilității reformelor din PNRR vizând sistemul judiciar

M31. Continuarea programului Justiție finanțat prin Mecanismul financiar norvegian 2021-2028 si demararea implementării acestuia prin finanțarea, in perioada 2027-2031, de proiecte vizând următoarele domenii ale programului: sporirea accesului la justiție, îmbunătățirea serviciilor corecționale (sistemul penitenciar si de probațiune), prevenirea si combaterea violentei domestice si a celei bazate pe gen.

M32. Continuarea sprijinirii implementării componentelor programului Justiție finanțat prin Programul de cooperare elvețiano-român

M33. Pregătirea planului de acțiune pentru accesarea fondurilor europene aferente exercițiului financiar 2028-2034 în domeniul justiției

M34. Digitalizarea sistemului judiciar ca un cadru tehnic unitar pentru dezvoltări ritmice pe termen mediu și lung la nivelul sistemului judiciar, inclusiv prin adaptarea infrastructurii hardware și software, cât și prin pilotarea unor noi soluții din sfera AI în domeniul activității judiciare, menite să accelereze redactarea încheierilor de ședință și/sau a altor acte procedurale consumatoare de timp, să asiste magistrații și personalul implicat în actul de justiție

M35. Dezvoltarea digitalizării la nivelul aparatului propriu al MJ prin demersuri de adoptare a unor soluții de utilizare a AI (de exemplu Chatbox destinat aparatului administrativ sau interacțiunilor cu cetățenii)

M36. Continuarea digitalizării proceselor la nivelul instituțiilor din sistemul judiciar.

M37. Asigurarea interconectării între sistemele informatice gestionate la nivelul MJ în vederea eficientizării activității instituțiilor si a comunicării transparente și rapide cu cetățenii.

M38. Continuarea asigurării suportului tehnic pentru funcționarea sistemelor informatice utilizate la nivelul sistemului judiciar (ECRIS V, RNONG, Portalul Legislativ, etc) având in vedere recentele evoluții realizate prin PNRR inclusiv privind înființarea centrului de date al sistemului judiciar.

M39. Derularea de noi inițiative în parteneriat cu actori interni și internaționali (alte State, Membre UE, Consiliul Europei) în sfera procedurilor judiciare, menite a prelua și a fructifica în comun rezultatele proiectelor derulate în domeniul digitalizării.

M40. Revizuirea cadrului legislativ, în special a normelor de procedură, pentru asigurarea compatibilizării și adecvării acestuia la cerințele impuse de procesul de digitalizare a desfășurării procedurilor judiciare, inclusiv la distanță

M41. Digitalizarea profesiilor juridice, cu referire la:

- Legea activității notariale electronice;
- legislația privind executorii judecătorești; licitația electronică în activitatea de executare silită
- cooperarea cu UNBR pentru eficientizarea digitalizării de ansamblu a sistemului judiciar

M42. Digitalizarea sistemului de probațiune, inclusiv facilitarea accesului persoanelor supravegheate la dosarul de probațiune electronic

M43. Darea in folosința a aplicației ANC pentru soluționarea cererilor de cetățenie, dezvoltata prin PNRR și continuarea digitalizării instituției prin utilizarea AI pentru detecția fraudelor

M44. Utilizarea aplicației ROARMIS 2, dezvoltată prin PNRR și continuarea digitalizării ANABI

M45. Dezvoltarea digitalizării la ANP prin instrumente de AI, sisteme de supraveghere electronică moderne

M46. Utilizarea de instrumente AI în procesul de realizare a expertizelor criminalistice în cadrul INEC pentru eficientizarea majoră a activității

M47. Consolidarea capacității operaționale a INEC în cât mai multe domenii de activitate și dezvoltarea infrastructurii la nivel teritorial.

M48. Continuarea colaborării cu Institutul European pentru Expertize și Experți Judiciari (EEEI) pentru proiecte privind digitalizarea și utilizarea inteligenței artificiale în sfera expertizelor, crearea unui Registru European al Experților Judiciari, ce va centraliza online toate registrele experților judiciari din UE și va ajuta la apropierea practicilor naționale din UE.

M49. Îmbunătățirea, în acord cu standardele europene, a reglementărilor privind accesul în corpul experților judiciari în vederea creșterii gradului de profesionalizare a acestora

M50. Eficientizarea activității ANP prin: a) revizuirea și modernizarea cadrului legislativ vizând statutul polițistului de penitenciar si alte acte normative și administrative corelate, prin b) reforma instituțională vizând eficientizarea organizării și funcționării ANP și a unităților subordonate, schema de personal a ANP, reorganizarea structurii medicale din cele 6 penitenciare spital, și prin c) implementarea sistemelor integrate de pază și supraveghere electronică în colaborare cu MAI, a sistemelor de audiere prin

videoconferință, a măsurilor prevăzute în Strategia națională pentru prevenirea recidivei 2025-2029 și a măsurilor de ordin administrativ și legislativ necesare pentru creșterea veniturilor sistemului penitenciar din diverse surse.

M51. Măsuri pentru reintegrarea polițiștilor penitenciari prin acordarea dreptului de reîncadrare în sistem după pensionare cu diminuarea la 15% a pensiei, într-un termen de maxim 4 ani de la ieșirea la pensie

M52. Promovarea cadrului legal privind soluționarea alternativă a litigiilor, inclusiv prin implicarea profesiilor juridice organizate independent.

M53. Încheierea de parteneriate între autoritățile statului și profesiile juridice organizate în mod independent

M54. Consolidarea legislativa a dreptului la apărare prin protejarea independenței profesiei de avocat, in acord cu principiile si normele constituționale si de drept european

M55. Consolidarea sistemului național de probațiune , prin: a) Analiza impactului aplicării în intervalul 2014-2024 a dispozițiilor privind activitatea de probațiune cuprinse în Codul penal, Legea nr. 252/20213 privind organizarea și funcționarea sistemului de probațiune și Legea nr. 253/2013 privind executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal și prin b) masuri de formare profesionala c)reorganizare instituțională in contextul definitivării statului personalului d)stimularea atragerii de finanțări nerambursabile d)parteneriate comunitare d)reanalizarea schemelor de personal si a volumului de munca

M56. Măsuri instituționale pentru dialog profesional între instituțiile sistemului judiciar, organismele profesionale ale profesiilor implicate în activitatea judiciară și dialog cu societatea civilă și mediul de afaceri pentru identificarea de soluții și măsuri oportune.

M57. Masuri de consolidare si modernizare a activității notariale : Securizarea actelor notariale, Adoptarea Legii privind activitatea notarială electronica, Modificarea și completarea Regulamentului de aplicare a Legii notarilor publici și a activității notariale nr. 36/1995

M58. Masuri pentru consolidarea si modernizarea activității executorilor judecătorești :Finalizarea implementării proiectului „Sistem Informatic pentru Executorii Judecătorești (SIEJ)", Consolidarea statutului executorilor judecătorești și modernizarea acestei profesii

M59. Masuri pentru consolidarea si modernizarea activității experților tehnici judiciari: Modernizarea cadrului normativ privind activitatea de expertiză tehnică judiciară în acord cu standardele europene, în scopul instituirii unor instrumente optime necesare pentru îmbunătățirea calității modului de desfășurare a activității de expertiză tehnică judiciară, precum și a modalităților de recrutare a viitorilor experți tehnici judiciari. Organizarea de interviuri și examene pentru atribuirea calității de expert tehnic judiciar în vederea asigurării resursei umane în domeniu, aspect de natură să conducă la soluționarea cauzelor într-un termen optim și previzibil și la îmbunătățirea calității actului de justiție, aspecte ce profită pe deplin deopotrivă cetățenilor și statului român.

M60. Consolidarea relațiilor dintre Ministerul Justiției și organele de conducere ale profesiilor juridice conexe. Colaborarea cu CECCAR și ANEVAR pentru elaborarea unui ghid de bune practici privind întocmirea rapoartelor de expertiză în specializările aferente.

M61. Modernizarea interacțiunii dintre Ministerul Justiției și cetățeni, din perspectiva îndeplinirii atribuțiilor legale privind consilierii juridici. Elaborarea, într-un termen scurt, a unui studiu privind cadrul legislativ aplicabil acestei profesii, în vederea identificării celor mai eficiente instrumente necesare pentru digitalizarea activității.

M62. Dezvoltarea unor instrumente digitale în legătură cu interpreții și traducătorii autorizați. Ministerul Justiției va propune instrumente care să asigure identificarea interpreților și traducătorilor atât în cadrul judiciar de către organele judiciare, cât și în cadrul extrajudiciar, de către cetățeni.

Profesii juridice și mediul de afaceri

M1. Simplificarea procedurilor judiciare în interesul justițiabililor și al încurajării de noi investiții și a dezvoltării celor existente.

M2. Îmbunătățirea cadrului legal privind registrul comerțului și punerea la dispoziția publicului a tuturor informațiilor necesare pentru eficiența activităților

M3. Cooperarea cu mediul de afaceri, în scopul îmbunătățirii legislației conform competențelor Ministerului Justiției.

M4. Măsuri legislative pentru îmbunătățirea finanțării sistemului judiciar. Actualizarea taxelor judiciare de timbru și stabilirea acestora ca venit-suport pentru investițiile în infrastructura judiciară, precum și alte mecanisme de sprijin financiar la nivelul instituțiilor subordonate

M5. Implementarea Proiectului privind consolidarea bazelor pentru îmbunătățirea furnizării serviciilor judiciare, finanțat de BIRD prin acordul de împrumut ratificat prin legea nr. 2/2024, cu termen de finalizare decembrie 2030

M6. Implementarea Proiectul privind modernizarea infrastructurii judiciare în România, finanțat de BDCE în domeniul infrastructurii penitenciarelor, prin acordul de împrumut ratificat prin legea nr. 90/2020, cu termen de finalizare august 2029

M7. Continuarea demersurilor pentru realizarea Cartierului pentru Justiție din București, în cadrul proiectului finanțat de Banca Mondială (BIRD) prin realizarea exproprierii, prin proiectarea detaliată a Cartierului până în 2029 și prin planificarea execuției propriu-zise a lucrărilor începând cu 2030, pe termen mediu și lung, în funcție de cadrul bugetar și macro economic general și de situația deficitului bugetar de stat național

M8. Proiectarea și execuția a 7 sedii de judecătorii și tribunale care au finanțare asigurată de la Banca Mondială până în decembrie 2030

M9. Continuarea execuției proiectului „Reparații capitale și modernizare Palatul de Justiție Cluj", cel mai amplu obiectiv de investiții aflat în execuție în istoria Ministerului Justiției, cu atingerea unui stadiu fizic estimat de 25% până la sfârșitul anului 2026 și finalizarea investiției în anul 2028;

M10. Creșterea gradului de execuție a proiectelor de construire a penitenciarelor Berceni și Unguriu, de la 9,75% (la sfârșitul anului 2025) la 27% până la sfârșitul anului 2026 pentru Penitenciarul Berceni și de la 17,11% la 33% pentru Penitenciarul Unguriu, cu finalizarea obiectivelor în anul 2029, respectiv 2028.

M11. Creșterea capacității sistemului penitenciar prin finalizarea investițiilor aflate în implementare, respectiv realizarea a 1.762 locuri noi de cazare și modernizarea a 79 de locuri până la sfârșitul anului 2026, urmate de 834 locuri noi în anul 2027 și 1.988 locuri noi, respectiv modernizarea a 240 de locuri în anul 2028;

M12. Continuarea, actualizarea și prioritizarea Programului Național de consolidare a infrastructurii instanțelor judecătorești și parchetelor, derulat de Ministerul Justiției în parteneriat cu Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, prin Compania Națională de Investiții, pentru cele 7 obiective aflate în execuție și alte 18 în diferite faze de proiectare;

M13. Modernizarea și extinderea capacității administrative și operaționale a ANABI, prin dezvoltarea infrastructurii necesare administrării bunurilor indisponibilizate, inclusiv continuarea realizării unei rețele de 5 depozite regionale, amplasate în zona

metropolitană București și în alte regiuni ale țării, pentru eficientizarea procesului de recuperare a bunurilor provenite din infracțiuni;

M14. Accelerarea implementării programului de investiții al Ministerului Justiției prin monitorizarea permanentă a proiectelor aflate în derulare, respectiv 17 obiective în execuție si in curs de atribuire a contractelor de execuție a lucrărilor și 16 de obiective aflate în diferite faze de proiectare, în vederea reducerii duratei de implementare și creșterii gradului de realizare a investițiilor;

M15. Creșterea eficienței energetice și a rezilienței infrastructurii judiciare, prin implementarea unor proiecte de reabilitare energetică și modernizare a clădirilor din sistemul judiciar, care să includă izolarea termică a imobilelor, modernizarea instalațiilor, utilizarea surselor regenerabile de energie, implementarea sistemelor inteligente de management al consumurilor și reducerea costurilor de exploatare, cu prioritate pentru clădirile cu consumuri energetice ridicate și cele care necesită lucrări de consolidare și modernizare.

M16. Dezvoltarea platformelor digitale ale ONRC prin trecerea de la logica de ghișeu la cea de registru-platforma online

M17. Simplificarea accesului la registrul comerțului, eficientizarea activității ONRC. Plan în cinci puncte pentru debirocratizarea ONRC prin eliminarea unor avize și reconfigurarea unor proceduri.

APĂRARE

Resurse, planificare și oameni

M1. Creșterea graduală a cheltuielilor de apărare la 5% din PIB
Creștem gradual cheltuielile și investițiile pentru apărare la 5% din PIB, din care 3,5% pentru cheltuieli de bază și 1,5% pentru cheltuieli conexe și investiții cu impact mai larg, în funcție de mediul de securitate, nevoile apărării naționale și angajamentele NATO și în concordanță cu mecanismele de finanțare ale UE. Stabilim un calendar anual public al creșterii până în 2035, conform angajamentului NATO de la Haga, cu defalcarea 3,5% / 1,5% raportată distinct în fiecare buget anual, și finanțăm creșterea în coerență cu traiectoria de deficit asumată. Fiecare creștere corespunde unor capabilități și termene din Planul multianual de înzestrare și din Programul Armata României 2040, cu prioritate pentru apărarea antiaeriană și antirachetă, capabilitățile navale, sistemele fără pilot și muniție, și acoperă și costurile de operare, întreținere și instruire; publicăm anual stadiul programelor finanțate.

M2. Planificarea apărării și o armată mai suplă și digitală
Actualizăm Programul Armata României 2040 și cadrul juridic al apărării, introducem conceptul de stare de vigilență pentru pregătirea resurselor, armatei, industriei și teritoriului și integrăm lecțiile războiului din Ucraina, mai ales privind noile tehnologii. Adoptăm un plan de optimizare a structurii de comandă și de luptă, centralizăm funcțiile administrative, precum contabilitatea și resursele umane, cu menținerea capacității de luptă a unităților, și accelerăm digitalizarea Armatei.

M3. Achiziții pentru apărare mai rapide și mai sigure
Simplificăm cadrul legislativ și procedurile de decizie pentru achizițiile Armatei, clarificăm responsabilitățile și etapele de avizare și urmărim derularea contractelor, cu respectarea cerințelor de transparență și control. Audităm cauzele întârzierilor și reluărilor procedurilor și le eliminăm, creăm un sistem integrat de achiziții de servicii la nivel central și asigurăm asistență juridică specializată pentru contractele de înzestrare de peste 100 mil. euro.

M4. Profesia militară: carieră atractivă, rezervă, formare și sprijin medical
Îmbunătățim legislația primară și secundară din domeniul apărării pentru creșterea atractivității profesiei militare și a calității vieții personalului militar și civil. Consolidăm predictibilitatea carierei, recunoașterea competenței profesionale și respectul pentru profesia militară, printr-un nou contract social cu personalul structurilor de forță. Urmărim întărirea coeziunii și moralului și păstrarea în sistem a personalului experimentat și pregătit. Corelăm recrutarea, pregătirea, evoluția în carieră și condițiile

de exercitare a profesiei, astfel încât personalul să beneficieze de reguli clare și de perspective profesionale care încurajează performanța și continuitatea în serviciu.

<u>Capabilități, infrastructură și industrie</u>

M5. Capabilități moderne terestre, aeriene și maritime
Continuăm achizițiile esențiale din Planul multianual de înzestrare: tehnică blindată, artilerie și sisteme de sprijin pentru forțele terestre, un concept integrat de apărare aeriană și balistică și un concept de apărare maritimă pentru apele teritoriale, libertatea de navigație, infrastructura critică subacvatică și de suprafață și zona economică exclusivă. Corelăm înzestrarea cu instruirea, mentenanța, sprijinul logistic și compatibilitatea cu sistemele aliate.

M6. Apărare antidronă, apărare cibernetică și reziliență
Dezvoltăm capacitatea de detectare și combatere a dronelor, cu prioritate pentru zona Dunării, litoralul Mării Negre și infrastructura critică, și susținem dezvoltarea și producția în România a sistemelor fără pilot și antidronă. Întărim apărarea cibernetică a Armatei și cooperarea cu instituțiile de securitate cibernetică. Creștem reziliența la amenințări hibride prin pregătirea populației, a autorităților locale și a operatorilor economici esențiali pentru situații de criză.

M7. Baze militare, mobilitate militară și infrastructură cu dublă utilizare
Modernizăm și extindem infrastructura militară la standarde NATO, cu prioritate pentru bazele care găzduiesc trupe și capabilități aliate – Mihail Kogălniceanu, Câmpia Turzii, Feteşti și Centrul de Instruire Întrunită Cincu – și o adaptăm noilor sisteme de armament. Dezvoltăm Centrul european de instruire F-16 de la Feteşti ca centru regional de pregătire pentru piloții statelor NATO și partenere. Accelerăm coridoarele de mobilitate militară și infrastructura critică cu utilizare civilă și militară, corelate cu investițiile civile în transport, și dezvoltăm capabilitățile de contramobilitate. Pregătim implementarea viitoarei legislații europene privind mobilitatea militară, în corelare cu măsurile din capitolul Transporturi și infrastructură (M11).

M8. Industrie de apărare competitivă, cercetare și producție în România
Punem industria națională de apărare în centrul programelor de înzestrare și implicăm companiile românești, de stat și private, în producție, integrare, mentenanță și servicii. Regula de achiziție: pentru capabilitățile urgente primează termenul de livrare, iar contribuția industriei naționale se asigură prin integrare, mentenanță și transfer de tehnologie; în programele multianuale, producția în România devine criteriu de bază. Valorificăm Planul Readiness 2030 și SAFE, cu respectarea angajamentelor deja semnate, continuăm achizițiile comune cu partenerii și promovăm România ca centru regional de mentenanță. Dezvoltăm cercetarea și inovarea în apărare, inclusiv în

inteligența artificială, prin instrumentele UE, precum PESCO și Fondul European de Apărare, și prin acceleratorul NATO DIANA.

Aliați și parteneri

M9. Contribuția României la apărarea colectivă și sprijinul pentru parteneri
Contribuim la descurajarea și apărarea pe Flancul Estic și la comandamentele aliate, menținem participarea la operații și misiuni NATO, UE și în alte formate agreate și asigurăm sprijinul de națiune gazdă pentru forțele aliate. Promovăm în UE inițiativa Eastern Flank Watch și pregătim contribuția României la implementarea ei. Sprijinim securitatea Republicii Moldova, a Ucrainei și a statelor din Balcanii de Vest, inclusiv capacitatea de apărare a Republicii Moldova, prin cooperare instituțională, pregătire și schimb de expertiză, alături de aliați.

M10. Dimensiunea de apărare a Parteneriatului Strategic cu SUA
Acordăm prioritate dimensiunii de apărare a Parteneriatului Strategic cu SUA și actualizăm Foaia de parcurs în domeniul apărării 2020–2030. Susținem consolidarea prezenței forțelor și capabilităților americane în România și a facilităților cu relevanță strategică, dezvoltăm cooperarea în înzestrare și folosim instrumentul financiar FMF Loan oferit de SUA.

M11. Cooperare de apărare și securitate maritimă la Marea Neagră
Extindem cooperarea de apărare cu partenerii din NATO și UE, mai ales Franța, Germania, Italia, Polonia, Regatul Unit și Turcia pentru securitatea Mării Negre, prin proiecte comune de pregătire, înzestrare și sprijin logistic. Continuăm participarea la Grupul Operativ pentru Combaterea Minelor Marine din Marea Neagră (MCM Black Sea), înființat de România, Turcia și Bulgaria în 2024. Ca furnizor de securitate în regiune, asigurăm nevoile operaționale pentru libertatea de navigație, protecția infrastructurii critice și a intereselor economice din zona economică exclusivă și susținem înființarea în România a centrului regional pentru securitate maritimă, conform abordării strategice a UE.

AFACERI INTERNE

Ordine publică și siguranța comunităților

M1. Strategie de siguranță internă, forțe dispuse după riscuri
Adoptăm Strategia Națională pentru Siguranță Internă 2027–2031, cadrul comun pentru organizare, resurse și investiții, cu indicatori publici de performanță raportați anual. Reorganizăm structurile teritoriale ale Poliției, Jandarmeriei și Poliției de Frontieră pe baza unei analize de risc actualizate anual, fără a slăbi prezența în mediul rural și în localitățile mici. Restructurăm aparatul central pe baza unui audit funcțional, cu centre de servicii comune și resurse realocate structurilor operative. Dezvoltăm statutul țării de furnizor regional de securitate, inclusiv capacitatea de a contribui la un spațiu Schengen mai sigur. Intensificăm cooperarea polițienească cu partenerii strategici și agențiile specializate de aplicare a legii.

M2. Atribuții clare pentru Poliție, Jandarmerie și poliția locală
Delimităm prin lege, împreună cu autoritățile locale, atribuțiile poliției locale față de Poliția Română, precum și competențele Poliției și ale Jandarmeriei, fără suprapuneri, și integrăm funcțional poliția locală în sistemul național de ordine publică. În Jandarmerie, sistemele tehnice de securitate preiau o parte din paza obiectivelor, iar personalul are dublă utilizare, pentru pază și ordine publică. Analizăm împreună cu alte autorități oportunitatea transferului din portofoliul structurilor de aplicare a legii a unor activități nespecifice în vederea concentrării resurselor către misiunile principale care consolidează climatul de ordine și siguranță publică.

M3. Prevenirea violenței și protecția comunităților și a mediului
Implementăm un program de reducere a violenței stradale, consolidăm prezența MAI în mediul rural și în zonele urbane marginalizate și intensificăm prevenirea în școli, spații recreative și online. Combatem mai eficient infracțiunile de mediu, cu accent pe fondul forestier și deșeuri, și întărim investigarea infracțiunilor, în cooperare cu parchetele.

M4. Protecție pentru victimele violenței domestice și ale traficului
Trecem Sistemul informatic de monitorizare electronică (SIME) din faza-pilot în regim permanent, pentru intervențiile în cazurile de violență domestică, cooperăm cu serviciile de asistență pentru a preveni revictimizarea și identificăm, protejăm și îndrumăm spre servicii specializate victimele traficului de persoane și ale violenței de gen. Îmbunătățim mecanismele de prevenire și acționăm pentru reducerea semnificativă a cazurilor de femicid, în cooperare cu celelalte autorități cu atribuții în domeniu și cu societatea civilă.

M5. Combaterea criminalității organizate și siguranța online
Consolidăm acțiunea împotriva grupărilor transnaționale, traficului de droguri și de persoane și criminalității cibernetice, cu atenție specială pentru porturile de la Marea Neagră. Dezvoltăm anchetele digitale și criminalistica, investim în siguranța online, în special a minorilor, și întărim cooperarea internațională. Folosim responsabil inteligența artificială în analiza datelor, investigații și procesele administrative, conform regulilor europene, cu decizia finală la om. Consolidăm capacitatea instituțională pentru derularea investigațiilor financiare.

M6. Siguranță rutieră prin tehnologie și prezență în trafic
Actualizăm cadrul legal pentru procesarea automatizată a abaterilor rutiere, cu semnalări de la Poliția Rutieră, administratorii de drumuri și participanții la trafic, și operaționalizăm sistemele automate de detectare e-SIGUR. Introducem controlul vitezei medii, comunicăm electronic cu șoferii, căutăm finanțare sustenabilă pentru investiții, eliberăm prin digitalizare personalul specializat pentru activitatea din trafic și continuăm educația rutieră.

Frontiere, situații de urgență și reziliență

M7. Frontiere sigure și gestionarea migrației
Dezvoltăm monitorizarea inteligentă a frontierelor, aplicăm măsuri compensatorii eficiente după aderarea completă la Schengen, precum și Pactul privind migrația și azilul, cu accent pe screening și returnare rapidă. Urmărim frontiere sigure și fluide pentru persoane și mărfuri, cu respectarea drepturilor, și un rol mai puternic al României în securitatea Mării Negre și a spațiului Schengen. Consolidăm capacitatea de gestionare a migrației legale și ilegale prin utilizarea combinată a resurselor Poliției de Frontieră și Inspectoratului General pentru Imigrări.

M8. Intervenție integrată în situații de urgență
Reorganizăm structurile Inspectoratului General pentru Situații de Urgență (IGSU) și ale Inspectoratului General de Aviație (IGAv) și, cu Ministerul Sănătății, ambulanțele județene, comasând structurile județene și punctele aeromedicale în structuri teritoriale, cu mai puține funcții de conducere și cu păstrarea capacității de răspuns din fiecare județ. Cu consiliile județene, comasăm serviciile Salvamont–Salvaspeo într-un singur serviciu pe județ.
Dotăm IGSU și IGAv cu tehnologii moderne și integrăm sistemele de alertare, inclusiv RO-ALERT, într-o platformă unificată conectată la protecția civilă europeană. Dezvoltăm, cu Ministerul Apărării Naționale, infrastructura de pregătire pentru cutremure, incendii, inundații și atacuri cibernetice, consolidăm cultura prevenirii, cu prioritate în

comunitățile vulnerabile, și actualizăm legislația pentru voluntariat și pentru preluarea Strategiei de pregătire a Uniunii.

M9. Reziliență informațională și alegeri sigure în 2028

Împreună cu Secretariatul General al Guvernului și instituțiile de securitate, creăm o structură centrală de comunicare strategică împotriva ingerințelor informaționale externe, cu un centru tehnic de analiză a manipulărilor coordonate, fără atribuții de moderare a conținutului, și un mecanism interinstituțional de răspuns la amenințările hibride. Pregătim din timp alegerile din 2028, prin proceduri comune ale instituțiilor implicate și aplicarea coordonată a regulamentelor europene privind serviciile digitale și publicitatea politică. Înființăm, cu buget anual plafonat, un Fond Național pentru Reziliență Informațională, care finanțează, prin apeluri competitive și transparente, proiecte locale de educație media, digitală și civică ale organizațiilor societății civile cu experiență în domeniu, cu prioritate în comunitățile cele mai expuse manipulării informaționale; fondul este aliniat obiectivelor Scutului European pentru Democrație și complementar programelor europene.

<u>Personal profesionist și integru</u>

M10. Carieră predictibilă, formare modernă, concurs pentru conducere

Reducem deficitul de personal și facem cariera în MAI mai atractivă, pe baza unui plan multianual de resurse umane corelat cu capacitatea de formare și cu spațiul fiscal. Evaluăm împreună cu Ministerul Justiției regimul juridic al poliției judiciare în vederea asigurării unor condiții profesionale echitabile pentru poliția judiciară a Ministerului Afacerilor Interne, prin raportare la cele aplicabile poliței judiciare de la nivelul structurilor specializate de parchet. Aplicăm gradual un ghid al carierei, legăm avansarea de performanță, nu doar de vechime, ocupăm funcțiile de conducere prin concurs și întărim etica și integritatea. Reformăm Academia de Poliție și centrele de formare, modernizăm până în 2027 organizarea pregătirii profesionale, inclusiv prin mecanisme de e-learning și crearea unor centre de excelență, introducem legitimația electronică până în 2028. Recrutarea accelerată și valorificarea eficientă a competențelor specialiștilor disponibili pe piața muncii prin extinderea masterului profesional și accentuarea cooperării cu sistemul universitar.
Dezvoltăm sistemul medical al Ministerului Afacerilor Interne și investim în sănătatea și protecția personalului.

M11. Verificări de integritate și camere corporale

Introducem verificări periodice de integritate pentru funcțiile cu risc ridicat, precum antidrog, criminalitate organizată și frontieră, cu garanții procedurale. Extindem

camerele corporale în structurile operative, cu reguli unitare de utilizare a înregistrărilor, care protejează deopotrivă cetățeanul și polițistul.

Servicii digitale și dotări moderne

M12. Servicii publice digitale, cu mai puține drumuri la ghișeu

Finalizăm HUB MAI și extindem serviciile electronice pentru cetățeni și firme, cu obiectivul creșterii cu 50% a numărului de servicii și cu 100% a utilizatorilor până în 2028. Trecem în format digital documente precum permisul de conducere și reducem drumurile, actele și timpul necesar pentru stare civilă, evidența populației, pașapoarte, permise, înmatriculări și cazier, după principiul „o singură dată, un singur ghișeu, un singur cont digital", păstrând ghișeul pentru cei care nu folosesc serviciile digitale.
Contribuim la lansarea portofelului european pentru identitate digitală, cu verificarea vârstei, și emitem, cu Ministerul Afacerilor Externe, cartea electronică de identitate pentru românii din străinătate, inclusiv prin misiunile diplomatice și consulare.

M13. Servicii digitale pentru angajatori și lucrătorii străini, precum și pentru studenții străini

Extindem platforma workinromania.gov.ro cu noi fluxuri electronice, pentru gestionarea integral electronică a forței de muncă din state terțe și reducerea accelerată a timpului de procesare. Modernizăm serviciile Inspectoratului General pentru Imigrări pentru angajatori, agenții de plasare și lucrători străini și controlăm legalitatea șederii. Operaționalizăm, într-o abordare integrată similară, o platformă dedicată străinilor care vor să studieze în România – studyinromania.gov.ro.

M14. Dotări moderne, tehnologie, drone și capacitate de investiții

Continuăm dotarea structurilor MAI cu mijloace de mobilitate, echipamente operative și de protecție și uniforme adaptate noilor riscuri și reabilităm energetic sediile.
Introducem responsabil tehnologii moderne pentru efect operațional sporit, inclusiv drone pentru misiuni operative, logistice și de căutare și salvare, și pregătim operatori și specialiști în mentenanță. Asigurăm securitatea cibernetică performantă a platformelor Ministerului Afacerilor Interne. Întărim echipele care pregătesc investițiile, cu un portofoliu de proiecte pregătit din timp, concentrat pe capacități comune de pregătire, urmărim absorbția a peste 95% din fondurile nerambursabile disponibile și continuăm proiectele SAFE și accesăm programele Băncii Mondiale.
Intensificăm cooperarea cu Ministerului Apărării Naționale, pentru întărirea capacității de răspuns a forțelor Ministerului Afacerilor Interne în fața amenințărilor hibride, conform competențelor deținute, și înzestrare corespunzătoare prin instrumente financiare din sfera cheltuielilor pentru apărare.

POLITICĂ EXTERNĂ ȘI AFACERI EUROPENE

România în Uniunea Europeană și în OCDE

M1. Eficientizarea negocierii intereselor României în cadrul UE prin mecanismul național de coordonare a afacerilor europene

Ne propunem să urmărim mai atent în cadrul Guvernului, împreună cu Ministerul Afacerilor Externe, în calitate de coordonator național, stadiul elaborării și implementării pozițiilor României în cadrul UE, cu elaborarea, în primele 30 de zile, a unui inventar de dosare europene de interes în negociere, obiective, responsabilități instituționale și calendare pentru fiecare dosar prioritar. Consolidăm procesul de tranziție de la etapa de negociere la etapa de implementare sau transpunere a legislației europene la nivel național, prin mecanisme de avertizare timpurie, pentru evitarea procedurilor de infringement la adresa României și pentru racordare reală la formatele de coordonare stabilite în cadrul UE. Priorități imediate: cadrul financiar multianual 2028–2034, strategia industrială europeană, securitatea economică, energie și climă, piața unică, mobilitatea militară, extinderea UE și Marea Neagră. Implicăm mediul academic, partenerii sociali, Institutul European din România și experții români din instituțiile europene în pregătirea mandatelor și construim coaliții înaintea deciziilor. Un registru unic al angajamentelor europene, cu responsabil și termen, urmărește ieșirea din procedura de deficit excesiv conform planului fiscal-bugetar pe termen mediu, recomandările specifice de țară și transpunerea la termen a legislației UE. În 2027, la 20 de ani de la aderare, lansăm un proiect național de viziune pentru următorii 20 de ani europeni.

Promovăm extinderea UE ca investiție strategică a Uniunii, pe baza principiului meritelor proprii și cu furnizarea, de către România, în funcție de interesul partenerilor, de expertiză punctuală în domeniile de aderare. Urmărim susținerea integrării graduale a partenerilor în politicile UE, inclusiv prin dezvoltarea de proiecte de interconectivitate, participarea la inițiative și programe europene relevante, respectiv promovarea investițiilor românești în statele candidate.

Susținem un rol activ al UE în domeniul securității și apărării, complementar cu NATO, prin care Uniunea contribuie la creșterea capacității de apărare a Europei și la o industrie de apărare eficientă. Folosim instrumentul european SAFE pentru industria de apărare și pentru infrastructura cu dublă utilizare și susținem menținerea sancțiunilor UE față de Rusia.

M2. Finalizarea aderării la OCDE și valorificarea calității de membru

România a implementat peste 100 de recomandări prioritare și a obținut 24 dintre cele 25 de avize formale necesare aderării la OCDE; continuăm demersurile politico-diplomatice pentru finalizarea rapidă a etapelor rămase. MAE coordonează etapele finale de competența sa, inclusiv deschiderea Delegației Permanente pe lângă OCDE și

promovarea Acordului privind privilegiile, imunitățile și facilitățile, semnat la 16 martie 2026. Continuăm coordonarea cu toate instituțiile naționale, în vederea valorificării recomandărilor de termen mediu și lung. Aliniem legislația la standardele OCDE prin recomandările de termen mediu și lung. Instituțiile naționale sunt responsabile de respectarea angajamentelor asumate în procesul de aderare la OCDE.

Securitate: NATO, SUA, Marea Neagră și vecinătatea

M3. România în NATO: angajamente respectate și hub aliat pe Flancul Estic
Consolidăm rolul României în NATO și susținem întărirea apărării colective pe Flancul Estic, o prezență aliată sporită, sprijinul pentru Ucraina; față de Rusia, susținem descurajarea și constrângerea. Participăm la construcția „NATO 3.0": îndeplinim integral și la timp angajamentele de la Summitul de la Haga și susținem o Europă mai puternică într-un NATO mai puternic, o distribuție adecvată a responsabilităților între SUA, Aliații europeni și Canada și o legătură transatlantică solidă. Susținem extinderea și diversificarea prezenței aliate în România, inclusiv în domeniile cibernetic și al amenințărilor hibride, și atragerea de noi structuri, programe și centre de excelență NATO, în coordonare cu UE. Valorificăm apartenența la NATO pentru industria de apărare și mobilitatea militară, din bugetele de apărare asumate și prin instrumentele NATO.

M4. Marea Neagră: securitate, hub maritim european și conectivitate
Facem din Marea Neagră un proiect de politică externă și securitate: avansăm în NATO și UE inițiative pentru abordări coerente și pe termen lung, dezvoltăm cooperarea cu Bulgaria, Turcia și ceilalți Aliați și folosim dimensiunea de securitate a Parteneriatului Strategic cu SUA. În cadrul Abordării Strategice a UE pentru Marea Neagră, urmărim găzduirea în România a Hubului european de securitate maritimă, cu rol informativ: cunoașterea situației în zona Mării Negre, avertizare timpurie, schimb de informații și sprijinirea libertății de navigație. În primul semestru din 2027 prezentăm UE un portofoliu integrat de proiecte pentru Portul Constanța, Dunăre, transport, energie, cabluri, infrastructură digitală și cu dublă utilizare, cu legături spre Republica Moldova, Ucraina, Caucazul de Sud și Asia Centrală, cu cofinanțare națională numai pentru proiectele selectate, în corelare cu proiectele din capitolele Transporturi și infrastructură (M8) și Investiții și proiecte europene (M14).

M5. Parteneriatul Strategic cu SUA: securitate, economie și tehnologie
Aprofundăm Parteneriatul Strategic cu SUA pe toate dimensiunile, păstrând rolul esențial al SUA în securitatea României. În primul semestru din 2027 propunem un portofoliu de proiecte comune în energie, inclusiv nucleară, apărare, inteligență artificială, semiconductori, securitate cibernetică și infrastructură critică, urmărim integrarea furnizorilor români în lanțurile industriale transatlantice și cooperăm pentru minerale critice, cu finanțare din capital privat, instrumente americane și europene, BEI și BERD,

fără o alocare bugetară generală nouă. Extindem contactele interumane, educaționale și științifice.

M6. Republica Moldova: parcurs european, reziliență și interconectare
Rămânem principalul susținător al parcursului european al Republicii Moldova. Sprijinim reziliența sa, inclusiv energetică și în fața atacurilor hibride, promovăm măsuri împotriva actorilor care urmăresc destabilizarea ei, oferim expertiză și asistență financiară pentru proiecte și susținem asistența macrofinanciară a Uniunii Europene. Pregătim cu autoritățile de la Chișinău, în primul semestru din 2027, un portofoliu comun de interconectări și investiții în energie, transport, digitalizare, administrație, educație și dezvoltare locală și mobilizăm experți români pentru negocierile de aderare și administrația publică. Folosim instrumentele UE pentru extindere, BEI, BERD, Banca Mondială și capital privat, cu cofinanțare națională limitată și etapizată. Sprijinim extinderea companiilor românești pe piața din Republica Moldova, inclusiv participarea la programele de privatizare.

M7. Ucraina și Balcanii de Vest: securitate, reconstrucție și parcurs european
Implementăm Parteneriatul Strategic cu Ucraina și continuăm sprijinul, inclusiv contribuția la efortul aliat de asistență militară și instruire, pentru o pace justă și durabilă, bazată pe Carta ONU și pe respectarea independenței, suveranității și integrității teritoriale a Ucrainei. Susținem parcursul european al Ucrainei, pe baza meritelor proprii. Construim un mecanism pentru participarea companiilor românești la reconstrucție, în infrastructură, energie, transport, sănătate, agricultură și servicii, și investim în proiecte transfrontaliere. Drepturile persoanelor aparținând minorității române, inclusiv la educație și libertate religioasă, rămân o prioritate a dialogului. Susținem tehnic și politic parcursul european al statelor din Balcanii de Vest și securitatea regiunii. Sprijinim extinderea regională a companiilor românești în Ucraina și în Balcanii de Vest.

<u>Diplomație economică și parteneriate globale</u>

M8. Diplomație economică cu obiective anuale pentru fiecare misiune
Diplomația economică devine prioritară pentru toate misiunile, fiecare cu obiective anuale măsurabile stabilite la începutul anului 2027: investiții atrase, exportatori sprijiniți, proiecte facilitate, acces la resurse și lanțuri de aprovizionare. MAE își consolidează dimensiunea de diplomație economică și sprijină ARICE în coordonarea unei rețele permanente care ajută companiile, în special IMM-urile, în accesul la piețe, parteneri, achiziții internaționale, proiecte UE și finanțatori internaționali: minimum 1.000 de companii pe an și 5.000 până în 2030. Programul „Diplomația pentru investiții și exporturi” vizează energia, apărarea, industria auto și bateriile, IT și inteligența artificială, semiconductorii, agroalimentarul, farmaceuticele, infrastructura și materiile prime critice; stimulentele pentru investiții se aprobă separat, în limitele cadrului fiscal.

M9. Companii românești în Global Gateway și pe noile piețe
Creăm, în primul semestru din 2027, un mecanism național prin care companiile românești intră în proiectele Global Gateway și în consorții europene, cu minimum 200 de companii pregătite anual. Ambasadele facilitează accesul la proiecte de infrastructură, energie, digitalizare, sănătate și educație în Africa, Asia, America Latină, Orientul Mijlociu, Balcani, Caucaz și Asia Centrală.

M10. Parteneriate strategice cu rezultate și o diplomație globală pragmatică
Dăm dinamism parteneriatelor strategice cu Franța, Germania, Regatul Unit, Italia, Spania, Polonia, Turcia, Ungaria, Bulgaria, Japonia, Coreea de Sud, Canada și Azerbaidjan, cu planuri de acțiune actualizate și obiective economice și tehnologice măsurabile. Construim o diplomație globală pragmatică, selectivă și orientată spre rezultate: actualizăm Strategia pentru Africa, relansăm consultările politice pentru un forum economic România–America Latină și consolidăm parteneriatele cu Japonia, Coreea de Sud și India, mai ales în tehnologie; urmărim participarea la reconstrucția post-conflict din Orientul Mijlociu și Africa.

M11. România, actor multilateral activ și mai bine reprezentată internațional
Creștem influența României în ONU, Consiliul Europei, OSCE și formatele regionale, inclusiv trilateralele România–Polonia–Turcia și România–Republica Moldova–Ucraina și Inițiativa celor Trei Mări, și promovăm dreptul internațional și multilateralismul.

Cetățeni, diaspora și o diplomație profesionistă

M12. Servicii consulare mai accesibile și digitalizate
Recalibrăm rețeaua consulară după distribuția reală a comunităților românești, volumul solicitărilor și distanțele față de consulate, pe baza unei evaluări și a unui plan național elaborate în primul semestru din 2027. Extindem serviciile digitale, consulatele itinerante, intervențiile mobile și oficiile consulare noi, pentru a reduce timpii de așteptare, costurile și birocrația. Întărim cooperarea interinstituțională pentru protejarea drepturilor lucrătorilor, familiilor, copiilor și persoanelor vulnerabile din străinătate.

M13. Diaspora, partener pentru dezvoltarea României
Creăm mecanisme care conectează antreprenorii, specialiștii și investitorii români din străinătate cu firmele, universitățile și proiectele din țară și sprijinim revenirea celor care doresc să se întoarcă și integrarea copiilor lor, fără ruperea legăturilor cu comunitățile din străinătate. Urmărim respectarea de către statele de cetățenie a drepturilor persoanelor aparținând minorității române și dezvoltăm, interministerial, diplomația culturală și educațională dedicată românilor din afara țării.

M14. Diplomație culturală și științifică, reziliență democratică și informațională
Integrăm MAE, institutele culturale, mediul academic și rețeaua diplomatică într-o strategie de promovare a României prin cultură, educație și cercetare și dezvoltăm parteneriatele internaționale ale universităților și institutelor de cercetare. Consolidăm capacitățile diplomatice privind amenințările hibride, dezinformarea și comunicarea strategică. Ne implicăm activ în Scutul European pentru Democrație și în Centrul European pentru Reziliență Democratică, valorificând experiența României în fața interferențelor externe în alegeri, și coordonăm pe plan intern combaterea acțiunilor hibride, cu respectarea libertății de exprimare.

M15. Diplomație profesionistă, evaluată după rezultate
Audităm în primul semestru din 2027 necesarul de personal al misiunilor și reformăm recrutarea, formarea, rotația, evaluarea și promovarea diplomaților pe criterii profesionale. Institutul Diplomatic Român devine centrul formării continue. Urmărim ameliorarea statutului diplomatului român, prin compatibilizare cu omologii străini, actualizăm legislația administrativă a MAE, accelerăm digitalizarea și extindem reabilitarea clădirilor statului român din străinătate.
Fiecare program are indicatori periodici: investiții mobilizate, companii sprijinite, exporturi facilitate, proiecte europene obținute, candidaturi promovate, servicii consulare digitalizate și rezultate în negocieri. Măsurile respectă traiectoria fiscal-bugetară asumată, fără noi cheltuieli permanente neacoperite; investițiile se finanțează prioritar din fonduri europene, instituții financiare internaționale și capital privat.

INVESTIȚII ȘI PROIECTE EUROPENE

În ultimele două decenii, fondurile europene au reprezentat unul dintre principalele motoare ale modernizării României, contribuind decisiv la dezvoltarea infrastructurii, creșterea competitivității economice, modernizarea serviciilor publice și reducerea decalajelor de dezvoltare. De la aderarea la Uniunea Europeană și până la sfârșitul anului 2025, România a beneficiat de încasări de peste 108 mld. euro, înregistrând un sold net pozitiv de peste 72 mld. euro. Această experiență demonstrează că integrarea europeană nu este doar un proiect politic, ci și unul dintre cele mai importante instrumente de dezvoltare economică ale României.

Următoarea etapă trebuie să însemne trecerea de la o administrație a fondurilor europene la o administrație a investițiilor pentru dezvoltare. Ambiția noastră nu mai poate fi limitată la atragerea și cheltuirea resurselor disponibile. Fiecare euro investit trebuie să producă valoare adăugată în economie, să stimuleze productivitatea, să mobilizeze capital privat, să genereze locuri de muncă mai bine plătite și să îmbunătățească concret calitatea vieții cetățenilor.

În acest scop, **România are nevoie de o viziune unitară asupra investițiilor publice, indiferent de sursa de finanțare**, prin corelarea fondurilor europene cu resursele bugetului național și cu instrumentele financiare capabile să atragă investiții private. Vom promova o programare multianuală coerentă, prioritizarea investițiilor în funcție de impactul economic și social, complementaritatea surselor de finanțare și responsabilitatea instituțiilor pentru finalizarea proiectelor și rezultatele obținute.

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene va avea un rol central în această transformare, prin accelerarea implementării programelor europene, simplificarea radicală a procedurilor, reducerea poverii administrative pentru beneficiari și pregătirea strategică a viitorului cadru financiar multianual al Uniunii Europene. Statul trebuie să devină un partener al investițiilor, nu un administrator al birocrației.

Succesul nu va mai fi măsurat doar prin rate de absorbție, apeluri lansate sau contracte semnate, ci prin investiții finalizate, productivitate crescută, companii competitive, infrastructură funcțională și servicii publice mai bune. Obiectivul nostru este ca fondurile europene să nu reprezinte doar o sursă de finanțare, ci fundamentul unui nou model de dezvoltare economică, bazat pe investiții productive, competitivitate, convergență regională și prosperitate sustenabilă.

Obiective:

În perioada următoare, prioritatea Guvernului va fi valorificarea eficientă a resurselor europene disponibile, finalizarea responsabilă a PNRR și construirea unui sistem coerent de programare și finanțare a investițiilor publice, indiferent de sursa de finanțare.

În condițiile încheierii perioadei de implementare a PNRR, este necesară o abordare realistă, care să urmărească maximizarea sumelor ce mai pot fi încasate în conformitate

cu regulile europene, clarificarea obligațiilor financiare rămase și stabilirea unei perspective sustenabile pentru investițiile nefinalizate. Obiectivul nu este continuarea automată a tuturor proiectelor, ci protejarea investițiilor viabile și cu impact economic și social ridicat, în limita resurselor disponibile.

În acest sens, Guvernul își asumă următoarele obiective prioritare:

- **Finalizarea responsabilă a PNRR, recuperarea întârzierilor și maximizarea fondurilor europene ce mai pot fi încasate**, în limitele cadrului legal și ale termenelor stabilite la nivel european, inclusiv prin clarificarea situației jaloanelor, țintelor și cererilor de plată aflate în evaluare.
- **Evaluarea integrală a portofoliului de proiecte finanțate prin PNRR**, pentru identificarea stadiului fizic și financiar, a obligațiilor contractuale, a necesarului real de finanțare până la finalizare și a riscurilor de neimplementare.
- **Prioritizarea, împreună cu Ministerul Finanțelor, a investițiilor nefinalizate**, pe baza gradului de maturitate, a impactului economic și social, a importanței strategice și a sustenabilității bugetare. Pentru proiectele prioritare vor fi analizate posibilitățile de continuare prin alte programe europene, bugetul național sau instrumente financiare alternative, în condițiile respectării regulilor de eligibilitate și evitării dublei finanțări.
- **Accelerarea absorbției fondurilor europene aferente perioadei 2021–2027**, prin recuperarea întârzierilor, simplificarea procedurilor, reducerea termenelor de evaluare și rambursare și orientarea resurselor către proiectele care pot genera rezultate concrete în economie.
- **Instituirea unui cadru național integrat de programare multianuală a investițiilor publice**, prin corelarea fondurilor europene cu bugetul național, eliminarea suprapunerilor de finanțare sectorială din diferite bugete și introducerea unui mecanism transparent de prioritizare și monitorizare a proiectelor, unde cele selectate la finanțare din fonduri europene să aibă prioritate în alocările bugetare anuale.
- **Pregătirea strategică a României pentru cadrul financiar multianual 2028–2034**, prin negocierea unor alocări favorabile intereselor naționale, definirea timpurie a priorităților de investiții și pregătirea capacității instituționale pentru implementarea viitoarelor programe.

Principiul fundamental al acestei abordări este trecerea de la finanțarea fragmentată a proiectelor la planificarea integrată a investițiilor pentru dezvoltare. România trebuie să investească prioritar acolo unde resursele publice produc cea mai mare valoare economică și socială, evitând asumarea unor noi obligații fără o perspectivă clară de finanțare.

Situația la zi a fondurilor europene:

Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR)

Guvernul preia PNRR în etapa finală de implementare. Planul a fost revizuit de trei ori, în 2023, 2025 și 2026. Alocarea actuală este de **20,10 mld. euro**: 13,56 mld. euro granturi și 6,54 mld. euro împrumuturi. La aprobarea din 2021, alocarea era de 29,2 mld. euro. Reducerea a vizat mai ales componenta de împrumut, ca să se încadreze în traiectoria de ajustare fiscală. Au fost eliminate și investițiile care nu mai puteau fi finalizate la termen. Componenta de grant a fost securizată integral. Planul cuprinde 66 de reforme și 118 investiții, condiționate de 385 de ținte și jaloane.

Cererile de plată. Toate cele șase cereri de plată au fost depuse, ultima la 30 septembrie 2026.

- România a încasat până acum **13,27 mld. euro**, circa 66% din alocare. Suma include cele 301 mil. euro recuperate pentru jaloanele care fuseseră suspendate din cererea nr. 3.
- Cererea nr. 5, depusă în august 2026, ar mai aduce aproximativ 1,88 mld. euro. Cu această sumă, încasările ar urca la circa **15,16 mld. euro (75,4%)**.
- Cererea finală, nr. 6, are o valoare netă de 4,35 mld. euro. Comisia Europeană trebuie să încheie evaluarea până la 6 noiembrie și să emită decizia până la 20 noiembrie 2026. România va avea apoi două luni pentru a transmite dovezi suplimentare pentru țintele evaluate ca neîndeplinite.
- Conform datelor prezentate public, pierderea estimată la cererea nr. 6 este de aproximativ 0,97 mld. euro. Riscul ține în principal de reforme: salarizarea unitară în sectorul public (circa 770 mil. euro) și legea decarbonizării (50 mil. euro).
- Dacă estimările se confirmă, România ar încasa în total circa 18,5 mld. euro din PNRR, peste 90% din plan.

Execuția financiară. La 31 august 2026, coordonatorii de reforme și investiții utilizaseră 13,61 mld. euro din fonduri PNRR. Suma depășește ce s-a încasat de la Comisie (104,9%) și reprezintă 67,7% din valoarea planului. Bugetul de stat a mai contribuit cu 2,71 mld. euro: 0,43 mld. euro cofinanțare națională și 2,28 mld. euro TVA.

Cadrul legal. Legislația a fost adaptată pentru accelerarea și închiderea planului:

- OUG nr. 41/2025 și OUG nr. 72/2025 au încadrat contractele în suma renegociată și au prioritizat proiectele după maturitate.
- OUG nr. 3/2026 a introdus verificări ex post prin eșantionare și verificări pe bază de risc.
- Legea nr. 183/2026 reglementează închiderea operațională și financiară a PNRR:
    - proiectele nefinalizate trebuie terminate până la 31 decembrie 2026, din surse proprii ale beneficiarilor sau din alte surse legale, inclusiv programe naționale precum cele ale AFM
    - dacă nu sunt terminate, sumele se recuperează proporțional;

- rapoartele de închidere se depun până la 30 martie 2027, iar raportul național până la 30 iunie 2027.

Politica de coeziune 2021–2027

Cele 15 programe (7 naționale și 8 regionale) au o alocare totală de **41,97 mld. euro**, din care 30,99 mld. euro contribuție UE. Situația la 30 septembrie 2026:

- plăți către beneficiari din fonduri UE: **11,45 mld. euro** (36,9% din alocarea UE);
- sume solicitate Comisiei: **8,82 mld. euro**, adică o rată de absorbție curentă de **28,5%**;
- rambursări primite: 8,52 mld. euro (27,5%);
- total primit de la Comisie, inclusiv prefinanțările de 2,79 mld. euro: **11,31 mld. euro (36,5%)**.

Diferențe între programe. Implementarea este inegală.

- Programul Transport este cel mai avansat, cu o rată curentă de 53,4%. Urmează Dezvoltare Durabilă și Tranziție Justă (36,0%) și Incluziune și Demnitate Socială (29,9%).
- Cele mai rămase în urmă sunt Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (9,5%), Sănătate (14,6%) și Educație și Ocupare (21,4%).
- Programele regionale au în medie 20,0%, față de 31,9% la cele naționale.

Cheltuielile sunt eligibile până la 31 decembrie 2029. Asta înseamnă că circa 22 mld. euro, peste 70% din alocarea UE, trebuie solicitați Comisiei în puțin peste trei ani. În plus, în fiecare an trebuie atinse țintele care evită dezangajarea automată.

Obiective pe termen scurt – absorbție rapidă a banilor europeni, reprogramări care să susțină creșterea economică și lansarea programelor nelansate

M1. Închiderea PNRR fără pierderi suplimentare.

Concentrăm resursele administrative ale Guvernului pe documentarea jaloanelor și țintelor din cererile de plată 5 și 6, aflate în evaluarea Comisiei Europene, inclusiv cererea finală, de aproximativ 4,35 mld. euro net. O celulă de închidere a PNRR, la nivelul MIPE și al coordonatorilor de reforme și investiții, răspunde în maximum 5 zile lucrătoare la fiecare solicitare a Comisiei.

Evaluăm proiect cu proiect investițiile nefinalizate prin PNRR și concentrăm resursele asupra soluțiilor pentru proiectele viabile. Pentru fiecare investiție matură și justificată economic care nu mai poate fi finanțată prin PNRR stabilim sursa alternativă de finanțare, pe criteriul gradului de execuție: coeziune 2021–2027, alte programe europene, BEI/BERD/BM și, în ultimă instanță, bugetul național.

Instituim un mecanism unic de monitorizare a obligațiilor post-PNRR (operare, întreținere, indicatori) și publicăm raportul de închidere a PNRR: ce s-a construit, ce s-a pierdut și de ce, ce lecții preluăm în programarea 2028–2034.

M2. Coeziune 2021–2027: de la contracte la plăți

Instituim la nivelul MIPE un mecanism săptămânal de monitorizare a tuturor programelor europene, cu responsabil nominal și termen pentru fiecare blocaj. Fiecare program are un grafic de plăți actualizat lunar, legat de țintele anuale de dezangajare (n+3), și un sistem de avertizare timpurie pentru proiectele întârziate. Programele sub țintă intră automat în procedură de realocare, iar sumele care nu mai pot fi utilizate la timp merg către proiecte mature, fără a aștepta apropierea termenului de dezangajare. Proiectele majore din transport, sănătate și apă-canal au echipe dedicate de deblocare.

Prioritizăm proiectele mature cu efect economic ridicat în transport, apă și canalizare, sănătate, educație, digitalizare, energie, dezvoltare urbană și regională și competitivitatea IMM-urilor. În condițiile consolidării fiscale, finanțarea europeană devine sursa principală pentru menținerea investițiilor publice. Programele sub țintă intră automat în procedura de realocare. Sumele necontractate sau care nu mai pot fi folosite la timp merg rapid către proiecte mature și către prioritățile strategice, fără a aștepta apropierea termenului de dezangajare. Proiectele majore din transport, sănătate și apă-canal au echipe dedicate de deblocare.

M3. Reprogramare pentru creștere economică

- Folosim pachetul de flexibilități oferit de Comisia Europeană prin evaluarea la jumătatea perioadei (mid-term review) și prin ReArm Europe. Acesta permite prefinanțări mai mari, extinderea perioadelor de eligibilitate și introducerea unor priorități noi, precum apărarea și locuințele sociale.
- Transformăm fondurile europene într-un instrument de stabilizare și accelerare a investițiilor publice. Le folosim în primul rând pentru proiecte mature cu impact economic ridicat, care susțin formarea brută de capital și creșterea productivității.
- Prioritizăm proiectele mature din transport, apă și canalizare, sănătate, educație, digitalizare, energie, dezvoltare urbană și regională și competitivitatea IMM-urilor.
- Corelăm fondurile europene cu strategia fiscal-bugetară a României. În condițiile consolidării fiscale, finanțarea europeană devine sursa principală pentru menținerea unui nivel ridicat, dar sustenabil, al investițiilor publice, cu presiune redusă asupra bugetului național.

M4. Programele regionale: descentralizare cu coordonare

- Continuăm descentralizarea implementării prin întărirea rolului regiunilor și al autorităților de management ale programelor regionale. Astfel, deciziile de dezvoltare se iau mai aproape de nevoile reale ale comunităților.
- Descentralizarea vine cu reguli clare și sprijin tehnic constant. MIPE asigură coerența națională a programelor regionale și corelarea lor cu prioritățile Guvernului. Tot MIPE asigură complementaritatea cu viitorul PPNR și cu celelalte programe și menține un dialog unitar cu Comisia Europeană.

M5. Sprijin pentru mediul privat și cercetare

- Întărim monitorizarea, coordonarea și vizibilitatea instrumentelor financiare pentru mediul privat și mobilizăm un nivel adecvat de finanțare prin acestea.
- Creăm un cadru coerent de programe și scheme multianuale, lansate recurent, care să susțină investițiile mediului de afaceri.
- Monitorizăm proiectele strategice din cercetare-dezvoltare.

M6. Fondul pentru Tranziție Justă: noi economii locale, nu declin gestionat

Plan special de accelerare pentru Hunedoara, Gorj, Dolj, Mureș, Galați și Prahova, concentrat pe investiții productive, IMM-uri, reconversie profesională, energie curată și tehnologii noi. Fondurile trebuie să creeze activități economice alternative înainte de dispariția locurilor de muncă tradiționale. Solicităm resurse noi pentru tranziție justă în viitorul cadru financiar multianual.

Obiectivul este să nu pierdem nimic, în ciuda întârzierilor majore, din alocarea Fondului pentru Tranziție Justă și să accelerăm proiectele din cele șase județe eligibile: Hunedoara, Gorj, Dolj, Mureș, Galați și Prahova.

- Actualizăm, împreună cu partenerii județeni, planurile teritoriale de tranziție justă, în funcție de noile realități și de maturitatea proiectelor.
- Deblocăm implementarea Programului Tranziție Justă printr-un plan de măsuri care să evite dezangajarea.
- Identificăm un portofoliu de proiecte eligibile pentru finanțare. Pregătim și lansăm proiectele STEP.
- Transformăm cele șase județe în poli de investiții pentru energie curată, producție industrială, IMM-uri, reconversie profesională și tehnologii noi. Fondurile trebuie să creeze activități economice alternative înainte să dispară locurile de muncă tradiționale.
- Solicităm resurse noi pentru tranziție justă în viitorul cadru financiar multianual.

M7. Fondul Social pentru Climă: protejăm oamenii, finanțăm tranziția

Demararea procedurilor pentru cadrul de implementare înaintea aplicării ETS2, pentru gospodăriile vulnerabile, microîntreprinderi și utilizatorii vulnerabili de transport. Folosim resursele pentru reducerea structurală a facturilor și a costurilor de transport, nu doar pentru compensații temporare: renovarea locuințelor, eficiență energetică, încălzire curată și mobilitate accesibilă.

Fondul Social pentru Climă, instituit prin Regulamentul (UE) 2023/955, atenuează impactul social al ETS2, sistemul de certificate de emisii extins la clădiri și transportul rutier. Conform calendarului european actualizat, ETS2 intră în funcțiune în 2028.

- Finalizăm cadrul de implementare înainte de aplicarea ETS2, cu portofoliul de măsuri pregătit în primele 100 de zile.

- Folosim resursele pentru a reduce structural facturile și costurile de transport, nu doar pentru compensații temporare. Finanțăm renovarea locuințelor, eficiența energetică, încălzirea curată și mobilitatea accesibilă.
- Protejăm puterea de cumpărare a gospodăriilor vulnerabile, a microîntreprinderilor și a utilizatorilor vulnerabili de transport, cu cofinanțarea națională prevăzută de cadrul european.

M8. Lansarea la timp a programelor finanțate prin Granturile SEE și Norvegiene
Coordonăm ministerele de linie și operatorii de program pentru soluționarea blocajelor administrative și stabilim un calendar ferm de lansare a apelurilor și de contractare, în complementaritate cu celelalte finanțări europene și fără dublă finanțare.

Obiective pe termen lung – viitorul buget european 2028–2034

M9. Poziția României în negocierile europene
Propunerea Comisiei Europene pentru Cadrul Financiar Multianual 2028–2034 schimbă felul în care sunt programate fondurile. Fiecare stat ar avea un plan național și regional de parteneriat unic, care leagă reformele de investiții, iar plățile ar depinde de rezultate. Logica e apropiată de cea a PNRR. România trebuie să intre în această perioadă cu o poziție clară în negocieri și cu reformele sectoriale definite din timp. Are nevoie și de o coordonare reală între MIPE, ministerele de linie, Ministerul Finanțelor și regiuni, astfel încât fondurile europene să completeze investițiile naționale, nu să le înlocuiască.
Susținem politica de coeziune ca principală politică europeană de investiții structurale, convergență și reducere a disparităților dintre regiuni. Pentru România, coeziunea nu este doar o sursă de finanțare, ci un instrument de modernizare, competitivitate și stabilitate economică. În negocieri urmărim:

- **O alocare consistentă.** Politica de coeziune trebuie să păstreze aproximativ o treime din viitorul buget european, cu resurse predictibile și multianuale pentru regiunile mai puțin dezvoltate. Ratele de cofinanțare trebuie să permită multiplicarea efectelor fără presiune excesivă asupra bugetului național.
- **Convergența ca obiectiv central, cu o componentă puternică de competitivitate.** Fondurile trebuie să acopere productivitatea, inovarea, industria, digitalizarea, energia, infrastructura strategică, apărarea cu dublă utilizare și tranziția economică. Scopul nu este doar recuperarea decalajelor, ci și capacitatea României de a concura în economia europeană.
- **Principiile fundamentale ale coeziunii:**
  - prealocare multianuală la nivel național;
  - management partajat;
  - parteneriat cu autoritățile locale și regionale;
  - o componentă regională puternică în cadrul planului unic de țară.

- **Reguli de management și control mai simple.** Ele trebuie să fie proporționale, stabile și orientate spre rezultate, cu verificări concentrate pe riscurile reale.
- **Fazarea proiectelor mari între perioade de programare**, cu reguli clare, ca instrument de continuitate a investițiilor și nu ca soluție de criză la final de perioadă.
- **Mecanisme flexibile pentru angajamente, prefinanțări, realocări și plăți**, care să asigure o finanțare predictibilă a proiectelor.

M10. Guvernanță națională: un singur sistem de coordonare pentru 2028–2034

Instituim un mecanism național de guvernanță pentru Planul de Parteneriat Național și Regional(PPNR) 2028–2034, coordonat de MIPE. Fiecare actor are un rol clar:

- **MIPE** coordonează programarea și negocierea cu Comisia Europeană. Asigură coerența planului național și regional de parteneriat și leagă reformele de investiții.
- **Ministerele de linie** contribuie la politicile și reformele sectoriale, își asumă țintele și indicatorii și pregătesc portofoliile de proiecte din domeniul lor.
- **Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene împreună cu Ministerul Finanțelor** stabilesc anvelopele financiare multianuale pe sectoare și cofinanțarea națională, pentru programele de investiții din fonduri europene. Tot cele două verifică adiționalitatea, adică faptul că fondurile europene se adaugă la efortul investițional național și nu îl înlocuiesc.
- **Regiunile, prin agențiile de dezvoltare regională și autoritățile locale,** fundamentează prioritățile teritoriale și componenta regională a planului.
- **Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene coordonează implementarea PPNR și stabilește fluxurile administrative, procedurale și financiare aferente sistemului de management si control PPNR 2028-2034.**

Lansăm un proces coordonat de consultare interministerială și interregională. Prin el strângem nevoile și propunerile de reforme și investiții pentru 2028–2034 și le transformăm în priorități naționale.

M11. Reforme sectoriale și priorități de investiții

1. Reformele-cheie, definite la nivelul Guvernului. Împreună cu ministerele de linie stabilim un set restrâns de reforme prioritare, cu impact structural. Ele valorifică experiența PNRR și sunt corelate cu recomandările specifice de țară, cu foaia de parcurs pentru aderarea la OCDE și cu nevoile reale ale administrației și economiei. Fiecare reformă are:

- o instituție responsabilă;
- un calendar de implementare;
- indicatori de rezultat.

Reformele care vor condiționa accesul la fonduri nu rămân intervenții izolate. Ele fac parte dintr-o agendă coerentă de modernizare a statului și de creștere a competitivității României. Ne asigurăm, totodată, că reformele sunt fezabile și nu periclitează viitoarele rambursări de fonduri europene.

2. O arhitectură sectorială clară. România intră în noul cadru financiar cu priorități definite pe sectoare: transport; energie; competitivitate economică; digitalizare; sănătate; educație; apă și canalizare; dezvoltare urbană și regenerare regională; apărare și infrastructură cu dublă utilizare. Pentru fiecare sector, reforma și investiția sunt programate împreună. Concentrăm resursele pe proiecte mari, integrate și cu impact. Evităm fragmentarea finanțărilor și apelurile mici, greu de administrat și cu efect redus.

M12. Complementaritatea cu investițiile naționale și corelarea fiscal-bugetară

- **Programarea europeană și cea bugetară merg împreună.** Corelăm programarea fondurilor europene cu planul fiscal-structural pe termen mediu și cu cadrul bugetar multianual. Astfel, investițiile europene susțin creșterea economică, formarea brută de capital și stabilitatea macroeconomică fără presiune suplimentară asupra deficitului.
- **Adiționalitatea se verifică pe fiecare sector.** Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene stabilește, pentru fiecare sector, cât se investește din bugetul fondurilor europene și împreună cu Ministerul Finanțelor integrează într-un cadru coerent investițional programele naționale. Fondurile europene se adaugă investițiilor naționale, nu le înlocuiesc.
- **Proiectele sunt alocate pe surse, fără suprapuneri.** Delimităm clar ce finanțează fondurile europene, ce finanțează programele naționale de investiții și ce finanțează instituțiile financiare internaționale. Programele naționale acoperă ce nu este eligibil sau prioritar pentru fondurile europene.
- **Prioritizarea investițiilor publice se face într-un singur loc.** Proiectele finanțate din surse europene și cele finanțate din surse naționale sunt prioritizate după aceleași criterii: maturitate, impact economic și sustenabilitatea costurilor de operare.

M13. Dimensiunea regională: politici regionale în coordonare națională

- Regiunile au un rol real în stabilirea priorităților. Planul național și regional de parteneriat are o componentă regională distinctă, construită pe strategiile de dezvoltare ale regiunilor.
- Coordonarea națională asigură coerența, complementaritatea dintre investițiile regionale și cele sectoriale realizate la nivel național și rezultate măsurabile. Astfel, aceeași nevoie nu este finanțată de două ori și nicio nevoie importantă nu rămâne neacoperită.
- Susținem investițiile teritoriale integrate și proiectele regionale complexe, cu reguli de fazare care să permită continuarea lor între perioade de programare.

M14. Pregătire din timp și rezultate vizibile

- **Proiecte pregătite înainte de deschiderea finanțării.** Construim din timp un portofoliu național și regional de proiecte mature, cu documentații tehnice, avize,

analize cost-beneficiu și calendar realist. România trebuie să înceapă perioada 2028–2034 cu proiecte pregătite, nu cu întârzieri de programare.

- **Continuitatea investițiilor mari.** Investițiile strategice începute în 2021–2027 sau prin PNRR din transport, sănătate, apă-canal și energie sunt planificate de la început pentru a continua în noul cadru.
- **Rezultate, nu doar absorbție.** Succesul se măsoară prin efecte concrete:
  - infrastructură finalizată;
  - investiții private atrase;
  - locuri de muncă;
  - servicii publice mai bune;
  - reducerea decalajelor regionale.
- **Utilizarea mecanismelor flexibile de angajare și plată –** România va susține utilizarea unor mecanisme flexibile privind angajamentele, prefinanțările, realocările și plățile, pentru a accelera absorbția și pentru a asigura finanțarea predictibilă a proiectelor. Aceste mecanisme trebuie să permită folosirea eficientă a fondurilor europene ca instrument de susținere a investițiilor și, indirect, de reducere a presiunii asupra finanțării deficitului. Fondurile europene trebuie să fie utilizate ca resursă activă de dezvoltare și stabilitate, nu doar ca instrument administrativ de rambursare.
- **Susținerea managementului partajat, a parteneriatului și a dimensiunii regionale –** România va susține principiile fundamentale ale Politicii de Coeziune: prealocarea multianuală la nivel național, managementul partajat, parteneriatul cu autoritățile locale și regionale și menținerea unei componente regionale puternice în arhitectura viitoarelor programe. Regiunile trebuie să aibă un rol real în stabilirea priorităților, dar în cadrul unei coordonări naționale care să asigure coerență, complementaritate și rezultate măsurabile.
- **Orientarea fondurilor europene către rezultate economice și sociale vizibile –** România va promova o abordare în care succesul Politicii de Coeziune nu este măsurat doar prin rata de absorbție, ci prin efectele produse: infrastructură finalizată, investiții private atrase, locuri de muncă, servicii publice mai bune, competitivitate, reducerea decalajelor regionale și creșterea calității vieții. Viitorul cadru financiar trebuie să fie pregătit ca un proiect național de dezvoltare. România trebuie să folosească fiecare euro european pentru a accelera convergența, a susține investițiile și a crea o economie mai competitivă, mai rezilientă și mai bine conectată la prioritățile europene.
- **Agricultură, sănătate, educație și dezvoltare rurală în viitorul CFM.** În negocieri apărăm o Politică Agricolă Comună puternică, predictibilă și echitabilă, cu o componentă distinctă pentru dezvoltarea rurală, o componentă distinctă și protejată pentru sănătate, precum și finanțarea predictibilă a educației, formării profesionale și competențelor.

- **România accesează mai mult din programele europene competitive.** Construim capacitate națională pentru programele gestionate direct de Comisia Europeană, unde finanțarea nu este prealocată statelor membre, ci se câștigă proiect cu proiect, și sprijinim formarea unor consorții naționale care reunesc companii mari, IMM-uri inovatoare, universități, institute de cercetare și instituții financiare, capabile să concureze pentru Fondul European pentru Competitivitate și Orizont Europa.
- **Pregătirea României pentru reconstrucția Ucrainei și dezvoltarea Republicii Moldova.** Folosim programele europene pentru dezvoltarea infrastructurii din estul României, conectarea cu Republica Moldova și Ucraina, Portul Constanța, punctele de frontieră, căile ferate, energia și logistica, astfel încât România să devină un hub regional, în corelare cu portofoliile pentru Marea Neagră, Republica Moldova și Ucraina din capitolul Politică externă și afaceri europene (M4, M6, M7).

Pregătirea Planului de Parteneriat Național și Regional 2028–2034. Pregătim, împreună cu Ministerul Finanțelor și ministerele de resort, Planul de Parteneriat Național și Regional pentru o alocare estimată de peste 60 mld. euro, ca plan unitar de investiții, indiferent de sursa de finanțare. Păstrăm descentralizarea prin cele 8 programe regionale, cu responsabilități clare la nivel regional. Planul se transmite informal Comisiei Europene până la 31 decembrie 2027, după consultare publică, pentru adoptare până în iulie 2028 și acces la prefinanțare.
Viitorul cadru financiar este pregătit ca un proiect național de dezvoltare, în care fiecare euro european accelerează convergența și competitivitatea.

<u>Instrumente financiare, parteneriate public-private și finanțare mixtă – de la granturi la capital care se întoarce în economie</u>

M15. Obiective pentru instrumente financiare, parteneriate public-private și finanțare mixtă

Granturile PNRR se încheie, iar consolidarea fiscală limitează resursele bugetului național. În viitorul cadru financiar european, garanțiile, împrumuturile și combinarea surselor de finanțare vor avea un rol tot mai mare. România nu își mai poate finanța modernizarea doar din granturi și bani publici. În prezent, instrumentele financiare sunt cel mai slab folosite componente ale fondurilor europene: programul care le include, Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare, avea o rată de absorbție de sub 10% la 30 septembrie 2026. Guvernul își propune ca o parte tot mai mare a banilor europeni să ajungă în economie sub forma unui capital care se rambursează și se reinvestește. Prin instrumente financiare, parteneriate public-private și finanțare mixtă, fiecare euro public poate atrage mai mult capital privat și mai multă finanțare de la instituțiile financiare internaționale.

- O strategie națională unică pentru instrumentele financiare finanțate din fonduri europene și naționale, adoptată în primul an de mandat împreună cu Ministerul Finanțelor și aplicată atât în 2021–2027, cât și în 2028–2034.

- Creșterea constantă a ponderii instrumentelor financiare în alocările europene destinate mediului privat, energiei, eficienței energetice și infrastructurii care poate genera venituri.
- Un efect de multiplicare de cel puțin trei euro investiți pentru fiecare euro public angajat prin instrumente financiare și finanțare mixtă.
- Un fond național cu caracter revolving, în care sumele rambursate de beneficiari se reinvestesc, în loc să se piardă la închiderea programelor.
- Un portofoliu național de proiecte în parteneriat public-privat, cu primele proiecte pilot atribuite înaintea începerii perioadei 2028–2034.
- Activarea compartimentului național al României în programul european InvestEU și folosirea sistematică a garanțiilor europene.

M16. O strategie pe termen lung pentru instrumentele financiare

Până acum, România a folosit instrumentele financiare fragmentat, program cu program, cu entități și reguli diferite și fără o viziune comună. Guvernul va adopta o strategie națională pentru instrumentele financiare, pornind de la evaluarea ex ante a pieței cerută de regulamentele europene. Strategia va identifica deficitele de finanțare în fiecare sector:

- IMM-urile și start-up-urile;
- cercetarea și inovarea;
- eficiența energetică a clădirilor;
- energia regenerabilă;
- infrastructura municipală;
- agricultura și dezvoltarea rurală.

Pentru fiecare dintre aceste sectoare, strategia stabilește instrumentul potrivit: garanții, împrumuturi, capital de risc sau combinații între acestea și granturi.

Arhitectura instituțională va fi simplificată în jurul unui fond de fonduri național, cu Banca de Investiții și Dezvoltare, împreună cu Ministerul Finanțelor, drept pilon al finanțării de dezvoltare. Partenerii lui vor fi:

- Fondul European de Investiții și Banca Europeană de Investiții;
- Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare;
- EximBank.

Astfel, beneficiarii vor avea un punct de acces clar, iar statul va avea o imagine unitară asupra expunerii și rezultatelor. Sumele rambursate din instrumentele finanțate din fonduri europene vor fi reinvestite într-un mecanism revolving, care să continue să finanțeze economia și după închiderea programelor.

M17. Accelerarea instrumentelor financiare în perioada 2021–2027

Pe termen scurt, Guvernul va restructura instrumentele financiare rămase în urmă și va muta resursele către produsele cu cerere reală pe piață: garanții pentru capital de lucru și investiții, împrumuturi pentru eficiență energetică și capital pentru firmele inovatoare.

Acolo unde granturile nu mai pot fi contractate la timp, sumele vor fi redirecționate către instrumente financiare cu absorbție rapidă. prin intermediari bancari. Vom folosi și posibilitatea transferului de resurse către compartimentul național InvestEU, pentru a beneficia de garanția europeană și de rețeaua de parteneri de implementare ai Uniunii.

M18. Parteneriatele public-private, ca instrument de investiții, nu ca excepție

Parteneriatul public-privat este folosit în toată Uniunea Europeană pentru infrastructură, spitale, școli, eficiență energetică și gestionarea deșeurilor. În România a rămas aproape neutilizat, din cauza lipsei de expertiză, a contractelor nestandardizate și a riscurilor percepute. Guvernul va relansa parteneriatele public-private pe baze profesioniste. Va înființa o unitate centrală PPP la nivelul Ministerului Finanțelor, cu expertiză financiară, juridică și tehnică, care va avea trei roluri:

- identifică și pregătește proiectele;
- aplică testul valorii pentru bani, adică verifică dacă varianta PPP e mai avantajoasă decât achiziția publică clasică;
- evaluează riscurile fiscale.

Vom elabora contracte-cadru standardizate și vom construi un portofoliu național de proiecte PPP prin fonduri europene, prioritizate în funcție de maturitate și de potențialul de transfer al riscului către partenerul privat. Pentru pregătirea primelor proiecte vom folosi asistența tehnică europeană, prin BID, JASPERS și centrul de expertiză PPP al Băncii Europene de Investiții.

MIPE, în calitate de coordonator național al fondurilor europene, va avea următoarele roluri:

- **Rezervă resurse în programe.** Stabilește, prin reprogramarea programelor 2021–2027 și prin planul național și regional de parteneriat 2028–2034, prioritățile și sumele care pot fi implementate prin PPP, în principal în transport, sănătate, eficiență energetică, apă-canal și gestionarea deșeurilor.
- **Finanțează pregătirea proiectelor.** Creează, prin Programul Asistență Tehnică, un fond de pregătire a proiectelor PPP. Fondul acoperă studiile de fezabilitate, structurarea financiară și juridică și documentațiile de atribuire și sprijină activitatea MIPE, MF, BID si a altor instituții implicate. Aceasta este complementară cu asistența oferită de BID, JASPERS și centrul de expertiză PPP al Băncii Europene de Investiții.
- **Negociază cu Comisia Europeană.** Obține acordul Comisiei pentru includerea proiectelor PPP în programe și susține, în negocierile pentru 2028–2034, reguli mai simple pentru PPP-urile cu posibilă finanțare europeană și pentru fazarea lor între perioade de programare.
- **Sprijină autoritățile locale și agențiile de dezvoltare regională.** Le pune la dispoziție documentații standard, instruire și sprijin direct, ca să poată propune și derula proiecte PPP cu fonduri europene.

Proiectele PPP cu fonduri europene vor trece printr-un filtru comun. MIPE verifică eligibilitatea și potrivirea cu programele, iar Ministerul Finanțelor/BID verifică fezabilitatea, rentabilitatea, sustenabilitatea si impactul fiscal al proiectelor propuse.

M19. Finanțarea mixtă: mai multe surse pentru același proiect

Investițiile mari din transport, energie, apă-canal, sănătate și infrastructură urbană au nevoie de mai multe surse de finanțare. Guvernul va construi un mecanism național de finanțare mixtă, care combină:

- granturile europene din coeziune, Fondul pentru Modernizare, Fondul pentru Inovare și Mecanismul pentru Interconectarea Europei;
- împrumuturile și garanțiile băncilor multilaterale, precum Banca Europeană de Investiții, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei și Banca Mondială;
- capitalul privat

Granturile vor fi folosite acolo unde un proiect nu se poate susține singur financiar: pentru a reduce costul finanțării, pentru a absorbi o parte din risc sau pentru a face bancabile proiectele cu venituri insuficiente. Restul finanțării va veni din surse rambursabile.

Cofinanțarea națională a proiectelor europene va fi asigurată tot mai mult prin împrumuturi-cadru de la instituțiile financiare internaționale, cu costuri reduse și scadențe lungi. Astfel, investițiile pot continua fără presiune suplimentară asupra deficitului în anul curent. Pentru autoritățile locale vom dezvolta scheme de finanțare mixtă pentru infrastructura municipală și eficiența energetică. Acestea vor fi însoțite de sprijin pentru pregătirea proiectelor și de criterii clare de sustenabilitate financiară.

M20. Pregătirea pentru 2028–2034

Viitorul cadru financiar european va pune un accent mai mare pe instrumentele care atrag capital privat și pe rezultate măsurabile. România va intra în negocieri și în programare cu strategia pentru instrumentele financiare adoptată, cu instituțiile de implementare funcționale și cu un portofoliu de proiecte PPP și de finanțare mixtă pregătit. Vom susține la nivel european reguli simple de combinare a granturilor cu instrumentele financiare, un tratament favorabil al contribuțiilor naționale la Fondul European de Competitivitate/InvestEU și flexibilitate în folosirea garanțiilor europene. Obiectivul este ca fondurile europene să devină o sursă permanentă de capital pentru dezvoltarea României, care se rambursează, se reinvestește și atrage investiții private, nu doar o sumă care se cheltuie o singură dată.

Perioada de programare 2028-2034 marchează o schimbare structurală în arhitectura implementării fondurilor europene la nivelul tuturor Statelor Membre, prin consolidarea rolului băncilor naționale de dezvoltare în administrarea mandatelor finanțate din bugetul UE atât prin programe gestionate în management partajat, cât și în management

indirect, astfel încât susținerea rolului Băncii de Investiții și Dezvoltare ca partener de implementare a fondurilor UE este o parte importantă.

<u>Capacitate administrativă și consolidarea cadrului de implementare a investițiilor</u>

M21. Resurse umane și organizare

1. **Consolidarea capacității administrative prin profesionalizarea resurselor umane** implicate în gestionarea fondurilor europene, prin programe permanente de formare și certificare, inclusiv în achiziții, ajutor de stat, instrumente financiare, management financiar și legislație europeană
2. **Unificarea sistemelor de raportare a indicatorilor de performanță la nivelul tuturor programelor europene** (indiferent de ministerul responsabil), pentru a crea o imagine unitară a impactului fondurilor UE; crearea unui cadru național coerent pentru consultanță și asistență tehnică în pregătirea proiectelor.
3. **Dezvoltarea unei rețele de sprijin pentru beneficiari și autorități locale –** Guvernul va crea mecanisme de sprijin direct pentru beneficiari, inclusiv prin echipe de asistență tehnică, modele standard de documentații, ghiduri simplificate, platforme digitale de suport și schimb de bune practici între regiuni. Rețeaua sprijină minimum 1.000 de beneficiari în primul an, cu prioritate pentru comunitățile mici și beneficiarii fără capacitate proprie de pregătire și implementare.
4. **MIPE devine ministerul investițiilor și al rezultatelor.** Reorganizăm funcționarea MIPE și a autorităților de management în jurul unor indicatori de rezultat: proiecte finalizate, plăți efectuate, investiții mobilizate, locuri de muncă și rezultate economice și sociale, nu doar contracte semnate.
5. **Sistem unic național pentru investițiile publice.** Construim o evidență integrată a proiectelor finanțate din bugetul național, fonduri UE, PNRR și împrumuturi BEI/BERD/BM/SAFE, astfel încât statul să poată prioritiza investițiile și evita suprapunerile sau proiectele fără finanțare.

M22. Comunicare și transparență

Publicarea lunară a unui tablou de bord național, cu informații transparente privind stadiul absorbției pentru PNRR, Politica de coeziune și Fondul Social pentru Climă, alte fonduri europene cu plăți, sume aflate în risc și proiecte finalizate, pe program și pe județ

M23. Simplificarea sprijinului pentru mediul privat

Pentru a susține dezvoltarea economică sustenabilă, propunem regândirea programelor de sprijin pentru mediul de afaceri, prin crearea unor instrumente/fonduri de investiții, care să:

- integreze toate sursele relevante de finanțare pentru mediul privat;

- ofere un mix modern de instrumente financiare (garanții, subvenție dobânzi, împrumuturi și componentă de grant), adaptate nevoilor locale și sectoarelor strategice.
- aibă o țintă de minimum 10.000 de IMM-uri sprijinite până la finalul actualei perioade de programare și să orienteze finanțările către investiții productive în industrie, automatizare, digitalizare, AI, semiconductori, automotive, baterii, energie, industria farmaceutică, apărare și tehnologii strategice;
- mobilizeze capital privat în jurul fondurilor europene, cu ținta ca finanțarea privată să reprezinte circa o treime din resursele mobilizate prin politica de coeziune 2028–2034; Banca de Investiții și Dezvoltare devine administratorul principal al instrumentelor financiare (garanții, capital de risc și co-investiții) finanțate din fonduri europene. și din componenta de împrumut PNRR, pe baza unei strategii pe termen mediu construite cu BEI și BERD.

M24. Măsuri de simplificare a accesării fondurilor UE

- Extinderea utilizării mecanismelor de costuri simplificate (SCO) și testarea finanțării nelegate de costuri (FNLC)
- Utilizarea pe scară largă a instrumentelor financiare (economii de timp și resurse, mobilizare capital suplimentar)
- Sisteme simplificate de concentrări tematice și cadru de performanță (indicatori), orientare bazată pe rezultat, nu pe proces în negocierea programelor
- Digitalizarea și automatizarea proceselor de gestionare a fondurilor europene, de la stabilirea criteriilor de eligibilitate și a factorilor de evaluare, la evaluare și contractare, modificarea contractelor, la verificarea documentației.
- Conectarea programelor europene cu nevoile reale ale mediului privat, prin consultări periodice cu patronatele, camerele de comerț, clusterele, investitorii și băncile, pentru ca apelurile de proiecte să finanțeze investiții cu cerere reală în economie.
- Utilizarea fondurilor europene pentru pregătirea proiectelor viitoare, nu doar pentru implementare, prin finanțarea documentațiilor tehnice, studiilor de fezabilitate, analizelor cost-beneficiu și portofoliilor de proiecte pentru următorul cadru financiar.
- Crearea unei biblioteci digitale de proiecte de succes, cu exemple de investiții finalizate, modele de implementare, costuri, indicatori și lecții învățate, pentru replicarea proiectelor eficiente în alte comunități. Accelerarea interoperabilității între platformele MIPE, ANAF, ONRC, SEAP, Revisal, cadastru și alte baze de date publice, pentru verificări automate și reducerea documentelor solicitate beneficiarilor.
- Standardizarea contractelor, cererilor de plată și documentelor justificative și aplicarea principiului „statul nu cere cetățeanului sau firmei un document pe care îl deține deja”; primul pachet de simplificare este adoptat în primele 100 de zile.

CULTURA

Instituții, finanțare și acces în comunități

M1. Strategie pentru cultură, bazată pe date publice
Aprobăm prin hotărâre de Guvern, Strategia sectorială în domeniul culturii, cu planul actualizat pentru 2026–2030, responsabilități și finanțare; fiecare intervenție are fișă financiară și limite multianuale.

M2. Finanțare predictibilă, multianuală și simplă pentru cultură
Creștem etapizat finanțarea culturii, în limitele traiectoriei fiscale, și includem fiecare acțiune nouă numai după reglementare și calcularea costului complet. Odată cu bugetul pentru 2027, pregătim modificarea OG nr. 51/1998, folosim platforma digitală pentru finanțările culturale. Menținem, în legile bugetare pentru 2027 și 2028, cota de 2% din impozitul pe venit pentru instituțiile de spectacole și concerte ale autorităților locale, fără taxe noi și în traiectoria fiscală asumată.

M3. Instituții culturale profesioniste, conduse de manageri selectați prin concurs
Îmbunătățim funcționarea Ministerul Culturii și serviciile sale după atribuții, volumul de muncă și deficitul de personal, fără întreruperea serviciilor: evaluarea funcțională în 2027, și în funcție de rezultate vom adopta deciziile care se impun funcționării instituțiilor centrale din sector. Conducerea instituțiilor publice de cultură se ocupă exclusiv prin concurs de proiecte de management, cu comisii majoritar independente, mandate de cel mult 5 ani, maximum două consecutive, și evaluare anuală a rezultatelor; interimatele se limitează la termenul legal.

M4. Proiecte culturale pregătite pentru fondurile europene, inclusiv 2028–2034
Sprijinim Unitatea de Management pentru implementarea programelor de finanțare în derulare inclusiv fondurile europene și Norvegiene. Susținem cultura în negocierile bugetului european 2028–2034, pregătim noile programe, inclusiv posibila participare la AgoraEU.

M5. Cultura ajunge în comunitățile lipsite de servicii
Reglementăm refacerea serviciilor culturale locale, cu prioritate pentru bibliotecile închise și căminele culturale fără activitate. Inventariem spațiile și nevoile cu autoritățile locale și selectăm transparent, după deficitul de acces, 100 de comunități-pilot pentru 2027, în limita surselor financiare.
Susținem mobilitatea artiștilor în spațiile culturale mai puțin accesibile inclusiv asectorului independent.

M6. Biblioteci redeschise și o nouă lege a bibliotecilor
Susținem adoptarea în Camera Deputaților a noii Legi a bibliotecilor (PL-x 231/2024), protejând serviciul public, personalul calificat și finanțarea predictibilă, cu respectarea competențelor locale. Cu autoritățile locale urmărim redeschidem și modernizarea bibliotecilor, cu personal calificat, colecții actualizate, resurse digitale și servicii pentru

copii, adulți și persoane vulnerabile. Etapizăm investițiile în 2027–2028 și bugetăm anual personalul, colecțiile și funcționarea.

M7. Educație culturală pentru copii, tineri și adulți
Cu Ministerul Educației organizăm un program care aduce elevii în biblioteci, muzee și săli de spectacol și artiștii în școli, cu transport, acces pentru elevii vulnerabili și pregătirea profesorilor. După evaluare și asigurarea finanțării, vom lansa pilotul în anul școlar 2027-2028 iar în anii următori vom extinde programul.

Patrimoniu și infrastructură culturală

M8. Patrimoniul în pericol, salvat și readus în viața comunităților
Identificăm împreună cu Institutul Național al Patrimoniului un număr relevant de obiective de patrimoniu cu risc imediat, stabilim regulile de intervenție și finanțare, realizăm expertizele și începem intervențiile în 2027. Continuăm și extindem programul în anii următori.
Susținem patrimoniul imaterial, meșteșugurile, traseele culturale și creația în spațiul public.

M9. Codul patrimoniului, legea muzeelor și reguli pentru monumentele publice
Finalizăm proiectul Codului patrimoniului cultural care va cuprinde inclusiv reglementările pentru legea muzeelor, monumentele de for public, inclusiv plăcile comemorative, cu reguli clare de avizare, amplasare, întreținere și evidență.
M10. Investiții culturale majore finalizate și clădiri sigure
Accelerăm investițiile majore ale Ministerului Culturii finanțate prin acordurile cu Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei și urmărim realizarea lor în termenele negociate cu finanțatorul extern. Bugetăm cofinanțarea, cheltuielile neeligibile, operarea și serviciul datoriei, în limitele acordurilor și ale cadrului fiscal.
Continuăm programele de investiții ale Ministerului și ale instituțiilor din subordine cu accent pe cosolidare, siguranță seismică și la incendiu, accesibilitate și eficiență energetică, cu respectarea valorii patrimoniale.

M11. Muzee și cercetare pentru conservarea patrimoniului
Instituim un program național de achiziție echipamente și dotare pentru muzee.
Susținem implicarea muzeelor în proiecte internaționale de cercetare inclusiv pentru Orizont Europa.

M12. Servicii culturale digitale, bilete online și patrimoniu digitizat
Conectăm finanțările, avizarea și evidențele patrimoniului prin servicii digitale interoperabile, integrând ePatrimoniu și eMonumente. Introducem un sistem digital unitar de evidență a biletelor pentru instituțiile publice de cultură.
Continuăm procesul de digitizare și digitalizare al patrimoniului cultural.

Creație, profesioniști și prezență internațională

M13. Profesioniștii culturii: statut funcțional, formare și remunerare echitabilă

Îmbunătățim și facem funcțional statutul lucrătorului cultural profesionist prevăzut de OUG nr. 21/2023.
Continuăm negocierile pe noua lege a salarizării unitare, reducem inechitățile salariale dintre profesiile din sectorul cultural.

M14. Sectoare creative și colectare simplă a drepturilor de autor
Îmbunătățim cadrul normativ privid sponsorizarea și mecenatul în sectorul cultural, stabilim reguli transparente.
Modificăm etapizat legislația astfel încât drepturile de autor să fie colectate de la utilizatori, după consultarea titularilor de drepturi, a organismelor de gestiune colectivă și a mediului de afaceri și cu evaluarea impactului bugetar.

M15. Carte, lectură și o piață editorială puternică
Susținem industria cărții prin programe de finanțare și susținem achizițiile de carte pentru biblioteci, traducerile și prezența editorilor la târgurile internaționale, inclusiv la Frankfurt în 2028.

M16. Film românesc competitiv și acces la cinema
Consolidăm finanțarea transparentă a filmului și aplicarea predictibilă a schemei existente pentru producții, cu obligațiile schemei incluse în pregătirea bugetului pe 2027. Susținem coproducțiile, distribuția, cinematograful itinerant și conservarea și digitizarea patrimoniului cinematografic.

M17. Diplomație culturală cu continuitate și rezultate
Construim cu Ministerul Afacerilor Externe și Institutul Cultural Român programe multianuale pentru traduceri, expoziții, turnee și participări internaționale, conectând creatorii, instituțiile și universitățile la rețeaua diplomatică, cu selecție profesională și libertate artistică. Pregătim participarea României ca invitat de onoare la Târgul Internațional de Carte de la Frankfurt din 2028.

SPORT

Performanță și competiții

M1. Finanțare predictibilă pentru federații și cluburi
Până în decembrie 2026 analizăm finanțarea federațiilor și asigurăm resursele pentru participarea lor la competițiile internaționale și a cluburilor Agenției Naționale pentru Sport la cele naționale. În 2027–2028 legăm finanțarea federațiilor de obiective și rezultate, reorganizăm aceste cluburi pe criterii de performanță și sprijinim formarea antrenorilor și a specialiștilor.

M2. Premierea la timp a performanțelor sportive
Plătim cu prioritate, până în decembrie 2026, premiile restante pentru rezultatele internaționale, în limitele legii și ale disponibilităților bugetare. Până în ianuarie 2027 actualizăm cadrul legal al premiilor și simplificăm procedurile, pentru acordarea lor la timp.

M3. Competiții internaționale organizate în România
Susținem organizarea Campionatului European de Handbal Feminin (decembrie 2026) și a Festivalului Olimpic al Tineretului European Brașov 2027, cu resursele necesare pentru infrastructură, cazare, securitate și logistică.

Sport pentru toți

M4. România în mișcare, de la școală la vârstnici
Dezvoltăm programe naționale de activitate fizică pentru toate vârstele, cu atenție pentru persoanele cu dizabilități și comunitățile rurale, inclusiv programul „România în mișcare” (2027–2028), cu sprijin european (BeActive, Erasmus+). Creștem participarea elevilor prin competiții școlare, programe de inițiere și colaborarea școlilor cu cluburile.

M5. Fonduri și cooperare europeană
Valorificăm fondurile europene pentru baze sportive locale, săli, terenuri, piste de alergare și ciclism, programe pentru copii și tineri și mișcare la locul de muncă. Susținem creșterea fondurilor Erasmus+ Sport și promovăm oina la nivel european.

Baze sportive și administrare

M6. Modernizarea bazelor sportive naționale și locale
Finalizăm investițiile din complexurile sportive naționale și pe cele realizate cu autoritățile locale. Elaborăm un program național de modernizare a bazelor sportive (săli,

bazine, stadioane, terenuri) și, în 2027–2028, construim și modernizăm baze sportive în parteneriat cu autoritățile locale și susținem lucrările majore de consolidare.

M7. Descentralizarea administrării sportului
Transferăm autorităților județene, prin lege adoptată până în iunie 2027, obiectivele și structurile sportive pentru care acest nivel de administrare este potrivit, cu păstrarea destinației sportive. Direcțiile județene pentru sport și tineret trec la consiliile județene, cu resursele aferente.

M8. Legea sportului și finanțarea din jocurile de noroc
Modificăm Legea nr. 69/2000 a educației fizice și sportului, pentru a simplifica normele sportului de performanță.

M9. Portalul Sportului Românesc
Implementăm până în decembrie 2028, din fonduri europene (aproximativ 43 mil. lei), Portalul Sportului Românesc, punct unic de acces la serviciile Agenției Naționale pentru Sport și la evidențele sportive.

MINORITĂȚI NAȚIONALE ȘI CULTE

Drepturile minorităților naționale

M1. Lege-cadru, consultare și finanțare protejată pentru minoritățile naționale
Susținem elaborarea, împreună cu grupurile parlamentare ale minorităților naționale, a unei legi-cadru privind statutul minorităților naționale, care consolidează dreptul la identitate, clarifică mecanismele de consultare, protejează drepturile câștigate și reglementează coerent sprijinul instituțional și financiar, în paralel cu o reformă instituțională a domeniului. Actele normative și reformele cu impact asupra drepturilor minorităților se analizează cu respectarea consultării prealabile, evitând modificările fragmentare. Garantăm menținerea reprezentării parlamentare a minorităților naționale în orice modificare a legislației electorale, inclusiv la reducerea numărului de parlamentari. Instituțiile domeniului, de la Departamentul pentru Relații Interetnice și Agenția Națională pentru Romi la Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel" și teatrele și muzeele minorităților, primesc resurse adecvate și stabilitate instituțională.
Sumele aprobate prin legea bugetului de stat pentru organizațiile membre ale Consiliului Minorităților Naționale nu pot fi diminuate, redistribuite sau blocate prin acte administrative, rectificări sau alte mecanisme de execuție bugetară. Finanțarea se acordă pe criterii publice, iar programele și rezultatele se prezintă anual într-un raport public consolidat. Consiliul Minorităților Naționale rămâne partenerul de consultare al Guvernului. Departamentul pentru Relații Interetnice publică, în fiecare an, un raport privind modul în care este aplicată legislația referitoare la drepturile minorităților naționale.

M2. Educație, limbă și administrație în limba maternă
Garantăm accesul la educație de calitate în limbile minorităților naționale, de la educația timpurie până la studiile doctorale, și aplicăm integral prevederile legilor educației privind minoritățile: finanțare, rețea școlară, manuale, programe școlare și formarea profesorilor adaptate învățământului în limba maternă, inclusiv în comunitățile cu puțini elevi, operaționalizarea structurilor dedicate din Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare și reînființarea Institutului de Științe ale Educației. Urmărim ca absolvenții școlilor cu predare în limbile minorităților să stăpânească limba română la un nivel echivalent cu cel al colegilor din școlile cu predare în limba română și sprijinim acest obiectiv prin metode adaptate elevilor pentru care româna nu este limbă maternă. Limbile minorităților le susținem ca patrimoniu cultural viu, prin cercetare, traducere și digitalizare. Asigurăm efectiv, în condițiile legii, dreptul de a folosi limba maternă în relația cu autoritățile locale și în fața instanțelor: acolo unde ponderea comunității atinge pragul prevăzut de lege, cetățenii primesc formulare și informații de interes public în limba

maternă, inclusiv pe platformele digitale, precum și servicii de interpretariat. Nicio reformă administrativă, comasare sau transfer de competențe nu poate restrânge aceste drepturi.

M3. Dezvoltare locală, cultură, patrimoniu și memorie

Sprijinim infrastructura de bază, serviciile publice și conectivitatea în localitățile în care trăiesc minorități naționale, iar în zonele izolate sau sărace susținem formarea profesională, economia socială, antreprenoriatul, turismul cultural și meșteșugurile tradiționale. Instituțiile culturale, publicațiile, festivalurile, arhivele, muzeele, lăcașurile de cult și inițiativele comunitare primesc finanțare predictibilă și transparentă. Susținem programele de radio și televiziune publică, presa și cartea în limbile minorităților. Protejăm patrimoniul memorial, inclusiv cimitirele istorice, și susținem programele educaționale dedicate cunoașterii Holocaustului, sclaviei romilor, deportărilor și persecuțiilor. Monumentele și clădirile reprezentative pentru moștenirea minorităților sunt parte a patrimoniului național și se restaurează prin aceleași programe și după aceleași criterii ca celelalte bunuri de patrimoniu, în funcție de resursele bugetare ale fiecărui an.

M4. Egalitate, incluziunea romilor și un plan de acțiune verificabil

Prevenim discriminarea, rasismul, antisemitismul, xenofobia și discursul care incită la ură pe motive etnice sau religioase și le sancționăm cu toată fermitatea, oricare ar fi comunitatea vizată, inclusiv românii din localitățile în care sunt în minoritate: legea se aplică la fel pentru toți. Reacționăm prompt la orice campanie de instigare împotriva unei comunități. Tratăm incluziunea romilor ca prioritate distinctă, prin măsuri integrate de educație, sănătate, locuire, ocupare, acte de identitate și infrastructură de bază, cu mediatori școlari și sanitari și experți locali pentru romi, pentru reducerea decalajelor și prevenirea segregării. Respectăm angajamentele internaționale ale României privind minoritățile și sprijinim, în cadrul constituțional, cooperarea lor culturală și educațională cu spațiile culturale de care aparțin. Includem nevoile acestor comunități în programele de investiții și în fondurile europene, cu asistență tehnică pentru proiecte. În 2027 elaborăm, în consultare cu grupurile parlamentare ale minorităților, un plan de acțiune cu obiective, termene și surse de finanțare, evaluat anual pe bază de indicatori.

Parteneriatul statului cu cultele

M5. Sprijin predictibil și transparent pentru cultele recunoscute

Consolidăm Secretariatul de Stat pentru Culte ca interfață între Guvern și culte, cu atribuții extinse de mediere, monitorizare și consiliere în relația cu autoritățile locale. Continuăm programul național multianual de restaurare a lăcașurilor de cult înscrise ca monumente istorice, cu finanțare europeană și națională, pe baza unei liste de priorități făcute publice, în care au întâietate obiectivele UNESCO și clădirile amenințate cu

prăbușirea sau grav degradate, în limita resurselor bugetare ale fiecărui an, precum și programele de construcție și reabilitare a lăcașurilor de cult din comunitățile defavorizate, pentru toate cultele recunoscute, pe criterii transparente. Sprijinim serviciile sociale ale cultelor (cămine pentru vârstnici, centre de zi, cantine sociale, adăposturi), învățământul teologic, parohiile românești din diaspora, dialogul interreligios, accesul cultelor la fondurile europene, digitalizarea arhivelor parohiale împreună cu Arhivele Naționale și cultele mici, pentru ca toate cultele recunoscute să aibă condiții minime de funcționare.

M6. Continuarea restituirii imobilelor preluate abuziv de la culte

Continuăm restituirea imobilelor preluate abuziv de la cultele religioase, ca obligație morală și legală a statului, după un calendar clar de soluționare a dosarelor rămase; despăgubirile se plătesc în limita disponibilităților bugetare anuale.

ROMÂNII DE PRETUTINDENI ȘI REPUBLICA MOLDOVA

Românii de pretutindeni

M1. Dialog permanent și servicii publice mai simple pentru diaspora
Înființăm Consiliul Consultativ al Românilor de Pretutindeni, mecanism permanent de dialog între Guvern și reprezentanții diasporei și ai comunităților istorice în elaborarea politicilor care îi privesc. Modificăm legislația privind pașapoartele pentru cetățenii români cu domiciliul în străinătate (CRDS), pentru a elimina diferențele de tratament, conform deciziei Curții de Justiție a Uniunii Europene. Digitalizăm dosarele de pensionare ale românilor din diaspora, printr-un sistem interoperabil cu instituțiile din statele de reședință, pentru a reduce întârzierile actuale de 12–18 luni.

M2. Limbă, educație și viață comunitară românească în lume
Extindem cursurile de limbă, cultură și civilizație românească (LCCR) în toate statele cu comunități românești semnificative, cu contracte de muncă, vechime, concedii și drepturi salariale corespunzătoare pentru cadrele de predare. Consolidăm rețeaua de lectorate. Continuăm bursele pentru românii de pretutindeni în învățământul preuniversitar și superior din România și sprijinul pentru elevii etnici români și profesorii români din Ucraina, urmărind creșterea numărului de locuri și simplificarea candidaturii. Continuăm sesiunea anuală de finanțare nerambursabilă a Departamentului pentru Românii de Pretutindeni pe cele șapte programe existente, cu obiectivul creșterii graduale a bugetului și cu proceduri simplificate, extindem Taberele ARC pentru copiii și tinerii din diaspora și comunitățile istorice și dezvoltăm Centrele comunitare românești (HG 86/2015). Sprijinim școlile cu predare în limba română din Ucraina.

M3. Investiții și revenire acasă pentru românii din diaspora
Promovăm activ în diaspora, împreună cu misiunile diplomatice, programul „Diaspora Investește Acasă”, cu un buget de 100 mil. euro pentru 2026–2029, prin care firmele nou înființate de români stabiliți în străinătate pot primi granturi de până la 200.000 de euro prin Banca de Investiții și Dezvoltare, și sprijinim beneficiarii în pregătirea dosarelor. Creăm un ghișeu unic digital pentru românii care revin în țară, care conectează serviciile de ocupare, recunoașterea diplomelor și a calificărilor, serviciile administrației locale și sprijinul pentru antreprenoriat, cu termene maxime de soluționare.

Cooperarea cu Republica Moldova

M4. Departament întărit și finanțări pentru proiecte în Republica Moldova
Reorganizăm Departamentul pentru Relația cu Republica Moldova ca structură cu capacitate operațională întărită, care coordonează asistența tehnică, proiectele comune și dialogul instituțional bilateral. Continuăm sesiunea anuală de finanțare

nerambursabilă pentru proiecte în beneficiul cetățenilor Republicii Moldova, pe cele cinci domenii existente, cu prioritate pentru mass-media și societatea civilă, esențiale pentru reziliența informațională și democratică. Bugetul sesiunii este menținut și crescut progresiv pe parcursul mandatului.

M5. Spațiu educațional, cultural, economic și energetic comun

Instituim un cadru de cooperare educațională cu Republica Moldova, cu recunoașterea reciprocă a diplomelor, mobilitate academică facilitată și programe comune de cercetare, care consolidează identitatea culturală și lingvistică comună. Sprijinim integrarea Republicii Moldova în piețele europene de energie electrică și gaze naturale prin interconectări cu România, pentru a reduce dependența de furnizori externi ostili. Organizăm acțiuni de promovare reciprocă a oportunităților de investiții și participăm la procesele de privatizare din infrastructura strategică organizate de Guvernul Republicii Moldova.